

Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan länsiosien kulttuuriperintöinventointi 2013

KUVAILULEHTI

JULKAISIJ	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2014
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	ASIANUMERO	MH 978/2014/04.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA ALUEEN NIMI	Pohjois-Savo, Pohjois-Karjalan länsiosat		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI ALUEYKSIKKÖ	Metsätalous Itä-Suomi		
TEKIJÄ(T)	Oili Räihälä, Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan länsiosien kulttuuriperintöinventointi 2013		
TIIVISTELMÄ	Metsähallituksen metsätalous teki Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan länsiosien metsätalousmaiden inventoinnin kesällä 2013. Inventoinnin pääasiallisena kohteena olivat historiallisen ajan muinaisjäännökset ja kulttuurikohteet. Inventoidun alueen suuruus oli 41147 hehtaaria. Inventointiaika oli 2,5 kuukautta. Kerätty tieto palvelee kulttuuriperintökohteiden säilyttämistä, kunnostamista sekä talousmetsien kestävää ja taloudellista käyttöä. Inventointi oli osa Kansallista metsäohjelmaa, joka edellyttää kulttuuriperintökohteiden inventointia Metsähallituksen talousmetsissä. Ennen inventointia metsätalousalueilta tunnettiin muutamia kiinteitä Museoviraton määrittelemää muinaisjäännöstä. Suonenjoen Lintharjun hiilimiilualue tarkastettiin inventoinnissa niiltä osin kuin se sijaitsee metsätalousmaalla. Muut kesän 2013 inventointialueiden tuntumassa olevat kiinteät muinaisjäännökset – joita toki on paikoitellen runsaastikin – jäivät sitä vastoin pääsääntöisesti tutkimusalueiden ulkopuolelle. Vuoden 2013 inventoinnissa dokumentoitiin viisi uutta kohdetta. Näistä neljä on tervahauta- ja hiilimiilukohteita, jotka ovat entuudestaan olleet joko merkittynä peruskartalle (1) tai Sutigisiin (3). Jännittävin uusi kiinteä muinaisjäännös on Juuan Mättäikköpuron kaiverruskivi. Yhteensä tutkimusalueelta tunnetaan nyt 41 kulttuuriperintökohdetta, jotka ovat yksinomaan uudelta ajalta. Nämä kohteet on dokumentoitu aluerajauksina, ja niissä on runsaasti alakohteita (103). Löydetty kulttuuriperintökohteet liittyvät pääasiallisesti metsätalouden, maatalousasutuksen ja maatalouselinkeinojen piiriin. Tarkastettuja rakennusperintökohteita on neljä.		
AVAINSANAT	Kulttuuriperintöinventointi, kansallinen metsäohjelma, Metsähallitus, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjalan länsiosat		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	234	KIELI	I
KUSTANTAJA	PAINOPAIKKA		
JAKAJA	Metsähallitus, Metsätalous	HINTA	

Tiivistelmä

Työn suorittaja	Metsähallitus, Oili Räihälä
Selvityksen ja inventoinnin syy	Kansallinen metsäohjelma, valtion metsät
Työn rahoittaja/tilaaja	Metsähallitus, KMO kulttuuri -hanke
Inventoinnin laji: perusinventointi	Kansallinen metsäohjelma, valtion metsät
Kenttätöön ajankohta	6.6.- 12.8.2013
Dokumentointi- ja löytöaineiston arkistointipaikka	Dokumentointiaineisto: Metsähallituksen arkisto - ei löytöaineistoa
Inventointialueen laajuus, ha	41 147 ha
Inventointialueella olevat Natura 2000-alueet	-
Inventointialueella olevat suojelualueet	-

Taulukko 1. Inventoidun alueen perustiedot

Sisällys

KUVAILULEHTI	1
TIIVISTELMÄ	2
SISÄLLYS	3
LUETTELO KOHTEISTA	4
1. JOHDANTO	8
2. INVENTOINTIALUEEN MAISEMA JA LUONTO	13
3. ALUEEN TUTKIMUSHISTORIA	14
4. TULOSTEN TARKASTELU	15
ALLEKIRJOITUS	21
LÄHTEET	21
5. KOHDETIEDOT	22
5.1 KIIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	22
5.2 KULTTUURIPERINTÖKOHTEET	53
5.3 RAKENNUSPERINTÖKOHTEET	202
LIITTEET: Valokuvaluettelo	215

Luettelo kohteista

Taulukko 2. Luettelo kohteista.

reiska	kohteen nimi	pääkohde	alakohde	tyyppi	kunta	status	sivu
163430	Välilehto	pääkohde		hiilimiilu	Sonkajärvi	mj	22
163699	Kapeaniitty	pääkohde		tervahauta	Leppävirta	mj	25
163702	Levälahti	pääkohde		tervahauta	Leppävirta	mj	28
163704	Patouslampi	pääkohde		tervahautoja	Leppävirta	mj	30
163709	Korpisenkangas	pääkohde		tervahauta	Leppävirta	mj	33
163767	Hankalampi	pääkohde		tervahauta	Leppävirta	mj	36
163768	Kurjenlampi	pääkohde		hiilimiilu	Leppävirta	mj	39
156231	Lintharju	pääkohde		hiilimiiluja	Suonenjoki	mj	42
164155	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
156227	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
156229	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
164158	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
164156	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
164157	Lintharju		alakohde	maakuoppa	Suonenjoki	kp	
156228	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
164159	Lintharju		alakohde	hiilimiilu	Suonenjoki	mj	
164310	Riihilampi	pääkohde		hiilimiiluja	Liperi	mj	47
164308	Riihilampi		alakohde	hiilimiilu	Liperi	mj	
164309	Riihilampi		alakohde	hiilimiilu	Liperi	mj	
165092	Mättäikköpuro	pääkohde		kaiverruksia	Juuka	mj	50
162169	Levämäki	pääkohde		rak.jäännös	Vieremä	kp	53
162079	Levämäki		alakohde	kaivo	Vieremä	kp	
162084	Levämäki		alakohde	peltoraunuio	Vieremä	kp	
162092	Levämäki		alakohde	rak.pohja	Vieremä	kp	
162093	Levämäki		alakohde	sauna	Vieremä	kp	
162094	Levämäki		alakohde	rak.pohja	Vieremä	kp	
162095	Levämäki		alakohde	kaivo	Vieremä	kp	
162096	Levämäki		alakohde	kellari	Vieremä	kp	
162097	Levämäki		alakohde	nauriskuoppa	Vieremä	kp	
162529	Karpinaho	pääkohde		kiuas	Vieremä	kp	57
162530	Karpinaho	pääkohde		rak.pohja	Vieremä	kp	60
162534	Rasvamäki	pääkohde		rak.jäännös	Vieremä	kp	62
162531	Rasvamäki		alakohde	sauna	Vieremä	kp	
162532	Rasvamäki		alakohde	torppa	Vieremä	kp	
162533	Rasvamäki		alakohde	navetta	Vieremä	kp	
162808	Kettula	pääkohde		sauna	Vieremä	kp	66
162809	Petäjäjoki	pääkohde		silta	Vieremä	kp	69
162816	Rahustenaho	pääkohde		rak.jäännös	Vieremä	kp	72
162810	Rahustenaho		alakohde	torppa	Vieremä	kp	
162811	Rahustenaho		alakohde	sauna	Vieremä	kp	
162812	Rahustenaho		alakohde	talli	Vieremä	kp	
162813	Rahustenaho		alakohde	kaivo	Vieremä	kp	
162814	Rahustenaho		alakohde	varasto	Vieremä	kp	
162815	Rahustenaho		alakohde	vessa	Vieremä	kp	

reiska	kohteen nimi	pääkohde	alakohde	tyyppi	kunta	status	sivu
162820	Tynnyrilampi	pääkohde		savottakämppä	Vieremä	kp	76
162817	Tynnyrilampi		alakohde	kämppä	Vieremä	kp	
162818	Tynnyrilampi		alakohde	sauna	Vieremä	kp	
162819	Tynnyrilampi		alakohde	talli	Vieremä	kp	
163058	Leveälahti	pääkohde		vankileiri	Sonkajärvi	kp	79
163056	Leveälahti		alakohde	saha	Sonkajärvi	kp	
163057	Leveälahti		alakohde	korsu	Sonkajärvi	kp	
163115	Kariniemi	pääkohde		savottakämppä	Sonkajärvi	kp	83
163112	Kariniemi		alakohde	talli	Sonkajärvi	kp	
163112	Kariniemi		alakohde	sauna	Sonkajärvi	kp	
163114	Kariniemi		alakohde	maakuoppia	Sonkajärvi	kp	
142	Kariniemi		alakohde	kämppä	Sonkajärvi	rp	
163119	Mustinlehto	pääkohde		kämpän sauna	Sonkajärvi	kp	87
163120	Salminen	pääkohde		verkkovaja	Sonkajärvi	kp	90
163123	Pieni Ruostemäki	pääkohde		rak.jäännös	Sonkajärvi	kp	93
163121	Pieni Ruostemäki		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163122	Pieni Ruostemäki		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163293	Ruijunlammit	pääkohde		rak.jäännös	Sonkajärvi	kp	96
163287	Ruijunlammit		alakohde	lato	Sonkajärvi	kp	
163288	Ruijunlammit		alakohde	talli	Sonkajärvi	kp	
163289	Ruijunlammit		alakohde	uuni	Sonkajärvi	kp	
163291	Ruijunlammit		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163292	Ruijunlammit		alakohde	vessa	Sonkajärvi	kp	
163433	Sammakkolampi	pääkohde		tupa	Sonkajärvi	kp	100
163439	Rajamäki	pääkohde		rak.jäännös	Sonkajärvi	kp	104
163434	Rajamäki		alakohde	kaivo	Sonkajärvi	kp	
163435	Rajamäki		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163436	Rajamäki		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163437	Rajamäki		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163438	Rajamäki		alakohde	nauriskuoppia	Sonkajärvi	kp	
163440	Pitkäsalo	pääkohde		lato	Sonkajärvi	kp	108
163441	Lautalampi	pääkohde		savottakämppä	Sonkajärvi	kp	111
163444	Kokkolehto	pääkohde		rak.jäännös	Sonkajärvi	kp	113
163442	Kokkolehto		alakohde	torppa	Sonkajärvi	kp	
163443	Kokkolehto		alakohde	rak.pohja	Sonkajärvi	kp	
163489	Välimäki	pääkohde		pihapiiri	Lapinlahti	kp	116
163491	Korpiuro	pääkohde		lato	Lapinlahti	kp	119
163495	Länkipuro	pääkohde		pihapiiri?	Lapinlahti	kp	122
163493	Länkipuro		alakohde	peltoraunio	Lapinlahti	kp	
163494	Länkipuro		alakohde	kiviraunioita	Lapinlahti	kp	
163701	Iso Paalanen	pääkohde		savottakämppä	Leppävirta	kp	125
163708	Viertosuo	pääkohde		savottakämppä	Leppävirta	kp	127
163705	Viertosuo		alakohde	savottakämppä	Leppävirta	kp	
163706	Viertosuo		alakohde	tien pohja	Leppävirta	kp	
163782	Huhtijärvi	pääkohde		rak.jäännös	Leppävirta	kp	130
163770	Huhtijärvi		alakohde	kaivo	Leppävirta	kp	
163771	Huhtijärvi		alakohde	rak.pohja	Leppävirta	kp	
163772	Huhtijärvi		alakohde	kellari	Leppävirta	kp	

reiska	kohteen nimi	pääkohde	alakohde	tyyppi	kunta	status	sivu
163784	Leppälampi		alakohde	kiuas	Leppävirta	kp	134
163785	Leppälampi		alakohde	peltoraunio	Leppävirta	kp	
163787	Leppälampi		alakohde	uuni	Leppävirta	kp	
164160	Tervakangas	pääkohde		maakuoppia	Suonenjoki	kp	138
164314	Suurimäki	pääkohde		rak.jäännös	Kaavi	kp	140
51852	Suurimäki		alakohde	rak.pohja	Kaavi	kp	
51854	Suurimäki		alakohde	vaja	Kaavi	kp	
164311	Suurimäki		alakohde	sauna	Kaavi	kp	
164312	Suurimäki		alakohde	rak.pohja	Kaavi	kp	
51855	Suurimäki		alakohde	navetta	Kuopio	kp	
51856	Suurimäki		alakohde	riihi	Kaavi	kp	
164368	Riihilampi	pääkohde		lato	Kaavi	kp	144
164373	Kämppekangas	pääkohde		savottakämpä	Kaavi	kp	147
164370	Kämppekangas		alakohde	savottakämpä	Kaavi	kp	
164371	Kämppekangas		alakohde	kaivo	Kaavi	kp	
164372	Kämppekangas		alakohde	sauna	Kaavi	kp	
164374	Eliaksenautio	pääkohde		rak.pohja	Kaavi	kp	151
164379	Matinaho	pääkohde		rak.jäännös	Kaavi	kp	154
164378	Matinaho		alakohde	riihi	Kaavi	kp	
164375	Matinaho		alakohde	rak.pohja	Kaavi	kp	
164376	Matinaho		alakohde	navetta	Kaavi	kp	
164377	Matinaho		alakohde	sauna	Kaavi	kp	
164384	Alakylä	pääkohde		rak.jäännös	Kaavi	kp	159
164380	Alakylä		alakohde	rak.pohja	Kaavi	kp	
164381	Alakylä		alakohde	kaivo	Kaavi	kp	
164382	Alakylä		alakohde	navetta	Kaavi	kp	
164383	Alakylä		alakohde	kellari	Kaavi	kp	
164700	Karpanautio	pääkohde		rak.jäännös	Kaavi	kp	164
164694	Karpanautio		alakohde	torppa	Kaavi	kp	
164695	Karpanautio		alakohde	kaivo	Kaavi	kp	
164696	Karpanautio		alakohde	2 kellaria	Kaavi	kp	
164697	Karpanautio		alakohde	aitta	Kaavi	kp	
164698	Karpanautio		alakohde	kaivo	Kaavi	kp	
164699	Karpanautio		alakohde	sauna	Kaavi	kp	
164730	Kiikkukangas	pääkohde		savottakämpä	Polvijärvi	kp	169
164728	Kiikkukangas		alakohde	savottakämpä	Polvijärvi	kp	
164729	Kiikkukangas		alakohde	sauna	Polvijärvi	kp	
164734	Toivalanpuro	pääkohde		uittokämp.	Polvijärvi	kp	172
164731	Toivalanpuro		alakohde	uiton sauna	Polvijärvi	kp	
164732	Toivalanpuro		alakohde	uiton kämpä	Polvijärvi	kp	
164733	Toivalanpuro		alakohde	talli	Polvijärvi	kp	
164799	Korkkainen	pääkohde		rak.jäännös	Polvijärvi	kp	177
164793	Korkkainen		alakohde	torppa	Polvijärvi	kp	
164794	Korkkainen		alakohde	sauna	Polvijärvi	kp	
164795	Korkkainen		alakohde	kaivo	Polvijärvi	kp	
164797	Korkkainen		alakohde	sauna	Polvijärvi	kp	
164798	Korkkainen		alakohde	kellari	Polvijärvi	kp	

reiska	kohteen nimi	pääkohde	alakohde	tyyppi	kunta	status	sivu
165073	Laitala	pääkohde		rak.jäännös	Polvijärvi	kp	183
165068	Laitala		alakohde	kellari	Polvijärvi	kp	
165069	Laitala		alakohde	kivirakenne	Polvijärvi	kp	
165070	Laitala		alakohde	torppa	Polvijärvi	kp	
165071	Laitala		alakohde	talli	Polvijärvi	kp	
165072	Laitala		alakohde	maakuoppa	Polvijärvi	kp	
165081	Pyöräkangas	pääkohde		rak.jäännös	Polvijärvi	kp	188
165074	Pyöräkangas		alakohde	torppa	Polvijärvi	kp	
165075	Pyöräkangas		alakohde	navetta	Polvijärvi	kp	
165076	Pyöräkangas		alakohde	kaivo	Polvijärvi	kp	
165077	Pyöräkangas		alakohde	rak.pohja	Polvijärvi	kp	
165078	Pyöräkangas		alakohde	sauna	Polvijärvi	kp	
165079	Pyöräkangas		alakohde	kaivo	Polvijärvi	kp	
165080	Pyöräkangas		alakohde	kellari	Polvijärvi	kp	
165084	Jokimutka	pääkohde		rak.jäännös	Polvijärvi	kp	194
165082	Jokimutka		alakohde	torppa	Polvijärvi	kp	
165083	Jokimutka		alakohde	kellari	Polvijärvi	kp	
165091	Aisusjärvi	pääkohde		savottakämppä	Juuka	kp	197
165085	Aisusjärvi		alakohde	talli	Juuka	kp	
165086	Aisusjärvi		alakohde	kämppä	Juuka	kp	
165087	Aisusjärvi		alakohde	kauppa	Juuka	kp	
165088	Aisusjärvi		alakohde	sauna	Juuka	kp	
165089	Aisusjärvi		alakohde	kellari	Juuka	kp	
165090	Aisusjärvi		alakohde	tammi	Juuka	kp	
164369	Kotalahti	pääkohde		kalasauna	Kaavi	rp	202
163497	Tiirinlahti	pääkohde		sauna	Kuopio	rp	205
164099	Rajakangas	pääkohde		asumusjään.	Leppävirta	kp	208
164098	Rajakangas		alakohde	asuinrakennus	Leppävirta	rp	
79575	Riihilahti	pääkohde		uittomakasiini	Kaavi	rp	212

1 Johdanto

Metsähallituksen metsätalous teki kesällä 2013 kulttuuriperintöinventoinnin Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan länsiosien talousmetsissä. Inventoituja kuntia olivat (aakkosjärjestyksessä) Iisalmi, Kaavi, Kontiolahti, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Liperi, Maaninka, Outokumpu, Polvijärvi, Rautalampi, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi ja Vieremä. Lisäksi dokumentoitiin muutamia ennestään tuntemattomia kohteita Juuan puolelta.

Tutkimus oli osa meneillään olevaa hanketta, Maa- ja metsätalousministeriön koordinoiman Kansallisen metsäohjelman (KMO) 2015, toteutusta. KMO sisältää metsäpolitiikan keskeiset linjaukset. Ohjelman toiminta-ajatuksena on metsien kestävä hoito ja käyttö. Ohjelma tähtää vuoteen 2020, jolloin metsäalan pitäisi olla vastuullinen biotalouden edelläkävijä. Metsäohjelman mukaan metsiin perustuvat elinkeinot ovat tuolloin kilpailukykyisiä ja kannattavia, ja metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat vahvistuneet.

Metsähallituksen talousmetsien kulttuuriperintöhanke liittyy keskeisesti Kansallisen metsäohjelman tavoitteisiin. Kulttuuriperintöinventoinneissa dokumentoidaan muinaismuistolain suojaamien kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi runsaasti erityyppistä kulttuuriperintöä, alueiden kulttuurihistoria huomioidaan esihistorialliselta ajalta aina nykyaikoihin. Käytännössä raja on vedetty 1960- ja 1970-lukujen tuntumaan. Metsäohjelman hengen mukaisesti tällä työllä on merkitystä niin kulttuuriperinnön suojelun kuin kulttuuriperintökasvatuksenkin vahvistamiselle. Erityisesti paikalliselle elinkeinohistorian tutkimukselle hanke tuottaa runsaasti uutta materiaalia. Käytännön metsänhoitotyössä kohteiden dokumentointi helpottaa huomattavasti jo töiden suunnitteluvaiheessa kulttuuriperinnön huomioonottamista sekä suojelua.

Kesäkauden 2013 maastotöiden sarkana oli laaja alue, käytännössä suuri siivu Itä-Suomea. Kaikkien seitsemäntoista inventoitavan kunnan alueella metsätalousmaata oli kuitenkin vain 41 147 hehtaaria. Valtion hallinnassa olevat metsämaat sijaitsivat pääasiassa pieninä saarekkeina eri puolilla inventointialuetta. Paljon inventoitavista kuvioista oli ollut suhteellisen lyhyen aikaa valtion omistuksessa. Erityisesti Hackmannilta on hankittu metsiä valtiolle viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Laajimmat yhtenäiset valtion metsät sijaitsivat toisaalta alueen pohjoisosissa Sonkajärvellä ja Vieremällä, toisaalta itäosissa Kaavilla ja Polvijärvellä. Leppävirran eteläosissa sijaitseva yhtenäinen metsäalue on Hackmannilta hankittua maaomaisuutta.

Metsäalueiden hajanaisuus vaikutti merkittävästi maastotöiden suunnitteluun ja toteutukseen. Ensinnäkään ei ollut syytä olettaa löytyvän mitään erityisen yhtenäistä kulttuuriperintöä alueelta, joka kokonaisuudessaan käsittää lähes 18 000 neliökilometriä. Tästä kokonaispinta-alasta vain reilut pari prosenttia oli inventoitavaa talousmetsää (taulukko 3). Toisaalta etäisyydet inventoitavien alueiden välillä olivat suuria. Lisäksi pieniä yksittäisiä alueita oli erityisesti inventoitavan alueen keski- ja länsiosissa. Painopistealueiksi valikoituivat jo tästä syystä laajemmat yhtenäiset alueet Sonkajärvellä ja Vieremällä sekä Kaavilla ja Polvijärvellä.

Taulukko 3. Inventoidut kunnat ja niiden kokonaispinta-alat, talousmetsien osuus kunnista neliökilometreinä ja prosenttiosuuksina kokonaispinta-alasta.

Kunta	kokonaispinta-ala km²	valtion talousmetsää km²	% kunnan kokonaispinta- alasta
Iisalmi	872,18 km	0,67	< 1‰
Kaavi	789,58	48,30	6,12%
Kontiolahti	1029,82	11,59	1,13%
Kuopio	3164,95	29,38	< 1%
Lapinlahti	1245,12	32,40	2,6%
Leppävirta	1519,65	70,50	4,64%
Liperi	1161,23	15,68	1,35%
Maaninka	575,13	7,17	1,25%
Outokumpu	584,05	1,46	< 1%
Polvijärvi	958,33	26,91	2,8%
Rautalampi	761,97	0,13	< 1%
Siilinjärvi	507,81	1,88	< 1%
Sonkajärvi	1576,75	100,48	6,37%
Suonenjoki	862,34	6,60	< 1%
Tervo	494,30	1,26	< 1%
Tuusniemi	699,43	7,73	1,1%
Vieremä	973,38	49,33	5,07%
kaikkiaan	17776,02	411,47	2,3%

Inventointityön suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista vastasi allekirjoittanut. Sonkajärvellä ja Vieremällä oppaana toimi metsuri Reijo Taurovaara, Kaavilla ja Polvijärvellä metsuri Markku Reijonen. Lisäksi metsuri Markku Pulkkinen Rautalammilta antoi hyödyllisiä tietoja nykyisen Kuopion itäosista.

Maastotöiden suunnittelu ja valmistelu tehtiin touko-kesäkuun vaihteessa. Koko valtavalta alueelta löytyi valtion mailta vain muutama ennalta tunnettu kiinteäksi muinaisjäänneksi rekisteröity kohde. Sutigis-havaintoja oli enemmän ja ne pyrittiin inventoinnissa systemaattisesti myös tarkastamaan.

Suonenjoelta tunnettiin Lintharjun alueelta lähes parin kymmenen hiilimiilun ketju. Osa miiluista oli valtion metsässä. Vehmersalmelta (nyk. Kuopio) tunnettiin kaksi muinaisjäännekohtetta, molemmat Vehmersalmen kaakkoispuolelta, Lempelänniemestä. Kohteista toinen on kivikautinen asuinpaikka Horkanlahti N (919010013), josta on löytynyt varhaista asbestikeramiikkaa. Reilu kilometri asuinpaikalta kaakkoon, niemen kärjessä, on epämääräinen Pitkäniemen kiviröykkiö (919010014). Kumpakaankaan Vehmersalmen kohteista ei kyetty inventoinnissa paikallistamaan. Lisäksi ilmeisesti alue ei ole enää Metsähallituksen omistuksessa. Lintharjun miilut tarkastettiin, alueelta löytyi uusia entuudestaan rekisteröimättömiä miiluja ja maakuoppia, jotka dokumentoitiin inventoinnissa.

Maastotyöt aloitettiin 3. kesäkuuta ja ne saatettiin päätökseen 9. elokuuta. Kaikkiaan aikaa käytettiin 10 viikkoa. Käytännössä aktiivinen työaika oli hieman tätä pidempi, sillä päivillä oli taipumus venyä suurten etäisyyksien vuoksi varsinkin inventoinnin lopulla.

Kaikkia metsäkuvioita ei luonnollisestikaan inventoitu samalla intensiteetillä. Sonkajärvellä ja Vieremällä oppaana toiminut Reijo Taurojärvi tunsu alueensa Sutigis-havinnot sekä lukuisia muita kohteita, joiden tarkastamiseen inventointi suuntautui. Tämä osuus maastotöistä tehtiin kesäkuun aikana. Yhtä kohdetta, Vieremän Kokkolehtoa, etsittiin kuviolle merkityltä alueilta intensiivisesti ilman tulosta 24. kesäkuuta. Taurovaara ei antanut periksi, vaan paikallisti lopulta kohteen heinäkuun puolella muiden töiden yhteydessä ja toimitti kohteen koordinaattitiedot inventoijalle. Lopulta kohde saatiin dokumentoitua heinäkuun 11. päivänä.

Suurin osa heinäkuusta maastotöitä tehtiin Leppävirralla käsin inventointialueen eteläpäässä. Leppävirralla oli tiedossa runsaasti Sutigis-havaintoja, jotka tuolloin tarkastettiin, samoin Suonenjoen Lintharjun alue hiilimiiluneen. Yksittäisiä Sutigis-havaintoja lukuun ottamatta heinäkuussa tarkastettiin alueen metsäkuvioita lähinnä karttatarkastelujen pohjalta. Tulokset jäivät pääsääntöisesti laihanklaisiksi. Yksittäisille pienille kuvioille ei juurikaan sattunut kulttuurisia jäännöksiä. Poikkeuksen muodostivat ne muutamat kohteet, joista tiedot saatiin Markku Pulkkiselta Rautavaaralta.

Heinäkuun lopulta elokuulle tulokset muodostuivat antoisemmiksi Kaavilla ja Polvijärvellä, jossa oppaana toimi Markku Reijonen. Sutigis-havaintojen lisäksi Reijosella oli tiedossaan runsaasti monenlaista kulttuuriperintöä, jota tarkastettiin ja dokumentoitiin. Vaikka Juuan kunta oli jo aiemmin inventoitu, emme malttaneet pysytellä täysin sieltä pois, sillä Reijosella oli tiedossaan muutamia dokumentoimattomia kohteita.

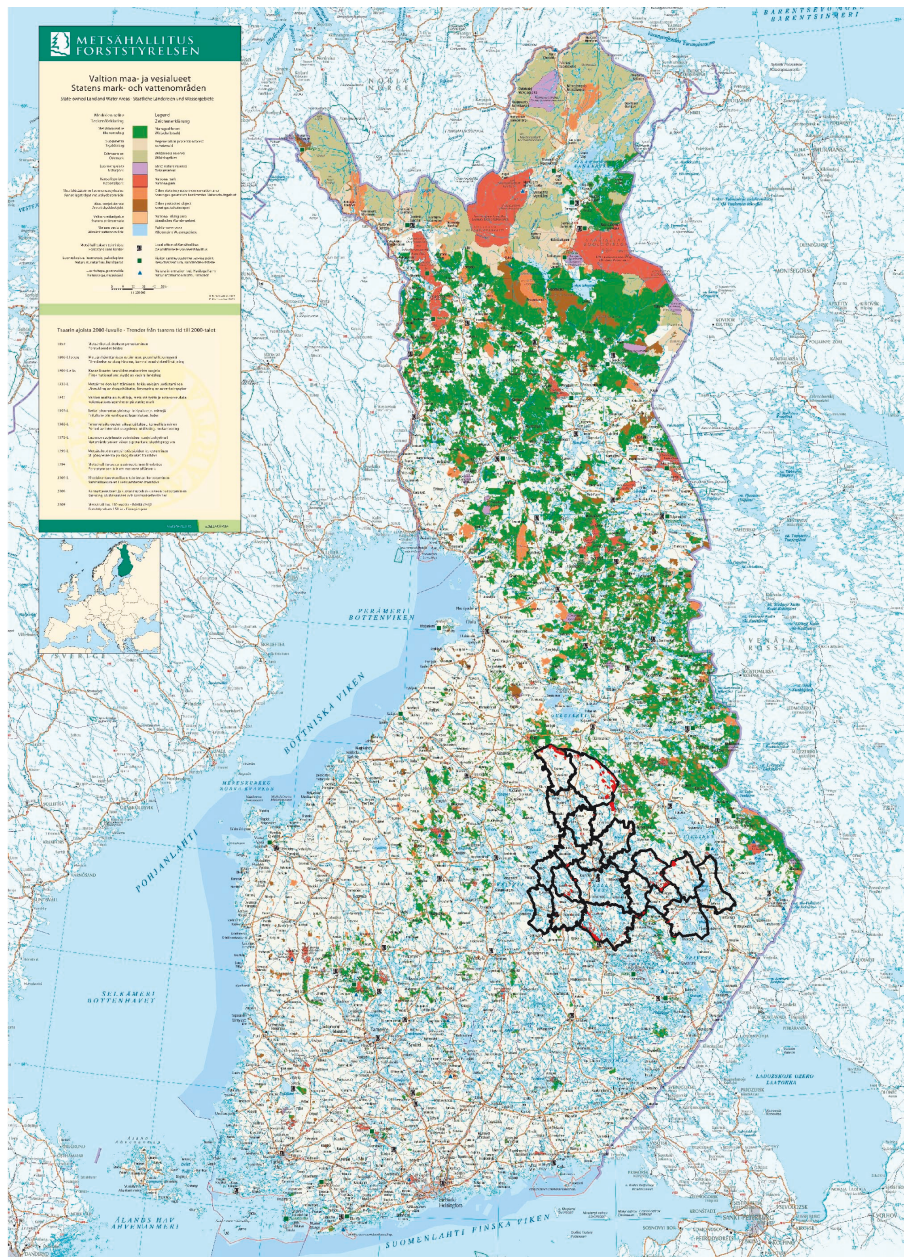
Kohteiden dokumentoinnissa käytettiin kolmea luokkaa: kiinteät muinaisjäännökset, rakennusperintökohteet sekä kulttuuriperintökohteet. Viimeksi mainittuja ovat kohteet, jotka eivät täytä kiinteän muinaisjäännöksen tunnusmerkistöä, mutta kertovat omalla tavallaan alueiden kulttuurihistoriasta. Rajanveto ei aina ole ongelmaton. Käsikirjana määrittelyille on käytetty Museoviraston opasta historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten tunnistamisesta ja suojelusta (Niukkanen 2009).

Oppaana ja informantteina toimineiden metsähallituslaisten Taurovaaran, Reijosen ja Pulkkisen rooli maastotöiden onnistumisessa oli merkittävä. Paikallistuntemus alueilla osoittautui kalliiksi. Tilanne ei ollut lainkaan yhtä tyydyttävä esimerkiksi Leppävirralla, jossa kohteita oli suhteellisen paljon, mutta kaikki dokumentoidut kohteet oli poimittu Sutigis-tiedoista.

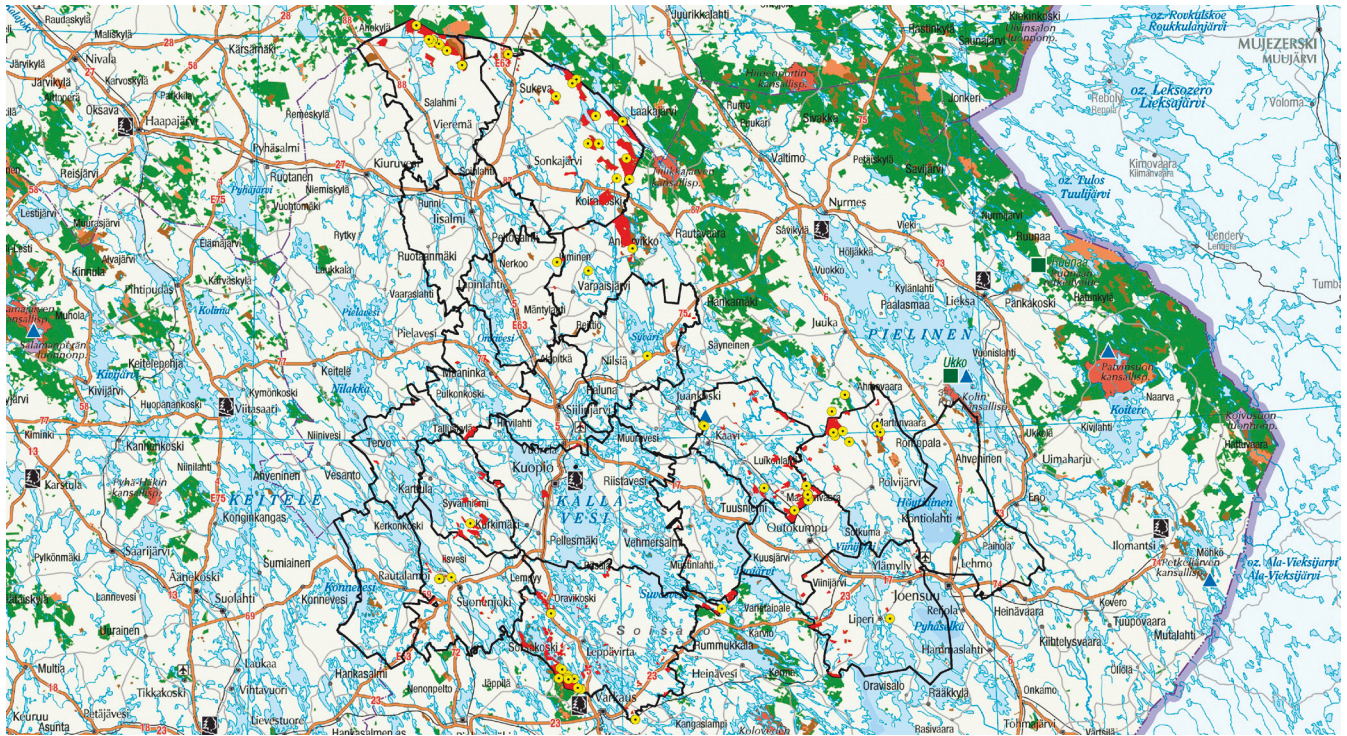
Kohteiden raportoinnissa on pyritty yhtenäiseen käsitteistöön. Koska pääosa kohteista oli erilaisia rakennuksen jäännöksiä pihapiireineen, on niistä suuri osa myös raportoitu alueina. Tällöin pääkohteen nimen tarkenteena on käytetty termiä ”rakennusjäännös”, mikä viittaa erilaisten rakennelmien ja pihapiirin muodostamaan kokonaisuuteen. Aluerajaus on tällöin tehty käsin digitoimalla alueen sisälle jäävien yksittäisten pisteiden ja maastohavaintojen perusteella. Raportissa aluerajauskohteiden kulttuuriperintöraportit käsittävät kaikki alakohteet tietoineen. Yksittäisten kohteiden pisteet on otettu mahdollisimman tarkasti jäänteiden kohdalta eikä koordinaattivirheiden pitäisi olla maastotietokoneen virhemarginaalia suurempi.

Paikkatietojen, kohteen ja ympäristön kuvausten lisäksi inventoinnin aikana otettiin runsaasti digitaalikuvia. Huomattava osa niistä on mukana raportissa, osa kuvista on liitetty Reiska-tietokantaan. Kuvaluettelo on liitteenä tämän raportin lopussa.

Kartta 1. Inventointialueen sijoittuminen Suomeen

Kartta 2. Inventointialueen tarkempi kartta. Punaisella merkityt alueet ovat metsätalousmaita, joiden alueella inventointi tehtiin. Harmaat pisteet rasteroidulla pohjalla ovat kesän 2011 inventoinnissa dokumentoituja uusia kohteita, siniset pisteet ovat muinaisjäännösrekisterin kiinteitä muinaisjäännöksiä.

2 Inventointialueen maisema, luonto sekä maa- ja kallioperä

Inventoitavat kunnat käsittävät kaikkiaan yhteensä lähes 18 000 km² laajuisen alueen, jonka sisällä inventoitavat alueet kattoivat reilut 400 km². Alue sijaitsee pääosin Vuoksen vesistön valuma-alueella ja suurimmaksi osaksi se muodostuu Pohjois-Savon maakunnasta (lukuun ottamatta läntisimpiä kuntia Pielavettä, Keitelettä ja Vesantoa sekä idässä aiemmin inventoituja Rautavaaraa ja Juankoskea sekä kaakkoisia Tuusniemeä, Heinävetä ja Varkautta). Lisäksi inventointialueeseen kuuluivat Pohjois-Karjalan läntisimmät osat (Polvijärvi, Liperi, Outokumpu ja Kontiolahti lukuun ottamatta entistä varuskunta-aluetta, joka on jo aiemmin inventoitu).

Pohjois-Savo on järvi-Suomea, jonka maisemia hallitsevat luode-kaakko-suuntaiset lukuisat järvet sekä havumetsävaltaiset harju- ja mäkimaaisemat. Pohjois-Savon topografian näkyvin piirre ovat luoteesta kaakkoon kulkevat laaksot, selänteet ja jyrkänteet. Ne noudattavat prekambriaikana syntyneitä, usein syvälle maan kuoreen ulottuvia pitkiä ja kapeita murroksia, joissa rikkonainen kivi rapautui vähitellen ylhäältä päin ehjiä kalliolohkoja syvemmälle. Liukuessaan näitä murroksia pitkin mannerjää vei mukanaan rapakalliota niin, että laaksot entisestään avartuivat ja syvenivät. Sulavesien jäätikön railoihin ja tunneleihin kasaamat harjut ovat usein murrosten päällä. Myös monet Pohjois-Savon pitkänomaisista järvioltaista ovat näissä kallioperän murroksissa. Maakunnan pinta-alasta on vettä 17,5 %. (<http://www.pohjois-savo.fi/fi/pohjois-savo/>, 21.1.2014).

Pohjois-Savon maisemaa hallitsevat kalliomäet ja niitä verhoava moreenipeite sekä harjuselänteet. Mäkien väliset painanteet ovat usein soistuneita. (<http://wwwi.ymparisto.fi/psavo/maa/kamara/pera.htm>, 23.1.2014). Maaston yleisilme on kivikkoisen ja kumpuilevan, erityisesti nyt inventoiduissa valtion metsissä, jotka pääsääntöisesti sijaitsivat kauempana suurista järvioltaista. Pohjois-Karjalan puolella maasto näyttäytyy niin silmä- kuin lapionpistomääräisesti arvioituna huomattavasti hiekkaisempana. Inventoiduissa kunnissa topografia vaikuttaa Pohjois-Savoa loivapiirteisemmältä.

Kuva: P7090025. Suuria maakuoppia Tervakankaalla. Reiska 164160. Rehevä kasvusto, sekametsät ja kivikkoisuus olivat tyypillisiä pohjoissavolaisessa maisemassa kesän 2013 inventointialueilla. Kuva Oili Räihälä.

Mitään kovin yhtenäistä kuvaa ei tutkimusalueen maisemasta ja luonnosta saa alueen hajanaisuuden vuoksi. Savon puolella metsätalousmailla kasvillisuus oli monesti suhteellisen rehevää ja osin lehtomaista, Pohjois-Karjalan puolella maasto oli kuivempaa ja metsät monesti mäntyvaltaisempia. Esihistoriallinen asutus on pääosin hakeutunut vesistöjen äärelle. Tästä syystä tutkimusalueelle ei sattunut ainuttakaan entuudestaan tunnettua esihistoriallista kiinteää muinaisjäännöstä. Myöskään uusia esihistoriallisia kohteita ei inventoinnissa löytynyt.

3 Alueen tutkimushistoria

Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan länsiosien kunnissa on tehty lukuisia esihistoriallisia inventointeja, mutta koska nyt inventoidut alueet sijaitsevat pääosin kaukana päävesistöistä, ei esihistoriallisia kohteita ole niiltä löytynyt. Poikkeuksen tekee Suonenjoen Lintharjun hiilimiilualue, jonka Timo Jussila on inventoinut vuonna 2010. Myös Vehmersalmelta Jussila on dokumentoinut kaksi kohdetta (Horkanlahti N, 919010013, kivikautinen asuinpaikka ja Pitkäniemi kiviröykkiö, 919010014), joiden oletettiin sijoittuvan metsätalousalueelle. Tarkemmassa tarkastelussa kävi kuitenkin ilmi, ettei alue enää kuulunut Metsähallituksen hallinnoimiin alueisiin.

Kaiken kaikkiaan inventoitavien seutujen viimeaikainen maankäyttö sekä muutokset omistussuhteissa vaikeuttavat myös tutkimushistorian selvitystä. Ilmeisesti tilanne on pitkälti sellainen, että suuret yhtenäiset metsäalueet Sonkajärvellä, Vieremällä, Kaavilla ja Polvijärvellä kuuluneet Metsähallitukselle jo kymmeniä vuosia, mahdollisesti paljon tätä pitempäänkin. Pohjois-Savon sydänalueilla puolestaan Metsähallitus on hankkinut omistukseensa palstoja viimeisten kymmenien vuosien aikana erityisesti Hackamnnilta ostamalla. Samalla valtion pieniä metsäkuvioita on myyty pois.

Pääasiassa nyt inventoitujen alueiden tutkimushistoria liittyy maakuntien ja yksittäisten kuntien historiakirjoihin, joihin ei kuitenkaan tämän työn yhteydessä ole ollut mahdollista paneutua (yhteensä 17 kuntaa, kahden eri maakunnan alueella). Inventoitavat alueet ovat sijainneet useimmiten syrjässä jo viimeisten satojenkin vuosien aikana. Yksittäiset tilat on perustettu korpiin tai kulkureittien varrelle, mutta tutkimusalueiden tuntumassakaan ei ole yleisesti ollut merkittävää asutusta. Tästä syystä dokumentoidut kohteet ovat pääasiassa joko yksittäistiloja tai liittyvät metsätalouteen tai kalastuselinkeinoon. Syrjäseutujen luontais- ja metsätalous ei ole erityisemmin painottunut tutkimushistoriassa ainakaan kovin paikallisesti.

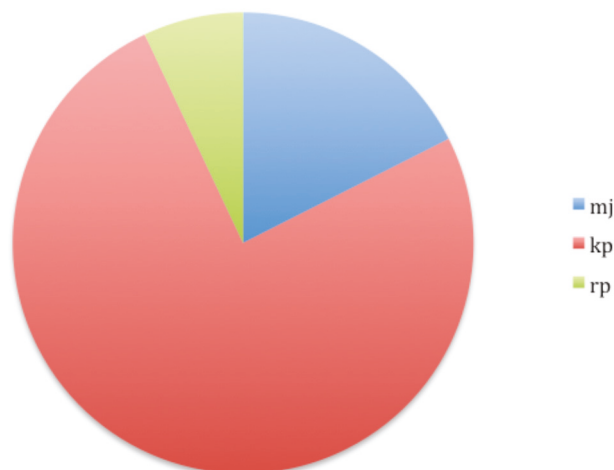
Tutkimusalueiden hajanaisuuden vuoksi myös myöhemmän kulttuuriperinnön historian selvittäminen on osoittautunut hankalaksi. Erilaisia pihapiirejä rakennusjäännöksineen on runsaasti nyt dokumentoiduissa kohteissa. Nuorimpien, viimeisten kymmenien vuosien aikana hylättyjen kohteiden historia on vielä yleisesti tunnettu. Mutta jo sata vuotta vanhat kohteet, jotka on hylätty pian toisen maailmansodan jälkeen, ovat nopeasti vaipumassa unohduksiin. Arvokas siivu paikallishistoriaa jäisi ilman KMO:n inventointeja täysin unohduksiin. Joissain onnekaissa tilanteissa – kuten Polvijärven Korkkaisen torpan tapauksessa – on olemassa asiakirja-aineistoa. Korkkaisen torpan perustamisasiakirjat löytyivät vielä pystyssä olevan ja 1960-luvulla hylätyn torpan sisältä. Voidaanpa melkein väittää, että Metsähallituksen KMO-hankkeen kulttuuriperintöinventoinnit ovat muodostaneet paikallisen lähihistorian tutkimuksen yhdeksi merkittävimmistä lähteistä aivan viimeisten vuosien aikana.

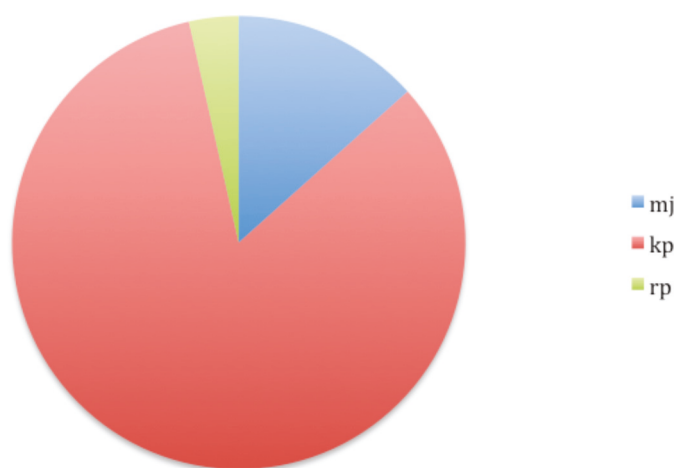
Kuva: P7040134. Leppälammen uuni. Reiska 163787. Kuvannut Oili Räihälä. Arvokasta tietoa viimeisten satojen vuosien asutushistoriasta odottaa dokumentointia metsien peitossa. Kuvan uunin pohja oli entuudestaan tuntematon asuinpaikkakohde, joka löytyi kesän 2013 inventoinnissa.

4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Kesän 2013 inventoinnissa dokumentoitiin yhteensä 142 erilliskohdetta, joista muodostuu 55 kohdealuetta tai toiminnallista kokonaisuutta. Nämä on dokumentoitu Reiskaan aluekohteina. Yksi aluekohteista (Suonenjoki Lintharju) oli entuudestaan tunnettu kiinteä muinaisjäänös. Uusia ehdotuksia muinaisjäänösluokkaan on käsillä olevassa raportissa yhdeksän aluekohdetta, joissa on yhteensä 10 yksittäistä kiinteää muinaisjäänöstä. Yhtä lukuun ottamatta nämä kohteet ovat tervahautoja ja hiilimiiluja. Myös Lintharjusta dokumentoitiin entuudestaan tuntematon hiilimiilu vanhojen lisäksi.

Pääkohteiden osuudet dokumentoiduista pääkohteista (57). Erotus yllä ilmoitettuun (55) johtuu siitä, että kulttuuriperintöalueen sisään jää yksittäisiä rakennusperintökohteita). Mj= kiinteä muinaisjäännös (10), kp= kulttuuriperintökohde (43), rp= rakennusperintökohde (4).

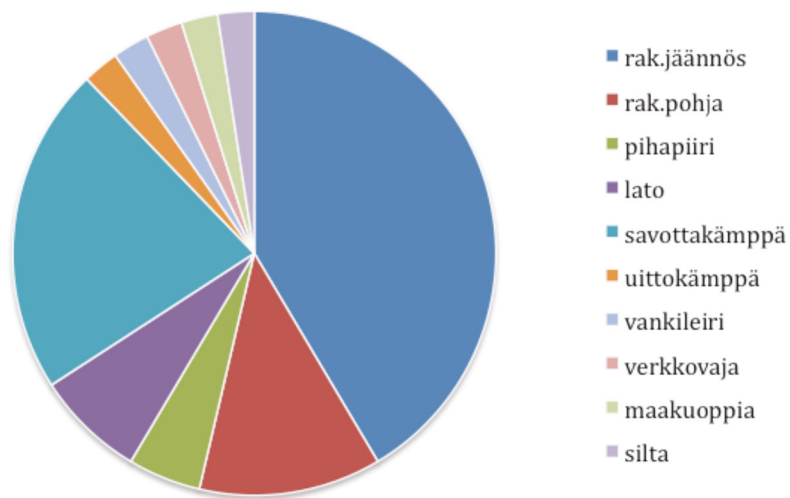
Alakohteiden osuudet dokumentoiduista kohteista (142). Mj (19), kp (118), rp (5).

Kaavioista näkyy, että alakohteissa kulttuuriperintö dominoi vielä vahvemmin kuin pääkohteissa. Käytännössä tämä tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että kulttuuriperintökohteissa on muinaisjäännösalueita enemmän alakohteita eli erilaisia rakennelmia saman toiminnallisen kokonaisuuden alla. Rakennusperintökohteet ovat luonnollisesti yksittäisiä rakennuksia.

Aivan uutena muinaisjäännöksenä ehdotetaan Juuan Mättäikköpuron kaiverruskiveä. Tähän suureen maakiveen on 1830-luvulta lähtien, muutaman vuosikymmenen ajan, käyty kaivertamassa vuosilukuja. Vuosilukujen merkitys ei paikalla selviä, sillä kivi sijaitsee kaukana metsän siimeksessä. Kuvaavaa on sekin, miten kivi muutamia vuosia sitten löytyi. Metsuri Markku Reijosen metsästyskaveri oli istunut tämän noin 1.5 metriä korkean maakiven päällä hirvipassissa ja aikansa kuluksi puhdistanut sammalta kiven päältä. Tällöin vuosiluvut olivat paljastuneet. Kiven lähimaastossa ei ole vesistöjä tai tunnettuja kulkureittejä.

Kuva P8070184. Juuka Mättäikköpuro, yksityiskohta kaiverruksessa maakiven päällä. "1855". Kuvannut Oili Räihälä.

Kulttuuriperinnön jakaumat. Pääkohteita yhteensä 41. Rakennusjäännöksiä (talot, torpat, navetat, piharakennukset, saunat, kaivot) 17, yksittäiset rakennuksen pohjat 5, pihapiirit ilman rakennuksia (peltoraunioita, ihmisen seuralaiskasveja) 2, latoja 3, savottakämppejä piharakennuksineen 9, uittokämppejä rakennuksineen 1, toisen maailmansodan aikuisia vankileirejä 1, verkkovajan jätteitä 1, maakuoppakohteita 1 sekä siltoja 1.

Kokonaisia kulttuuriperintökohteita, jotka on dokumentoitu aluerajauksina, on yhteensä 41. Aluerajauksien sisällä on monesti useita yksittäiskohteita. Esimerkiksi rakennusjäännöksiksi luokitellut kohteet käsittävät useimmiten jonkinlaisen päärakennuksen lisäksi jäänteitä navetasta, saunasta, erilaisista ulkorakennuksista, kaivoista ja maakuopista. Tämä kulttuuriperintötyyppi oli kaikkein yleisin.

Useimmat rakennusjäännöskohteet ovat 1900-luvun aikana asuttuja ja toisen maailmansodan aikana hylättyjä tiloja. Joissain tapauksissa tietoa on enemmänkin. Tällainen kohde on esimerkiksi Polvijärven Korkkainen. Onnekkaiden sattumusten vuoksi vielä pystyssä olevasta mutta jo vuosikymmeniä sitten hylätystä päärakennuksesta löytyi asiakirjoja, muun muassa torpan perustamisasiakirja. Tila on lohkottu uudistilaksi 1924. Torppa rakennuksineen on kaikeksi rakennettu heti tämän jälkeen. Paikalla on ensimmäiseksi asunut Paavo Kettunen, mahdollisesta puolisoista ei ole tietoja. Palstan myyjinä olivat Paavo ja Anna Hirvonen Rauanlahdesta. Kettunen on myynyt tilan viimeistään sotien jälkeen Antti Haaraselle. Pirtistä löytyi Olga Haaraselle kuulunut virsikirja sekä ruutuvihko, jossa oli muun muassa nimiä ja osoitteita. Yksi nimistä oli emäntä Olga Haaranen, joten on todennäköistä, että hän oli Antin vaimo. Antti ja Olga ovat ilmeisesti korjailleet asuinrakennusta tekemällä ulkolaudoituksen ja aivan uuden kattorakenteen. Viimeiset tuvasta löytyneet paperit ajoittuvat 1950-luvulle. Joulukuun 1954 Valittujen Palojen lisäksi papereista käy ilmi, että Antti on ojitannut peltoja vielä 1950-luvun lopussa. Pian tämän jälkeen tila on hylätty, sillä piha-aukiolla kasvava männikkö on noin 50 -vuotiasta.

Toinen poikkeama maailmansotien väliseen aikaan ajoittuvista tiloista on Karpanautio Kaavilla. Alue on vanhaa peltoa, jonne on istutettu nykyään tiheänä kasvava kuusikko. Torpan tienoot ovat vanhaa pellon pohjaa, joka on kasvillisuuden rehevyydestä päätellen ollut kaskipeltoa, ojista päätellen myöhemmin viljelyspeltoa. Ilmeisesti torpan ympärillä olevat pellot ovat olleet viljalla, sillä nykyisessäkin puustossa ei ole liiallisen ravinteikkuuden aiheuttamia kasvuhäiriöitä. Maaperä on kosteaa ja pohjavesi tulee pintaan torpan alapuolella. Maasto on erittäin kumpuilevaa. Pelto-ojat erottuvat edelleen selvästi. Ne ovat olleet huolellisesti kaivettuja ja ajatuksella sijoitettuja. Kohde – torppa, pari kaivoa kellari, aitta ja sauna - oli ennen inventointia 2013 suunnittelumetsuri Markku Reijosen tiedossa. Hän on haastattanut paikallista mummoa kohteesta. Tämän informantin mukaan paikalla on ollut metsän- tai riistanvartijan torppa sekä jonkin verran viljelyksiä. Kertoja on arvellut, että torppa olisi rakennettu ainakin 130 vuotta sitten. Rakennuksen ajoittaminen 1800-luvun jälkipuoliskolle käy hyvin yksiin paikalla tehtyjen havaintojen kanssa. Kohde on vaikuttava ja hyvin säilynyt. Tiheä kuusikko on pikapuoliin korjauskypsää, ja olisikin tarpeen miettiä, miten hakkuu onnistuu kohdetta tuhoamatta. Kulttuuriperinnön suojelemisen kannalta ehdottomasti paras vaihtoehto olisi tehdä hakkuut miestyönä.

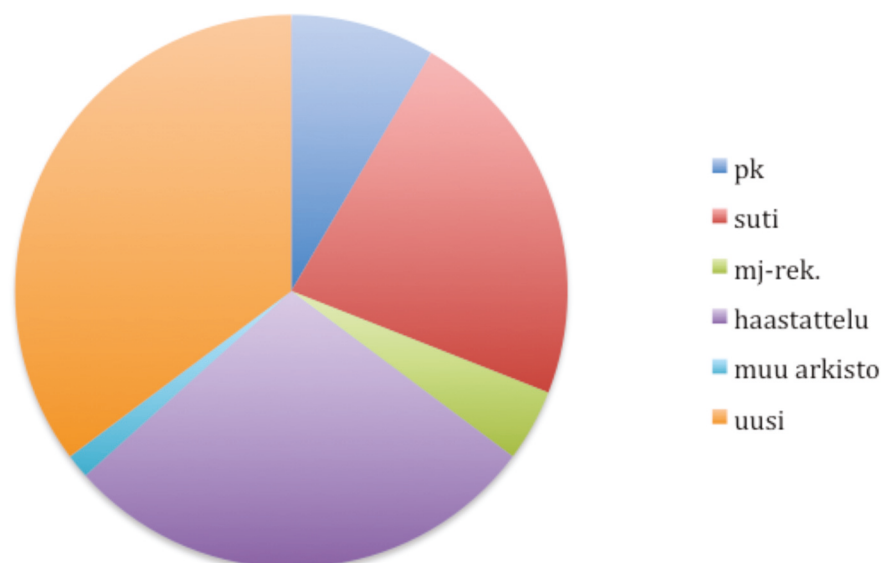
Kokonaisten tilojen pihapiirien (rakennusjäännökset) lisäksi dokumentoitiin joitakin yksittäisiä asuintai saunarakennuksia sekä pihapiirejä, joista rakennuksen pohjat olivat hävinneet. Tällaiset aukeat saattaa edelleen tunnistaa entisiksi pihapiireiksi peltorauniokeskittymien sekä ihmisen seuralaiskasvien perusteella. Tietysti ylitulkinnan mahdollisuus on aina olemassa, sillä peltoraunioiden katveeseen ihminen on voinut kuljettaa esimerkiksi viinimarjapensaita ilman, että kyseisellä paikalla olisi koskaan varsinaisesti asuttu. Yksittäisiä rakennelmia ovat myös ladot, joita rekisteröitiin kolme kappaletta.

Toinen merkittävä kulttuuriperintöryhmä asuinpaikkojen lisäksi olivat savotta- ja uittokämppejen sijat, joita löytyi yhteensä 10 (savottakämpät 9, uittokämpät 1). Savottakämppeäalueista Aisusjärven hyvin säilynyt kokonaisuus sijaitsee Juuan puolella, mutta kaikki muut metsätöihin liittyvät kohteet sijaitsevat varsinaisella inventointialueella. Ainoa uiton kämpäksi tiedetty kohde, Polvijärven Toivalanpuro, oli tiedossa metsuri Markku Reijosen metsästystovereitten tietojen perusteella. Kämpän vanhaa saunaa metsästysporukka oli käyttänyt hirvipassina. Hyvin säilyneen saunarakennuksen dokumentoinnin yhteydessä löytyivät myös kämpärakennuksen ja tallin maatuneet jäännökset. Useimmat metsätyökämpistä on todennäköisesti purettu pois ja niiden löytyminen heikosti erottuvina perustuikin pitkälti ennakkotietoihin.

Erikoisena kohteena erottui myös Sonkajärven Leveälahden toisen maailmansodan aikainen saksalaisten (?) vankileiri sahoineen ja korsuineen. Tiedot kohteen käyttötarkoituksesta ja ajoituksesta ovat peräisin metsuri Reijo Taurovaaralta. Tietoja ei ole voitu tarkastaa kirjallisista lähteistä. Paikalla on sijainnut saha ja suuri maakuoppa, jota inventoinnissa arveltiin korsun paikaksi. Taurovaaran mukaan paikallinen perimätieto kertoo, että sahalla olisivat työskennelleet saksalaisten vangit, jotka olisivat asustelleet paikan päällä hyvin alkeellisissa oloissa.

Rakennusperintökohteita dokumentoitiin kaikkiaan viisi. Näistä Sonkajärven Kariniemen kämpän päärakennus on vuokrattu yksityiselle ja se on merkitty jo aikojen sitten Reiskaan numerolla 142. Kariniemestä löytyi rakennuksen lisäksi tallin ja saunan jäännökset sekä erilaisia maakuoppia, joten kohde on dokumentoitu aluerajauksena (Kariniemi savottakämppä 163115), jonka sisään myös rakennusperintökohde jää. Muut rakennusperintökohteet ovat Kaavin Kotalahden kalasauna (164369), Kuopion Tiirilahden sauna (163497), Leppävirran Rajakankaalla sijaitseva asuinrakennus (164098) sekä Kaavin Riihilahden uittomakasiini (79575). Kotalahden kalasaunaa on kunnostettu viimeaikoina ja se lienee edelleen jonkinlaisessa käytössä. Uudistukset ovat olleet sen verran perusteellisia, ettei itse rakennuksella ehkä perintönä ole kovin merkittävää arvoa. Riihilahden uittomakasiinin kohdalla ongelmana on ollut sen sijainti: Kartalla ja rajankäynnissä on esitetty arveluja, ettei se laisinkaan olisi Metsähallituksen hallinnoimalla maalla. Paikalla tilanne kuitenkin näyttää siltä, että kartan raja lienee hieman väärässä kohdassa. Makasiini olisi siten valtion maalla.

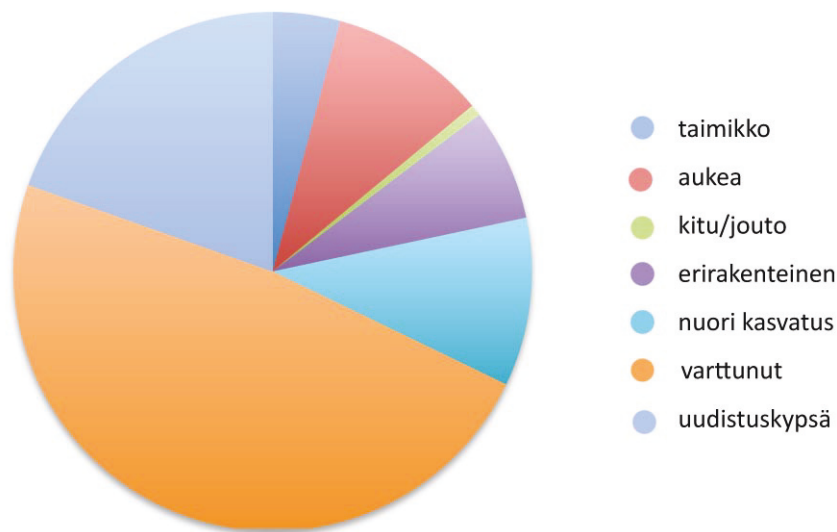
Kohteiden löytötavat jakaantuivat seuraavasti:

Yksittäisten kohteiden (142) osuudet löytötapojen mukaan. Suurin osa (50) on uusia, inventoinnissa löytyneitä kohteita. Haastattelut (40) käsittävät oppaina toimineiden metsureiden Reijo Taurovaaran ja Markku Reijosen paikallisväestöltä tietoinsa saamat kohteet. Muinaisjäännösrekisteristä yksittäisiä kohteita on saatu 6, peruskartoille merkittyjä kohteita oli mukana 12 ja muita arkistolähteitä oli kaksi. Sutigin kohteita tarkastettiin ja dokumentoitiin yhteensä 32.

Lukumäärällisesti merkittävin löytötapaluokka ovat ns. uudet löydöt, jotka ovat maastossa löytyneitä kohteita. Monesti näiden kohteiden jäljille kuitenkin päästiin läheisten sutigis-havaintojen tai haastattelutietojen perusteella, joita oli runsaasti. Tämä johtuu siitä, että tähän raporttiin kirjatusta haastattelulöydöistä suurin osa on oppaina toimineiden metsurien haastatteluja tai näiden henkilöiden, Reijo Taurovaaran ja Markku Reijosen haastattelemaa paikallisia informanteja. Nimiä ei ole useimmiten kirjattu, sillä haastattelut ovat epämuodollisia keskusteluja vuosien saatossa, joiden alkuperäiset lähteet voivat olla hyvinkin epävarmoja. Peruskartalle merkityjä kohteitaakin kyettiin tarkastamaan paikoitellen, sillä erityisesti inventointialueen etelä- ja länsireunoilla, joissa oppaita ei ollut mukana ja suti-havainnot vähäisiä, jäi aikaa tällaiseen työhön.

Dokumentoinnin yhteydessä määriteltiin myös kohteiden ympäristöstä metsän kasvuvaihe.

Kohteiden (142) arvioidut kasvatusluokat. Suurin osa kohteista (69) sijaitsee varttuneissa kasvatusmetsissä. Osuus on 48%. Toiseksi eniten (28) kohteita oli uudistuskypsissä metsissä. Useita kohteita sijaitsi nuorissa kasvatusmetsissä (15) ja erirakenteisissa metsissä (10). Näiden lisäksi kohteita löytyi aukeilta (13), taimikoista (6) sekä yksi kitu- ja joutomaalta.

Eniten dokumentoituja kohteita löytyi varttuneista kasvatusmetsistä (48%). Myös uudistuskypsistä metsistä löytyneiden kohteiden määrä oli huomattava (lähes 20%). Käytännössä tämä tarkoittaa, että monet nyt dokumentoiduista kohteista sijaitsevat metsissä, joiden korjuu on joko jo nyt ajankohtaista tai tämä vaihe on piakkoin käsillä. Olisikin toivottavaa, että kulttuuriperintöinventoinnin tuloksia hyödynnettäisiin hakkuita suunniteltaessa. Valitettavan usein tieto ei kuitenkaan kulje vaikka kohteet olisi merkitty Sutigisiin. Surullisia esimerkkejä tästä oli nähtävissä esimerkiksi Leppävirralla, jossa useita Sutiin merkittyjä tervahautoja oli aivan hiljattain tuhottu auraamalla.

Kuva P7020073. Leppävirta Patouslampi. Joskus täälläkin on ollut tervahautoja. Ne on merkitty Sutigisiin, mikä ei kuitenkaan ole estänyt niiden täydellistä tuhoamista. Kuvannut Oili Räihälä.

Allekirjoitus

Kannelmäessä 31. maaliskuuta 2014

Oili Räihälä, arkeologi FM

Lähteet

Painetut lähteet:

Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojelu. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

Painamattomat lähteet:

<http://www.pohjois-savo.fi/fi/pohjois-savo/>, 21.1.2014

<http://wwwi.ymparisto.fi/psavo/maa/kamara/pera.htm>, 23.1.2014

5 Kohdetiedot

5.1 Kiinteät muinaisjäännökset

Välilehto hiilimiilu	MH-tunnus: 163430
-----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7082824, Y 3533412	Löydöt:	

Taustatiedot
Kohde tarkastettiin 19. kesäkuuta 2013, oppaana toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara.
Kohde on merkitty peruskartalle tervahaudaksi. Se on kuitenkin ilmeisesti ollut hiilimiilu. Miilu on tuhottu lähes täysin 1970-luvun metsänaurauksessa.
Ympäristön kuvaus
Hiilimiilu sijaitsee Sonkajärven kunnan keskiosissa, pienen Kolkänjärven koillispuolella, Välilehdon luoteispuolella. Metsän muokkaus alueella on ollut erittäin voimaperäistä, kohteen päällä ja ympärillä maa on syväaurattu 1970-luvulla, minkä jälkeen paikalle on istutettu kuusta. Maaperä on Välilehdon nyppylää myöten suhteellisen kosteaa ja kasvillisuus rehevää. Pitkin maastoa on tehty riukumetsänhoitoa (alle 7 cm on karsittu ja jätetty maastoon). Havainnointiolosuhteet ovat monin tavoin erittäin hankalat.
Matkaa Jyrkän ruukille, joka on muinaisjäännöskohde, on linnuntietä noin 10 km.
Kohteen kuvaus
Hiilimiilu on merkitty peruskartalle tervahautana. Paikka kostean kankaan alareunalla on epäedullinen tervahaudalle. Koska kohde on 1970-luvun syväaurauksessa lähes kokonaan tuhoutunut, ei täyttä varmuutta sen alkuperäisestä funktiosta voi saada. Vähäisten maastohavaintojen perusteella sitä on pidettävä hiilimiiluna.
Alue on aurattu erittäin syvältä, viillot sijaitsevat epäsäännöllisesti noin viiden metrin välein pitkin ja vähän poikikin kohteen päällä ja sivuilla. Minkäänlaista muotoa ei haudasta voi enää erottaa, mutta alarinteen puolella on jonkinlaista reunusta, jonka päällä on runsaasti hiiltä sammalen alla. Reunan alapuolella ei hiiltä enää ole. Kairatessa hiiliä tuli karkeasti arvioiden noin 10 x 10 m laajuiselta alalta. Keskellä aluetta on ilmeisesti ketun pesän suuaukko, josta pilkistää suuria hiilen kappaleita ja maa on täynnä pieniä hiilipartikkeleita.
Kohde on tuhottu.
Kohteen raja
Maastopiste hiiliesiintymien kohdalla on mitattu maastotietokoneella.
Tulkinta
Hiilimiilulla on mahdollisesti tuotettu hiiltä läheisen Jyrkän ruukin tarpeisiin. Ruukki rakennettiin 1800-luvun puolivälissä ja sen toiminta päättyi 1919.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 19.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	4 Esitys mj-luokka III	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty		

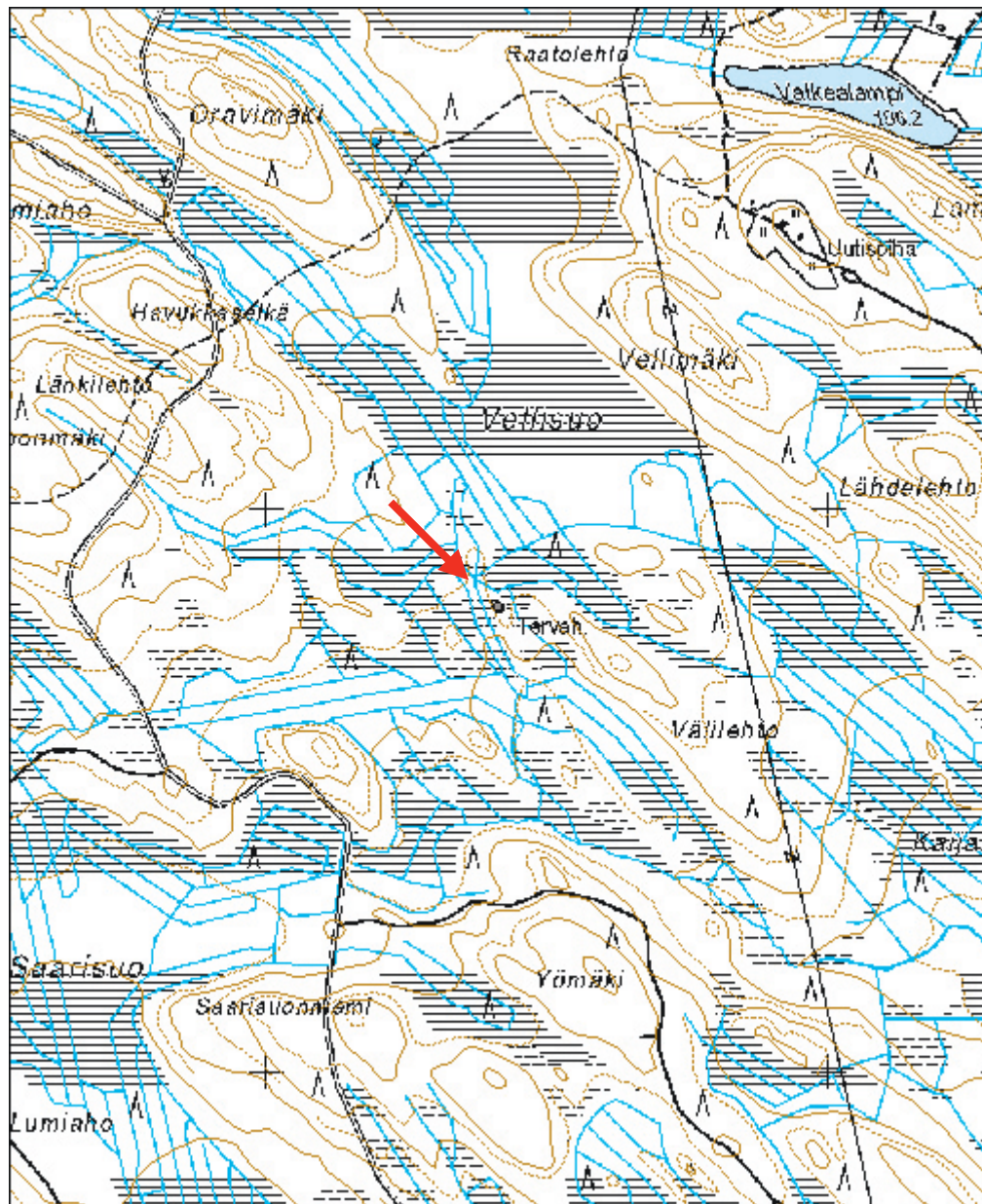

Yllä: P6190222. Tervahautana peruskartalle merkitty kohde, joka on lähes kokonaan tuhottu metsänaurauksessa. Paikalla lienee ollut hiilimiilu. Reiska 163430.

Alla: P6190218. Miilua kuvassa tutkimassa Reijo Taurovaara.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7082824, Y 3533412	Mittakaava:	1:10000

Kapeaniitty tervahauta

MH-tunnus: 163699

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6918710, Y 3540261	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteesta on Sutigis-havainto pistetietona, minkä perusteella kohde paikallistettiin. Ilman tätä tietoa olisi kohdetta ollut mahdoton löytää, siinä määrin myllätty alue on. Havainnointiolot tarkastushetkellä olivat hankalat runsaan sateenkin vuoksi. Kohde tarkastettiin ja dokumentoitiin 1.7.2013.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Leppävirran kunnan eteläosassa, aivan 5-tien varrella. Metsäkuvio on taimikkoa, johon lienee istutettu mäntyä, mutta alueella kasvaa runsaasti pieniä koivuja, kuusia sekä pensaita. Tämän lisäksi horsmat ja vatukko valtaavat alaa. Jonkin verran on myös jättöpuita. Kuvio on erittäin kivikkoisella pohjalla, ja sitä on käsitelty koneilla ilmeisen kovakouraisesti.

Kohteen kuvaus

Tervahaudan pohja löytyi ainoastaan Sutigisin pistetiedon perusteella. Hauta ei hahmotu juurikaan maaston muotojen perusteella eikä siinä voi havaita ränniä. Lähinnä kairauksen perusteella hauta hahmottuu noin 12 metriä laajana kehikkona, jonka ulkoreunoilla kulkee paikka paikoin oja. Selkeimmin tämä oja hahmottuu haudan 5-tien puoleisella kulmalla.

Haudan keskellä on painauma, jonka laajuus on noin 6 metriä. Painauman alueella podsoli vaikuttaa suhteellisen puhtaalta, sitä vastoin vallien päällä on erittäin paksu - ainakin 40 cm syvä - vahvasti nokinen kerros. Niin ikään vallin päällä on rikkoutuneessa maassa suuria hiilen kappaleita.

Kyseessä on mitä suurimmalla todennäköisyydellä tervahauta. Sen havainnointia haittaavat kuitenkin runsas aluskasvillisuus sekä maan pohjan muokkaus.

Kohteen rajaus

Kairanäytteiden perusteella hiilinen alue rajautuu koordinaattipisteen ympärille noin 10 metrin säteellä. Sijaintitieto on mitattu maastotietokoneella.

Tulkinta

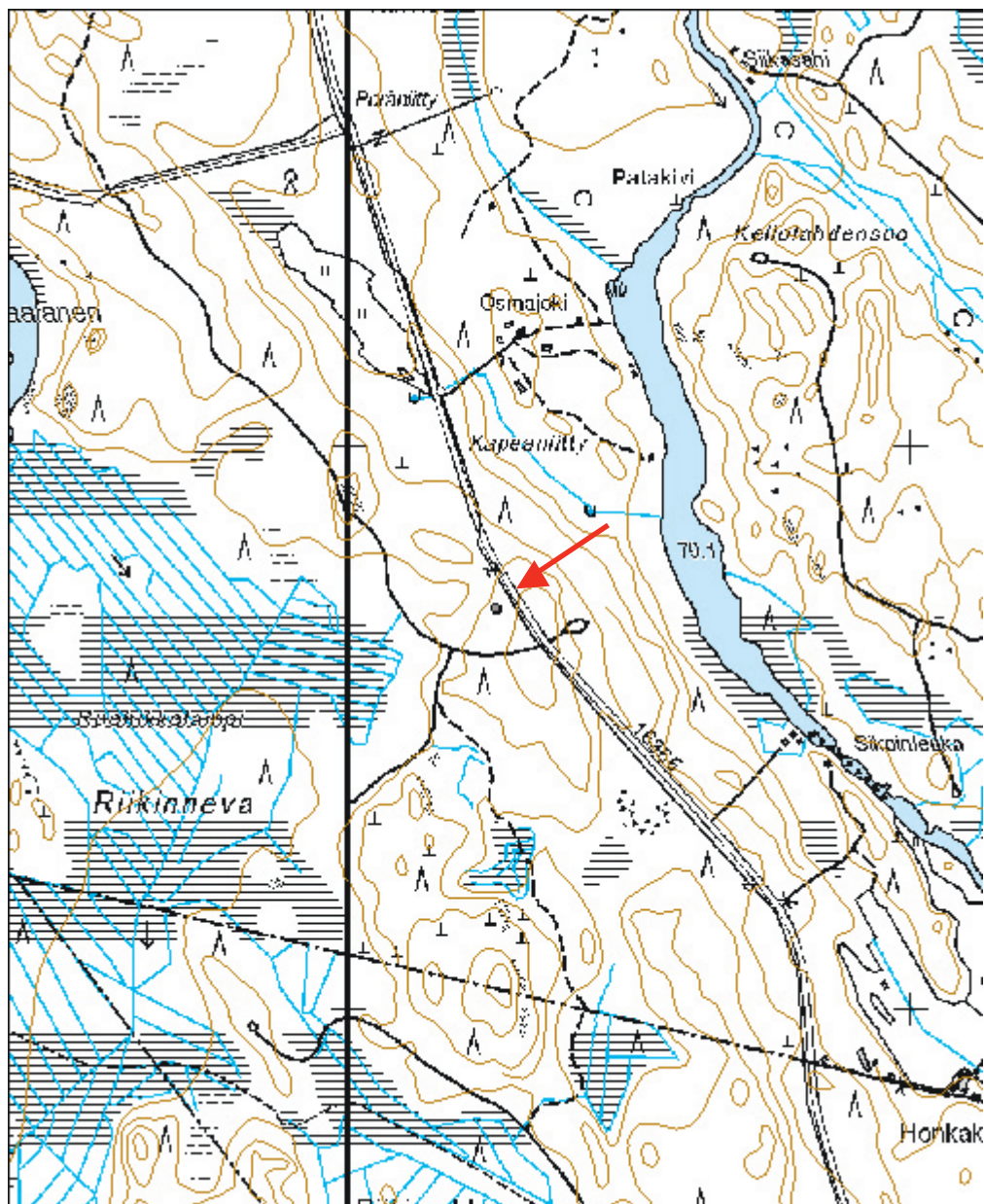
Tervahauta on maastonmuokkauksessa tuhottu.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 1.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	3 Huono
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	4 Esitys mj-luokka III	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6918710, Y 3540261	Mittakaava:	1:10000

yllä: kapeaniitty.46.43.44. Kapeaniityn lähes täysin tuhottua tervahautaa olisi ollut lähes mahdotonta paikallistaa ilman sijaintitietoa ja kairanäytteitä. Reiska 163699.

alla: levälahti.59.61-62. Levälahden tervahauta. Reiska 163702.

53458 Osmajärven alueen ranta-asemakaava, Levälahti tervahauta	MH-tunnus: 163702
---	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

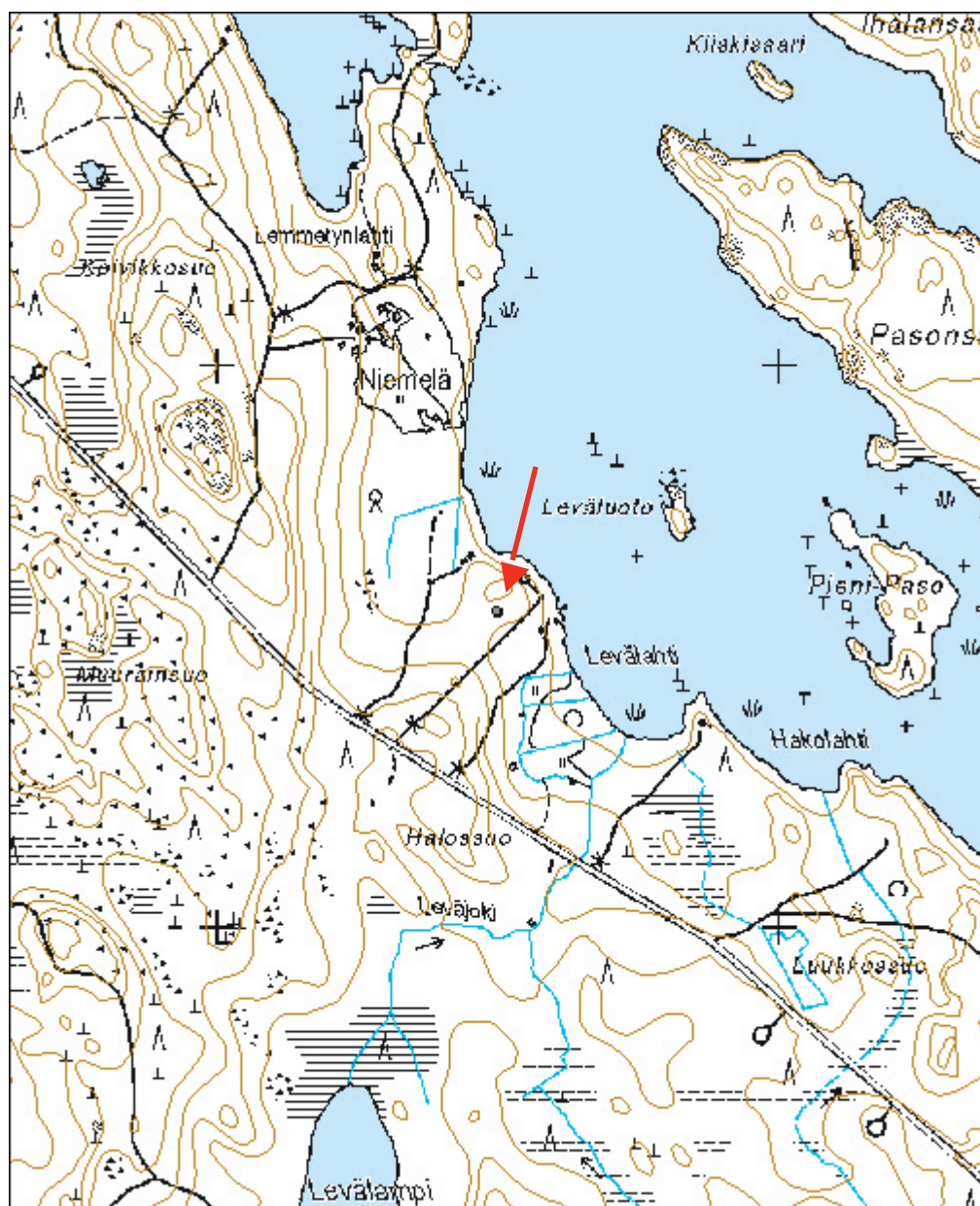
Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6921560, Y 3538495	Löydöt:	

Taustatiedot
Sutigis-havainto pistetietona. Kohde tarkastettiin 2. heinäkuuta auringonpaisteessa.
Ympäristön kuvaus
Kohde sijaitsee Leppävirralla, Osmajärven lounaispäässä, pari sataa metriä rannasta. Metsäkuvio on tasaisella ja kivikkoisella pohjalla, kasvillisuus on rehevää. Valtapuuna ovat suuret, jopa 30 m korkeat koivut. Kuviolla kasvaa myös runsaasti nuoria kuusia sekä lehtipuita. Aluskasvillisuus on rehevää. paikalla kasvaa runsaasti heiniä ja saniaisia.
Kohteen kuvaus
Tervahauta on tehty tasaiselle maalle. Se on suuri, halkaisijaltaan parikymmenmetrinen. Vallit ovat kuutisen metriä leveät ja paikoin jopa metrin korkuiset. Haudan keskellä on laaja painauma, joka on halkaisijaltaan kahdeksan metriä. Vallin harjalta mitattuna on kuopanteella syvyyttä parhaimmillaan lähes puolitoista metriä. Kairauksissa haudasta paljastui paksu noki- ja hiilikerros niin vallilta kuin haudan keskeltäkin.
Tervahautaa ympäröi kehänä sarja vaihtelevan kokoisia kuoppia. Suurimmat niistä saattaisivat olla jäänteitä rännistä, mutta tämä ei hahmotu kovin selvästi.
Tervahauta on säännöllisen muotoinen. Sen päällä kasvaa samanlaista puustoa kuin muuallakin metsäkuviolla.
Kohteen raja
Tervahauta sijaitsee pisteessä ja parikymmenen metrin alueella pisteen ympärillä. Se ei suuresta koostaan ja säännöllisestä muodostaan huolimatta erotu maastossa kovin kauas kasvillisuuden ja puuston seasta. Piste on mitattu maastotietokoneella.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 2.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6921560, Y 3538495	Mittakaava:	1:10000

Patouslampi tervahautoja

MH-tunnus: 163704

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6922532, Y 3536690	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Paikalle tultiin aurinkoisena aamupäivänä 2. heinäkuuta sen Sutigis-tiedon siivittämänä, että paikalla olisi kaksi, mahdollisesti kolmekin tervahautaa. Paikalle saavuttaessa oli näky lohdu-ton - metsäkuvio oli aivan vastikään hakattu ja aurattu. Koko alue oli täysin myllätty ja tervahaudat tuhottu. Vain yhden niistä saattoi selvästi paikallistaa.

Ympäristön kuvaus

Metsäkuvio, jolla tervahaudat ovat sijainneet, on Osmajärven länsirannalla, Sorsakoski-Varkaus -tie- länsipuolella, siitä erkanevan metsätien kaakkoispuolisessa maastossa. Koko alue on laajemminkin erittäin kivikkoista ja valtavat lohkarekeskittymät vaikeuttavat kulkua. Kuvion ympärillä kasvaa harvennuskypsää männikköä, itse tervahautakuvio on vastikään hakattu ja aurattu. Hautojen päällä ja vieressä on suurten, toistasataa vuotta vanhojen mäntyjen kantoja. Maaperä on hiekkainen ja hieman vähempikivinen kuin ympäristössä.

Kohteen kuvaus

Ilmoitetun koordinaattipisteen kohdalla hahmottuu edelleen tervahauta, joka on ollut ainakin 20 metriä halkaisijaltaan. Sen päältä on ajettu koneelle, ja aurauskuoppia on keskellä hautaa, vallien päällä ja niiden ulkopuolella. Sammalen alta on paljastunut suuria hiiltyneiden puiden kappaleita, pienempiä hiilipartikkeleita sekä nokea. Toinen tervahauta on sijainnut ilmeisesti vain kymmenkunta metriä etelään tältä selkeimmin hahmotuvalta haudalta. Täälläkin koneen kuopaisuissa on runsaasti puuhiiltä ja nokea. Todennäköisesti tervahautoja on ollut useampia, sillä koko kuvion alueella on siellä täällä hiiltyneiden puiden kappaleita. Ne ovat selkeästi peräisin tervahautoista, sillä metsäpalon jälkeen ei jää hakattuja halkoja hiilisinä maahan.

Tuho on täydellinen.

Kohteen raja- aus

Ainoa selvästi tunnistettava tervahauta on sijainnut kahdenkymmenen metrin säteellä koordinaattipisteestä. Koko metsäkuviota voi kuitenkin pitää tervahauta-alueena - entisenä sellaisena. Piste on mitattu maastotietokoneella.

Tulkinta

Sutigis-havainnosta huolimatta kiinteä muinaisjään-
nös on välinpitämättömästi tuhottu. On vaikea uskoa, ettei tervahautoja olisi huomattu aurauksessa, sillä niin runsaasti hiiltynyttä puuta on hautojen ympärillä.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 2.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

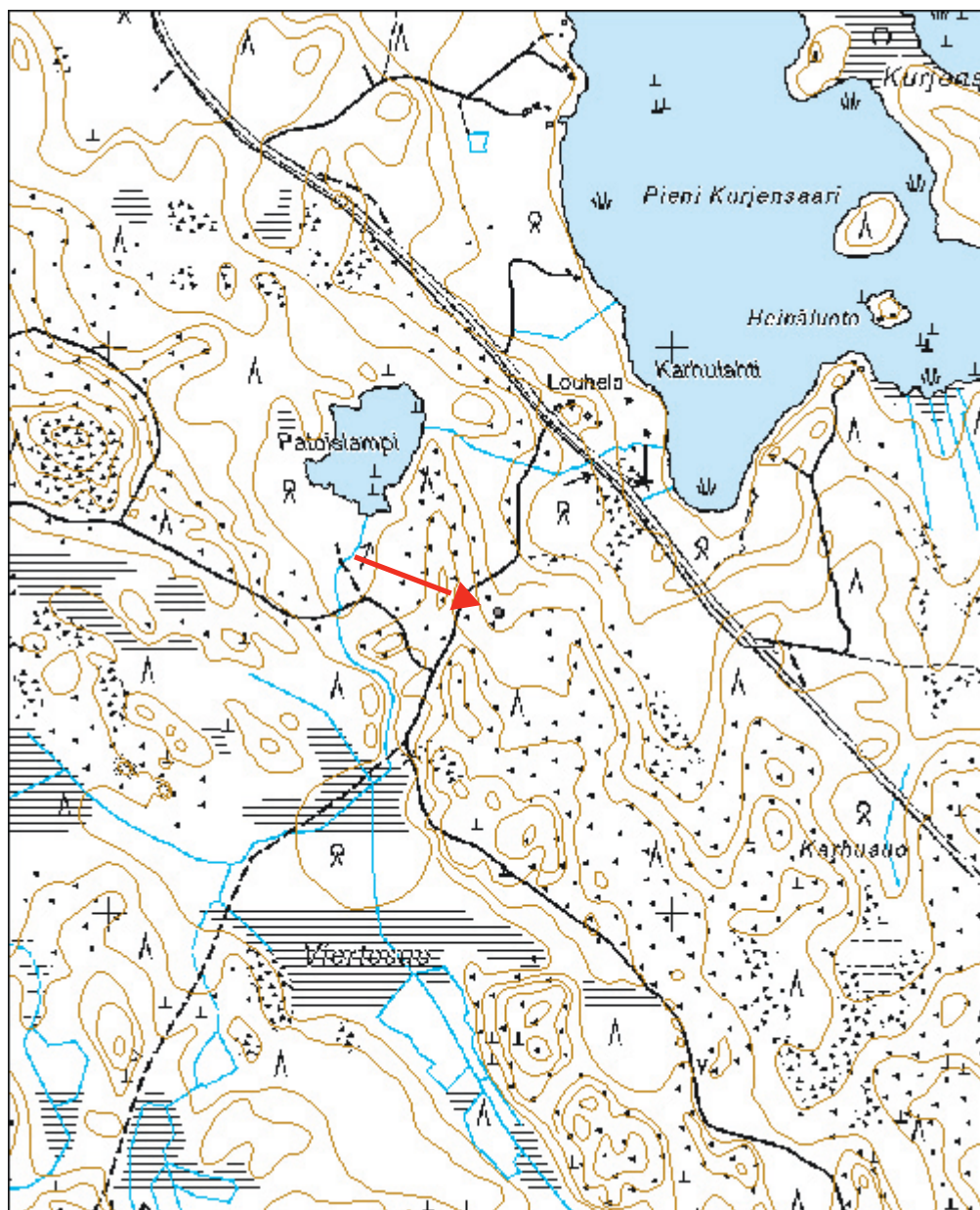
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	4 Esitys mj-luokka III	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
--------------------------------	-----------------

patouslampi.74-76. Patouslammen totaalisesti tuhottua tervahauta-aluetta. Reiska 163704. Panoraamakuva.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6922532, Y 3536690	Mittakaava:	1:10000

53458 Osmajärven alueen ranta-asemakaava, Korpisenkangas tervahauta

MH-tunnus: 163709

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	121 Metsätalous Länsi-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6921698, Y 3534186	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on Sutigiisiin merkitty tunnettu tervahauta. Se tarkastettiin keskiviikkona 3. heinäkuuta pilvipoutaisessa säässä. Havainnointiolosuhteet olivat hyvät.

Ympäristön kuvaus

Korpisenkankaan tervahauta sijaitsee kankaan alarinteen alla tasanteella kahden järven välissä. Pohjoispuolelle jää pitkän mallinen Kolihta, jonne on matkaa haudalta alun toistasataa metriä. Kaakossa parinsadan metrin päässä on Korpinen. Kunnan raja kulkee järvissä.

Järvien väliin jäävä kannas, jolla tervahauta sijaitsee, on kohteen tienoilla pohjaltaan rehevä ja ruohoinen. Aluskasvillisuus on runsasta. Heinien lisäksi täällä kasvaa saniaisia, pensaita, metsämansikkaa ja vattua. Puusto on pääosin suurta ja täysmittaista mäntyä, joukossa on myös koivuja sekä pienempiä leppiä ja muita lehtipuita. Tervahaudan päällä puustoa on erityisen runsaasti. Edellä mainittujen lisäksi haudan päällä kasvaa muutama kuusikin. Myös aluskasvillisuus tervahaudan päällä on ympäristöä runsaampaa. Maanpinta haudan kohdalla on ehjä.

Kartalle merkityltä metsäautotieltä kulkee ajoura suoraan tervahaudalle.

Kohteen kuvaus

Tervahauta on tehty tasaiselle maalle vaikka rantaan laskeva rinne olisi ollut muutaman metrin päässä. Hautaa ympäröivistä suurista kuopista yhtä luoteen puolella sijaitsevaa kuoppaa voi ehkä pitää haudan ränninä, sillä se näyttää jatkuvan hautavallin yli kohden haudan keskustaa. Vaikuttaa siltä, että leppävirtalaisissa tervahaudoissa juoksuttaminen alarinteeseen ei ole ollut ainoa ratkaisu tervan talteenottoon. Tähän viittaa sekin, että kuoppa haudan keskellä on poikkeuksellisen syvä, lähes 2 metriä hautavallin harjalta. Kuoppa on kuitenkin hyvin säännöllisen muotoinen suorakaide, 1,5 x 1 m, ja voikin olla, että se on kaivettu myöhemmin. Kuopan pohjalla on vahva, ainakin 30 cm syvyyteen ulottuva hiilikerros.

Tervahauta on halkaisijaltaan noin 16 m. Vallit ovat jyhkeät ja yli viisi metriä leveät. Ne ovat myös aika korkeat. Lounaisnurkalla ne nousevat lähes metrin ympäröivää kangasta korkeammiksi. Hiilikerros valleilla näyttää olevan vähintään yhtä paksu kuin haudan keskellä, sillä kairauksessa hiilikerros näyttää jatkuvan yli 30 cm syvyyteen. Keskuskuoppa laskee jyrkästi alas jo kuvattuun syvennykseen. Kuoppia kulkee nauhana ympäri tervahautaa.

Kohteen rajaus

Tervahaudan koordinaattipiste on otettu haudan keskellä sijaitsevasta syvennyksestä. Tervahauta ulottuu noin 10 m säteelle ilmoitetusta pisteestä. Mittaus on tehty maastotietokoneella.

Tarkastukset

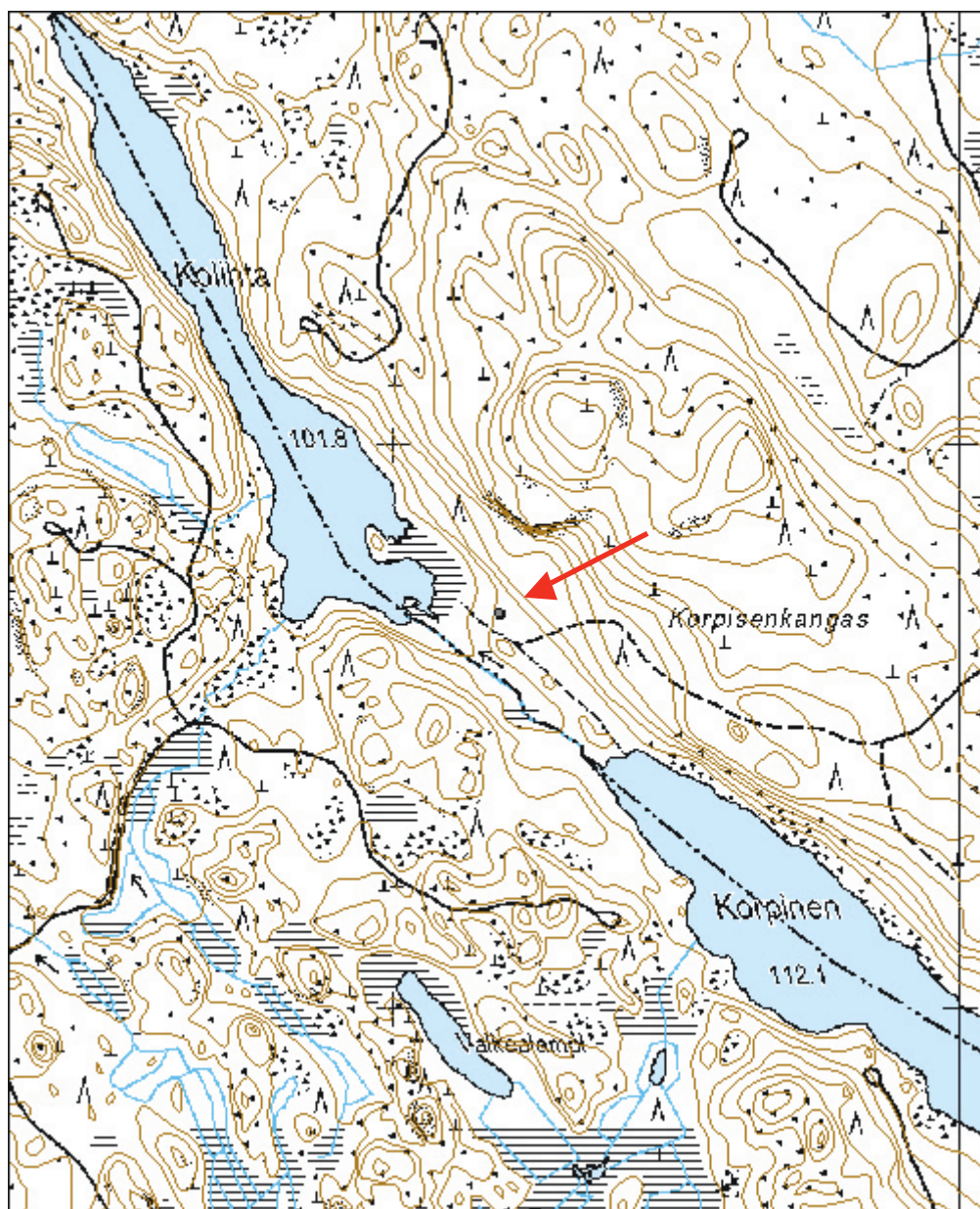
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 3.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

korpisenkangas.95-96. Korpisenkankaan tervahauta. Reiska 163709. Panoraamakuva.

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6921698, Y 3534186	Mittakaava:	1:10000

Hankalampi NE tervahauta

MH-tunnus: 163767

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6924536, Y 3534634	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde tarkastettiin päivän paisteessa keskiviikkona 3. heinäkuuta. Tervahaudasta oli pistetieto Sutigisissä, millä perusteella paikalle tehtiin tarkastusretki.

Ympäristön kuvaus

Tervahauta sijaitsee Leppävirran lounaisosassa, pienen Hankalammen koillispuolella. Metsäkuvio, jonka reunalla tervahauta sijaitsee, on noin kilometrin päässä lammesta, josta kuvion tuntumaan jatkuu soistunut kaistale. Tervahaudan ympäristössä metsiköt ovat kivikkoisia mäntyvaltaisia kankaita, jossa puusto on kookasta ja harvennuskypsää. Itse tervahautakuvio on aukkohakattu joitakin vuosia sitten. Jos alueelle on tehty istutuksia, eivät ne ole onnistuneet, sillä koko metsäkuvio on täysin heinikoitunut eikä siinä kasva muutaman lehtipensaana lisäksi kuin yksi surkea kymmenvuotias kuusen karahka keskellä kuviota.

Tervahaudan päällä aluskasvillisuus poikkeaa voimakkaasti ympäristöstä, millä perusteella se myös erottuu kauas. Sen päällä kasvaa heinien lisäksi vattua ja nokkosta sekä lehtipuiden taimia sekä pensaita. Kasvillisuuden vuoksi ei haudan rakenteellisista yksityiskohdista saa mitään tolkkua. Haudan päältä on kaadettu suuria mäntyjä ja ilmeisesti hauta on huomioitu hakkuiden yhteydessä. Se ei tosin ole estänyt ajamista jollain raskaalla koneella haudan itäpuolisella vallilla.

Metsäkuvio tervahaudan kohdalla on tasaista kangasta.

Kohteen kuvaus

Tervahauta on silmämääräisesti arvioiden halkaisijaltaan noin viisitoista metriä. Runsaan kasvillisuuden vuoksi haudasta voidaan arvioida vain sen yleisilmettä.

Tervahauta on rakennettu tasaiselle kankaalle eikä rännin paikkaa voi haudan ympärillä hahmottaa. Vallit ovat toista metriä korkeat ja viisi-kuusi metriä leveät. Kairauksessa vallista paljastui noin 40 cm vahva kerros, joka oli nokinen ja hiilinen. Kuoppa keskellä on halkaisijaltaan vain 3 - 4 metriä ja se vaikuttaa suhteellisen syvältä. Kuopan pohjalla kasvaa tiheä vatukko ja nokkospuskisto, joten syvyyden arviointi jää silmämääräiseksi. Vaikuttaa siltä, että kuoppa on vallin harjalta ainakin metrin syvyydessä.

Haudan ympärillä ei hahmotu selkeätä kuopparivistöä kuten monissa muissa alueen tervahautoissa.

Kohteen raja

Tervahaudan koordinaattipiste on mitattu vallin harjalta. Kohde jatkuu tästä max 20 metriä pisteen ympärille. Paikkatieto on mitattu maastotietokoneella.

Tulkinta

Leppävirran tervahaudat on kainuulaisista poiketen usein tehty tasaiselle maalle. Myöskään tervan juoksutusrännit eivät erotu samalla tavoin selkeinä kuin kainuulaisissa tervahautoissa. Lisäksi monissa tervahautoissa keskustan kuoppa on erittäin syvä verrattuna kainuulaisten tervahautojen keskiosiin. Lieneekö niin, että leppävirtalaisten tervahautojen terva olisi juoksutettu haudan keskelle, mistä se sitten polton jälkeen olisi koottu pois?

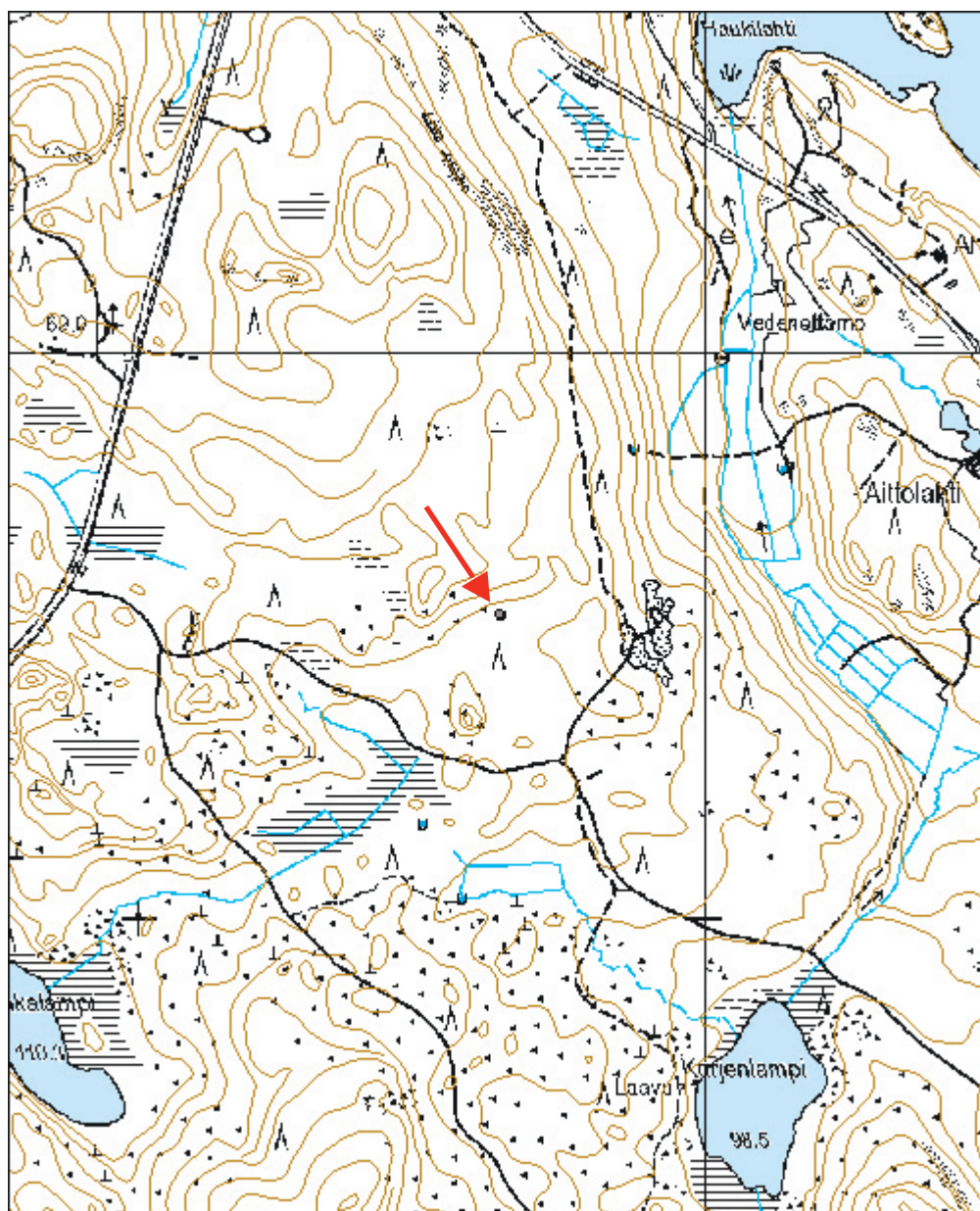
P7030101. Hiilinäyte Hankalammen tervahaudalta. Reiska 163767.

P7030105. Hankalammen tervahauta. Reiska 163767.

Tarkastukset			
Tila: 3 Toteutettu		Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	
Tarkastuspvm: 3.7.2013		Tarkastusvuosi: 2013	
Tarkastaja: O. Räihälä			
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013			
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6924536, Y 3534634	Mittakaava:	1:10000

Kurjenlampi hiilimiilu	MH-tunnus: 163768
-------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	420 Leppävirta
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6924139, Y 3535135	Löydöt:	

Taustatiedot
Metsäkuviolle on merkitty kuviotietona hiilenpolttopaikka, mistä syystä kuvio tarkastettiin keskiviikkona 3. heinäkuuta. Auringon paistaessa, sadekuurojen lomassa, olivat havainnointiolot kelien puolesta suotuisat.
Ympäristön kuvaus
Metsäkuvio, jolle Sutigis havainto on merkitty, sijaitsee Leppävirran lounaisosassa, Osmajärven länsipuolella, muutamia satoja metrejä Kurjenlammelta pohjoiseen. Kuvio on hakattu aukoksi joitakin vuosia sitten, minkä jälkeen se on aurattu ja kuusta on ilmeisesti kylvetty aukolle. Kovin menestyksekkäs ei tämä toimenpide ole ollut, sillä heinät, horsmat ja lehtipuiden pensaat ovat vallanneet aukon ja tukahduttavat alleen kasassa kasvavat kituliaat kuusen taimet. Aukiolle on jätetty jättöpuiksi muutamia koivuja ja haapoja, yksittäinen surkea mänty sekä kaksi vielä kurjempaa kuusta.
Havainnointiolot aukealla ovat aurauksen ja aluskasvillisuuden vuoksi kehnot. Kuin ihmeen kaupalla on hiilimiilu säästynyt auraukselta aivan metsäkuvion reunalla.
Kohteen kuvaus
Miilun pohja tavoittelee pyöreätä muotoa vaikkakaan se ei ole aivan yhtä säännöllisen muotoinen kuin tervahaudat. Sen halkaisija on silmämääräisesti arvioiden noin 15 metriä. Kauttaaltaan miilun ympärillä kiertää oja tai kaivanto, minkä perusteella miilu yleensäkin kyettiin havaitsemaan. Itse miilun pohja ei juurikaan nouse ympäröivää maastoa korkeammalle, mutta sen ympärille kaivettu oja on paikoin metrinkin syvyinen. Ojan leveys vaihtelee puolesta metrillä metriin, samoin syvyys. Paikoin ojan reunalla näkyy runsaastikin suuria hiilen kappaleita. Kairauksissa miilun päällä hiilikerros vaikuttaa ohuelta ja sen erottuminen vaihtelee suuresti. Ilmeisesti poltetut hiilet on kerätty suhteellisen tarkoin miilun päältä.
Kohteen raja
Hiilimiilun koordinaattipiste on otettu keskeltä miilua. Piste on ympärillä miilun rakenteet jatkuvat noin 15 - 20 metrisenä kehänä. Piste on mitattu maastotietokoneella.
Tulkinta
Miilun päällä kasvillisuus on jos mahdollista vielä tiheämpää kuin ympäristössä. Muutamia vuosia sitten kaadettujen, 70 - 100 vuotta vanhojen männyn kantojen lisäksi miilun päällä on vanhempiakin, täysin lahonneita kantoja. Reipas arvaus miilun ajoitukseksi on siis vähintään 1800-luvun alku.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 3.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 2 Keskinkertainen
	Olotila: 2 Ei käytössä

kurjenlampi.111-112. Kurjenlammen hiilimiilu. Reiska 163768.

Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty		

43223 Suonenjoen tutkimusmetsät, Lintharju 8 hiilimiilut

MH-tunnus: 156231

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	778 Suonenjoki
Lukumäärä:	4		

Koordinaatti-selitys:		Geometria	6 Digitointi, mittakaava $\geq 1:10000$
Koordinaatit:	X 6949230, Y 3501242	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on sekä muinaisjäännösrekisterissä (1000017918) että erillisenä Reiska-alueena. Kohteen on inventoinnissa raportoinut Timo Jussila 1998. Hän on dokumentoinut alueelta neljä erillistä miilua, joista yhtä ei paikallistettu kesän 2013 tarkastuksessa. Sitä vastoin viisi entuudestaan tuntematonta miilua dokumentoitiin tuolloin. Yhteensä erilaisia kaivantoja ja miiluja on alueella yhdeksän. Aluerajausta on myös laajennettu huomattavasti kesän 2013 havaintojen pohjalta.

Miilusta kuusi on metsätalousalueella, kolme Naturan puolella muutaman kymmenen metrin päässä. Lisäksi muinaisjäännösrekisteriin on merkitty lukuisia miiluja aluerajauksen luoteispuolelle, Natura-alueella. Näitä miiluja ei tarkastettu kesän 2013 inventoinnissa, sillä ne eivät ole Metsätalouden mailla. Hiilimiiluja on kuitenkin ollut nauhana pitkin harjun reunaa satojen metrien matkalla.

Ympäristön kuvaus

Lintharju on usean kilometrin mittainen hiekkapohjainen harjujakso, joka alkaa Suonenjoen keskustan koillispuolelta ja jatkuu edelleen koilliseen Koskeloveden rannan tuntumaan. Hiekkatie kulkee pitkin harjun pohjoisreunaa. Tämän hiekkatien varrelta on raportoitu useita muinaisjäännöksiä, joista useimmat ovat hiilimiiluja, muut epämääräisempiä kuoppia.

Maasto on kuivaa hiekkakangasta, jossa kasvaa mustikkaa, puolukkaa ja jäkälää. Puusto on istutettua tasaikäistä männikköä. Aluetta halkoo hiekkatie sekä voimalinja. Alueella on Metsähallituksen tutkimusala.

Tarkastetut miilut ja kuopat sijaitsevat metsätalousmaalla. Hiilimiiluja on lisää alueen luoteispuolella, jossa jatkuu laajempi Natura-alue.

P7090006. Lintharju hiilimiilu 1. Kairanäytteen hiilikerroksen alla on puhdas hiekka. Hiilikerros on noin 15 cm paksuinen. Reiska 156227.

Kohteen kuvaus

Timo Jussilan mukaan: "Paikalla on neljä hiilihautaa: 1) halk 6 m, 2) halk 4 m, 3) halk 5 m, 4) halk 4 m, rikkonainen."

Tarkastuksessa miiluja dokumentoitiin kahdeksan. Yhtä Jussilan miiluista ei havaittu varmaankin siitä syystä, että se sijaitsee hieman erillään muista. Sen olemassaoloa ei kuitenkaan ole syytä millään muotoa epäillä.

Hiilimiilu 1 (156227): Hiilimiilu on ulkoreunoiltaan ympyrä, jonka halkaisija on kymmenkunta metriä. Pari metriä leveät palteet kiertävät miilua. Nämä palteet ovat 20 - 30 cm muuta maastoa korkeammalla eikä niissä juurikaan ole jäljellä hiiltä. Miilun keskellä on neliön muotoinen syvennys, Tämä syvennys on jopa 1.3 metriä syvä. Kairauksessa tuli esiin sammalen alta viitisen senttiä paksu nokikerros, jonka alapuolella on normaali huuhtoutumiskerros.

Miilu erottuu selkeästi tasaisella kuivalla kankaalla.

Maakuoppa/hiilimiilu 2 (156228): Maakuoppa on halkaisijaltaan noin 7 metriä ja sen reunoilla on havaittavissa matalat, epämääräiset palteet. Kuoppa keskellä on halkaisijaltaan 4 metriä ja sen syvyys on noin 70 cm. Kuoppa kasvaa kauttaaltaan sammalta, keskellä kuoppaa on suuri koivu. Kuopassa ei ole hiiltä eikä normaalia podsolia. Kuoppa tekee suhteellisen resentin vaikutelman.

Hiilimiilu 3 (156229): Hiilimiilu on ulkoreunoiltaan ympyrä, jonka halkaisija on kymmenkunta metriä. Pari metriä leveät palteet kiertävät miilua. Palteet ovat matalat, vain 15 cm ympäröivää maanpintaa korkeammat ja täysin hiilettömät. Ne erottuvat kuitenkin selvästi kuivalla kankaalla.

Miilun keskellä on neliön muotoinen kuoppa, joka on noin metrin syvyinen. Kairauksessa kuopan keskeltä tuli esiin nokikerros, jonka päällä on parikymmentä senttiä puhdasta hiekkaa.

Hiilimiilu 4 (156230): Timo Jussilan dokumentoima miilu, jota ei tarkastettu kesän 2013 inventoinnissa.

Hiilimiilu 5 (164155): Hiilimiilu on muodoltaan säännöllisen pyöreä ja se erottuu kuivassa maastossa erittäin hyvin. Se on vajaat 10 metriä hiekkatien pohjoispuolella. Miilun kehä on noin 10 metriä, keskellä on toista metriä syvä kuoppa. Miilun reunoilla 2 - 3 metriä leveät palteet, jotka kohoavat 20 - 30 cm ympäröivää maanpintaa korkeammaksi. Miilu on tyhjennetty hiilestä suhteellisen perusteellisesti, sillä kairauksessa ei hiiltä juurikaan tullut esille. Miilun keskellä hiiltä ei juurikaan ole, vallien päällä on maannoksessa jonkin verran pieniä hiilipartikkeleita.

Sammal ja muu aluskasvillisuus peittävät täysin miilua. Sen päällä kasvaa nuoria mäntyjä ja koivuja.

Miilu sijaitsee Natura-alueen puolella.

Hiilimiilu 6 (164156): Hiilimiilu on ympyrä, jonka halkaisija on noin kahdeksan metriä. Pari metriä leveät palteet kiertävät miilua. Palteet ovat noin 30 cm ympäröivää maanpintaa korkeammat. Ne ovat täysin hiilettömät. Miilun ulkosyrjällä on yksittäinen palokuoppa, jonka halkaisija on noin 1.5 metriä ja syvyys 60 cm. Kuoppa on hiiletön.

Miilun keskellä on pyöreä kuoppa, joka on 1.2 metrin syvyinen vallin harjalta katsottuna. Kairauksessa kuopan keskeltä tuli esiin nokea ja hiiltä.

Maakuoppia 7 (156157): Maakuopat sijaitsevat vierivieressä noin 70 metriä voimalinjalta etelään. Ne ovat epämääräisen muotoisia, halkaisijaltaan parimetrisiä. Kuopat ovat 50 - 70 cm syvyisiä ja niitä peittää vahva sammalkerros. Kuopissa ei ole normaalia podsolia, joten kovin vanhoja ne eivät voi olla.

Hiilimiilu 8 (164158): Hiilimiilu on ulkoreunoiltaan ympyrä, jonka halkaisija on kymmenkunta metriä. Pari metriä leveät palteet kiertävät miilua. Palteet ovat suhteellisen korkeat ja puolisen metriä ympäröivää maanpintaa korkeammat. Ne ovat täysin hiilettömät. Palteet erottuvat kuitenkin selvästi kuivalla kankaalla myös siitä syystä, että niiden takana kiertää koko kehän matkalla selkeä palo-oja. Oja on puolisen metriä leveä ja sen syvyys vaihtelee parista kymmenestä sentistä puoleen metriin.

Miilun keskellä on pieni suorakaiteen muotoinen kuoppa, joka on yli puolentoista metrin syvyinen vallin harjalta katsottuna. Kairauksessa kuopan keskeltä ei tullut esiin nokea tai hiiltä.

Hiilimiilu erottuu erittäin selvästi maastossa.

Hiilimiilu 9 (164159): Hiilimiilu on muodoltaan säännöllisen pyöreä ja se erottuu kuivassa maastossa erittäin hyvin, vaikka se on osittain hakkuujätteen peitossa. Miilun kehä on noin 8 metriä, keskellä on puolitoista metriä syvä kuoppa. Miilun reunoilla on kaksi metriä leveät palteet, jotka kohoavat 20 - 30 cm ympäröivää maanpintaa korkeammaksi. Miilusta löytyi kairauksessa suhteellisen vahva noin ja hiilen sekainen kerros.

Sammal ja muu aluskasvillisuus peittävät täysin miilua. Sen reunoilla kasvaa suuria mäntyjä. Yhdeltä kulmalta on kaadettu monihaarainen koivu. Hakkuujätettä on kuopan reunoilla jonkin verran.

Miilu sijaitsee Natura-alueen puolella.

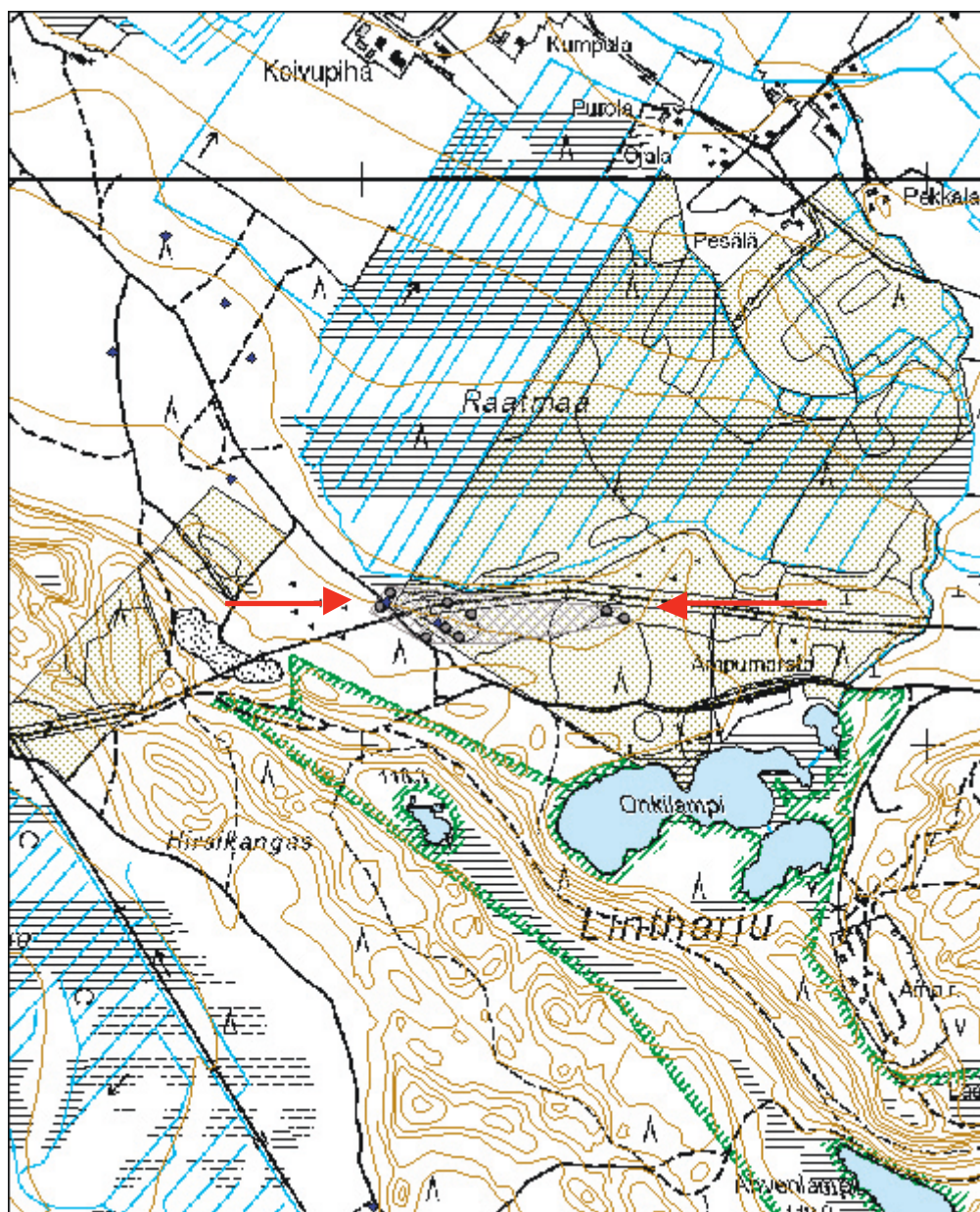
P7090004. Lintharju hiilimiilu 5. Reiska 164155. Kuvassa mukana inventointiapulainen Sonja-koira. Taustalla inventoijan Tayata Avencis 1998, joka antoi kaikkensa tälle inventoinnille.

Kohteen raja			
Aiempi aluerajaus kattoi Jussilan neljä miilua. Muutaman sijaintia siirrettiin hieman kesän 2013 mittausten pohjalta. Uusi, huomattavasti laajempi aluerajaus tehtiin kaikkien yhdeksän pisteen alueelle. Pisteet on mitattu maastotietokoneella, aluerajaus on tehty käsin digitoimalla.			
Tulkinta			
Hiilimiilut ja maakuopat lienevät peräisin viimeisten parin sadan vuoden ajalta. Ne ovat pääsääntöisesti hyvin säilyneitä. Hiilen poltto on jatkunut ilmeisesti hyvän aikaa alueella, sillä hautoja on rakennettu nauhaksi harjun laitaan.			
Tarkastukset			
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013 Tarkastuspvm: 9.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013			
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2010 Tarkastuspvm: 31.12.2010 Tarkastaja: T. Jussila Kuvaus:			
Viranomais- rekisterinro:	1000017918	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olutila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty		

lintharju005.14-15. Lintharju hiilimiilu 8. Reiska 164158. Panoraamakuva.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6949230, Y 3501242	Mittakaava:	1:10000

Riihilampi hiilimiiluja	MH-tunnus: 164310
--------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	426 Liperi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mittakaava >=1:10000
Koordinaatit:	X 6938226, Y 3625854	Löydöt:	

Taustatiedot
Metsäkuviolle on Sutigisiin merkitty ”rakennuksen pohja”. Kohde tarkastettiin torstaina 18. heinäkuuta pilvipoutaisessa säässä. Paikalla todettiin kaksi hiilimiilua.
Ympäristön kuvaus
Metsäkuvio, jolla hiilimiilut sijaitsevat, on Liperin kirkolta joitakin kilometrejä koilliseen. Joensuuhun vievältä tieltä kääntyy hiekkatie, joka kulkee pitkin lammen itärantaa. Tien varrella on lukuisia kesämökkejä. Metsähallituksen hallinnassa on leveä rantakaistale, jolla sijaitsee myös ravirata. Yksityisomistuksessa olevalla rantakaistaleella on useita kiviä asuinpaikkoja 82,5 metrin käyrällä.
Hiilimiilut sijaitsevat reilut viisikymmentä metriä rannasta, vanhan rantatörmän päällä. Pieni puro kohti lampea halkoo metsäkuviota aivan miilujen pohjoispuolella. Puusto on hiekkatien reunasta nuorta kasvatusmännikköä, mutta miilujen kohdalla, maastossa, joka laskee kohti lampea, metsä on erirakenteista. Miilujen kohdalla kasvaa runsaasti koivua, leppää ja pihlajaa, mutta myös erittäin jyrviä toistasataa vuotta vanhoja mäntyjä. Komeimmat niistä kasvavat aivan miilujen päällä antaen siten myös summittaisen ajoituksen hiilen poltolle alueella.
Aluskasvillisuus rantakaistaleella on hyvin rehevää. Saniaisten, vattujen ja lillukoiden lisäksi täällä kasvaa valtoimenaan punaista viinimarjaa, mikä kertonee ihmisen vaikutuksesta kasvillisuuden muotoutumiseen.
Kohteen kuvaus
Riihilammen rannalla on kaksi hiilimiilua.
Hiilimiilu (164308): Hiilimiilu on halkaisijaltaan noin kymmenen metriä. Sen keskellä on kolmisen metriä leveä pyöreä kuoppa, jolla on syvyyttä noin 70 cm. Vallit kuopan ympärillä ovat nelimetriset ja ne kohoavat 30 - 40 cm ympäristöä korkeammiksi. Sammalen alta paljastuu niin valleilla kuin miilun keskelläkin vahva nokikerros. Hiilen palat kairauksessa olivat pieniä partikkeleita. Muodoltaan miilu muistuttaa suuresti pientä tervahautaa, mutta koska siinä ei ole ränniä, on sitä päädytty pitämään hiilenpolttopaikkana. Sinänsä miilun sijainti pari metriä jyrkästi laskevan rantaterassin päällä olisi ihanteellinen myös tervahaudan sijainniksi.
Hiilimiilu (164309): Hiilimiilu on halkaisijaltaan noin kahdeksan metriä. Sen keskellä on pari metriä leveä pyöreä kuoppa, jolla on syvyyttä noin 70 cm. Vallit kuopan ympärillä ovat kolmimetriset ja ne kohoavat 30 - 40 cm ympäristöä korkeammiksi. Sammalen ja heinien alta paljastuu niin valleilla kuin miilun keskelläkin vahva nokikerros. Tätä miilua koskee sama arvelu kuin sen vieressäkin sijaitsevaa miilua: Kasojen sijainti on ihanteellinen tervanpolttoon, mutta koska tervahaudalle tyypillisiä rakenteita ei paikalla näy, on kasoja pidetty hiilimiiluinä.
Tämä pienempi hiilimiilu on kahdesta miilusta pohjoisempi. Miilujen välinen etäisyys toisistaan on vain muutamia metrejä.

Kohteen raja			
Miilujen sijainti on mitattu maastotietokoneella. Niiden etäisyys toisistaan on vain muutamia metrejä. Kohteen aluerajaus on tehty käsin digitoimalla kohdepisteiden perusteella.			
Tulkinta			
Paikalla on ollut hiilimiilu viimeisintään 1800-luvun lopulla, mahdollisesti aiemminkin. Toiminta on ollut pitkäjännitteistä, sillä miiluja on vierivieressä kaksi kappaletta. Eväissäänkö on ihminen tuonut mukanaan punaista viinimarjaa, vai liekö paikalla ollut hiilipirtti, jonka seinustalle olisi vasiten tuotu viinimarjapensas?			
Tarkastukset			
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013			
Tarkastuspvm: 18.7.2013 Tarkastaja: O. Räihälä			
Kuvaus: KMO kp-inventointi 2013			
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:		Olotila:	2 Ei käytössä
3 Esitys mj-luokka II		Kohteen suoja:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suoja:	0 Ei määritelty		

P7180039.37. Riihilammen toinen hiilimiilu ja kairanäyte. Reiska 164308.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6938226, Y 3625854	Mittakaava:	1:10000

Mättäikköpuro kaiverruksia

MH-tunnus: 165092

Kohdetyyppi:	10 Valmistuspaikat/työpaikat?	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	176 Juuka
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 6995627, Y 3609808	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

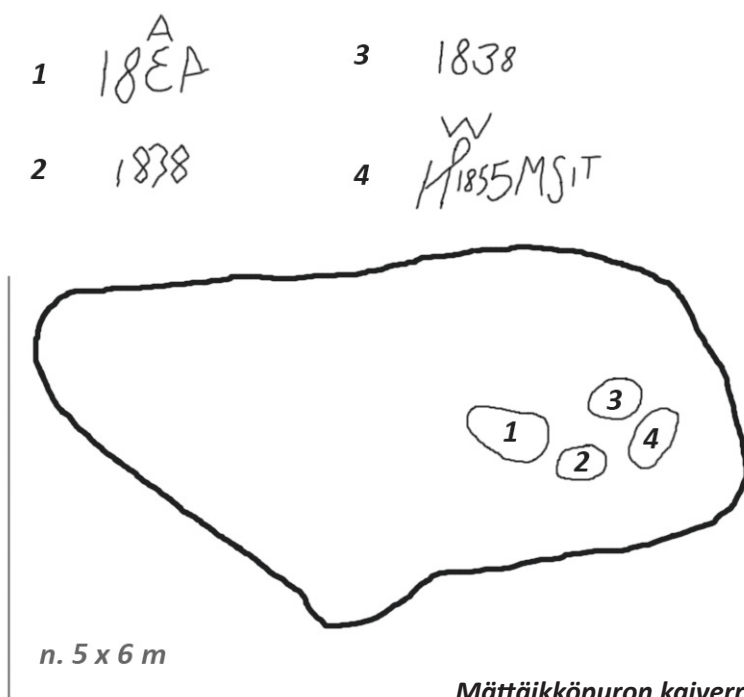
Kaiverruksista suuressa maakivessä Juuan kunnan eteläosassa, lähellä kunnan rajaa, on suunnittelumetsuri Markku Reijoselle kertonut Esko Viljakainen Juuasta. Viljakainen on syntynyt Timovaaran kylästä. Hän oli istunut kivellä hirvipassissa ja huomannut kaiverruksia. Viljakainen oli penkonut sammalta kiven pinnalta ja löytänyt lisää vuosilukukaiverruksia.

Kohde tarkastettiin elokuun 7. päivä leppeässä kesäsäässä.

Ympäristön kuvaus

Suuri maakivi, johon on kaiverrettu vuosilukuja, on erämaa-alueella Juuan kunnan eteläosassa. Lähimmät kylät ovat Timovaara reilun kymmenen kilometrin päässä koilliseen, Otravaara alun toistakymmentä kilometriä luoteeseen ja Lipasvaara vajaan kymmenen kaakkoon. Alueella on laaja valtion omistuksessa oleva palsta, jossa risteilee metsäautoteitä. Maakivelle tulee yhden tien päästä vanha tien pohja.

Maakivi on noin 6 x 5 metrin suuruinen ja pari metrin korkeimmillaan. Se lienee pääosin graniittia, mutta sen pinnalta on rapautunut pois pehmeämpää kivilajia. Maasto on kuivahkoa kangasta, jolla kasvaa nuorta havumetsää. Seassa on jonkin verran pieniä lehtipuita. Sammalpeitteen lisäksi kiven ympärillä kasvaa heinää ja katajia.

Mättäikköpuron kaiverruksien sijainnit
suuren maakiven laella. Piirros Oili Räihälä.
Ei mittakaavassa.

Kohteen kuvaus	
Maakiven päälle, kaltevalle ja suhteellisen sileälle pinnalle, on tehty ainakin neljä erillistä kaiverrusta. Kaiverrukset ovat: A 1834, 1838, 1838 ja W X (tunnistamaton merkki) 1855 MSIT. Kaiverruksista on erillisiä piirroksia. Lisää kaiverruksia voi olla sammalen peitossa.	
Kaikissa kaiverruksissa ei ilmeisesti ole käytetty samaa työkalua, sillä vanhin ja toinen 1838 kaiverrus ovat kömpelömpiä ja linjat leveämpiä, syvempiä ja epäsäännöllisempiä kuin kahdessa muussa. Erityisesti nuorin kaiverrus on elegantti ja kaunislinjainen. Se näyttää lähes puukonterällä tehdyttä.	
Kohteen raja	
Kohteen koordinaattipiste on otettu kiven päältä maastotietokoneella.	
Tulkinta	
Vuosisuvut kivessä ovat tuskin merkitsemässä rajaa. Paremminkin kyseessä lienee jokin paikallinen merkintä. Alueella ei ole kaiverrusajankohtana ollut asutusta tai viljelystä lähimaillakaan. Liekö kiveen hakattu metsästysalueen rajoja tai nautintapaikkoja?	
Tarkastukset	
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013	
Tarkastuspvm: 6.8.2013 Tarkastaja: O. Räihälä	
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013	

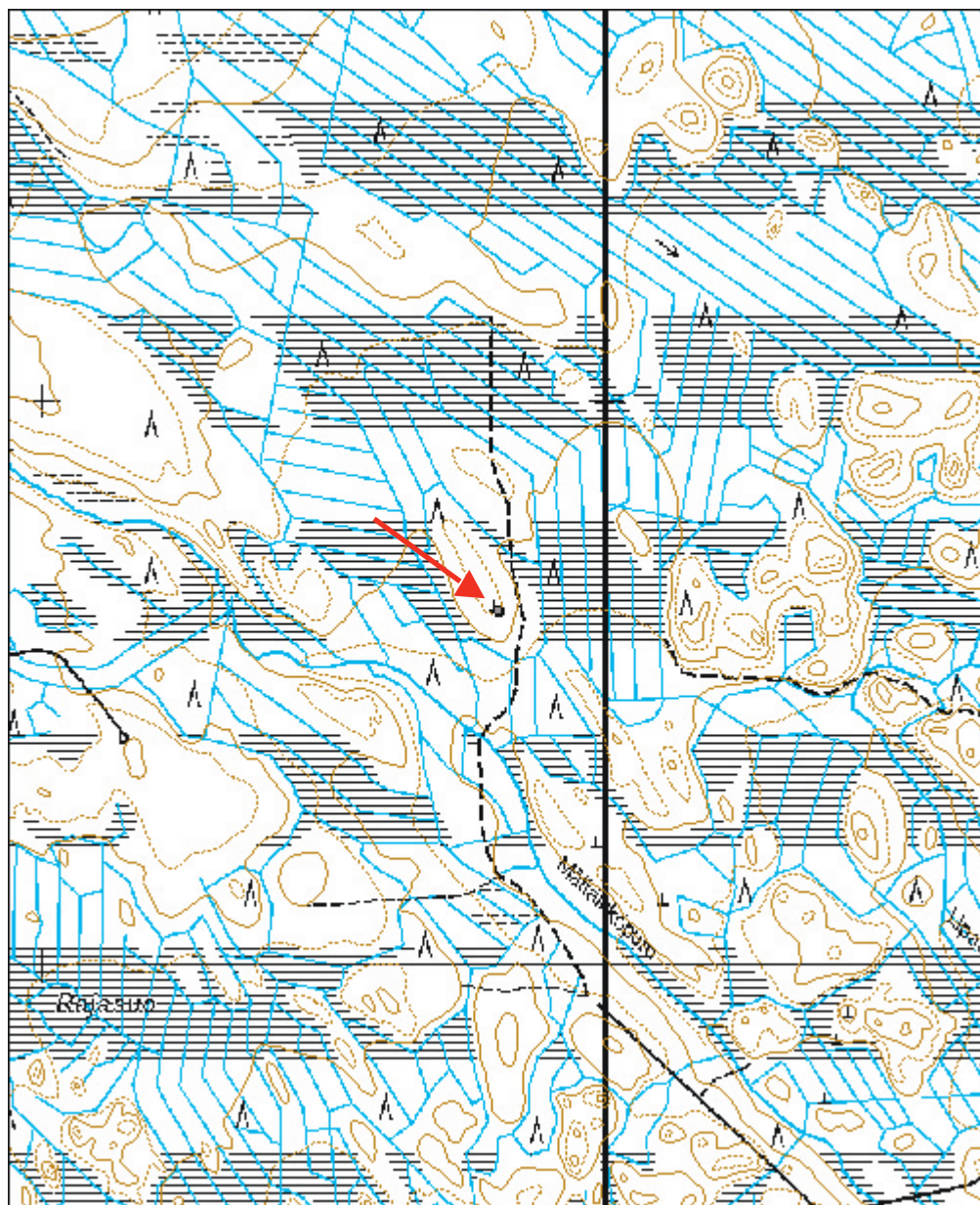
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

P8070180. Kaiverruksia suuressa maakivessä Mättäikköpurolla. Reiska 165092.

Kohdetyyppi:	10 Valmistuspaikat/työpaikat?	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 6995627, Y 3609808	Mittakaava:	1:10000

5.2. Kulttuuriperintökohteet

Levämäki rakennusjäännös

MH-tunnus: 162169

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	925 Vieremä
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7091493, Y 3507456	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde sijaitsee Vieremän kunnan pohjoisosassa, metsätalousalueella, pienen Ylä-Kotvakon järven itäpuolella. Kohde on uusi löytö, jonka olemassaolon oli havainnut suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara leimikon suunnittelun yhteydessä. Levämäen alue tarkastettiin 10. kesäkuuta 2013. Kaivon lisäksi Levämäessä on kokonainen asuinpaikka rakennuksineen.

Ympäristön kuvaus

Kohdealue sijaitsee Vieremän kunnan pohjoisosassa, Talaskankaan suojelualueen eteläpuolisella metsätalousmaalla. Levämäki on laaja kohouma maastossa ja sen laki nousee yli 210 mpy. Asutusjäännökset sijaitsevat laen eteläpään länsi- ja itärinteiden yläosissa kahtena keskittymänä. Keskittymien halki kulkee tie. Noin 330 metriä pohjois-luoteeseen mäen laelta alkaa soistuma, jonka yli on peruskartalle merkitty pitkokset. Niitä ei tarkastettu inventoinnin yhteydessä, mutta ne voivat hyvinkin kuulua samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen Levämäen asutuksen kanssa.

Asutuksen ympäristössä maasto on rehevää kuusivaltaista sekametsää, joka on entistä pellon pohjaa. Maasto on kokonaan sammalen peitossa. Alueella kasvaa kurjenpolvia, ahomansikkaa ja heinää. Nykyisen tien itäpuoliset rakennelmat ovat peltoraunion lisäksi kivetty rakennuksen pohja sekä hirsin tuettu kaivo. Tien länsipuolella on toinen, uudempi betoninen kaivo, sauna, asuinrakennus sekä kellari.

P6100016. Levämäen saunan kivijalka. Reiska 162093.

Kohteen kuvaus

Levämäen rakennusjäännöskohteeseen kuuluu kaksi asuinrakennuksiksi tulkittua jäännöstä, betoniperustainen saunan pohja ja kaksi kaivoa, joista toinen on betoninen, toinen hirsin tuettu. Näiden lisäksi on raunioiden tuntumassa vielä kellarin pohja, peltoraunio sekä pari nauriskuoppaa.

Alakohteet:

162079: Kaivo on kooltaan 1.2 x 1.2 metrin ja sen nykyinen syvyys maanpinnasta on toista metriä. Ilmeisesti kaivo on tehty lähteeseen. Hirsirakenne vedessä on hyvin säilynyt. Kaivo on kattamaton.

162084: Entisen pellon reunoilla on useita peltoraunioita, joihin on kerätty suuria kiviä pellolta, joka erottuu sammalen alta edelleen selvästi. Raunioita on muun muassa pisteissä 7088521, 507386, 7088487, 507376 ja 7088463, 507337, mutta kaikkien kasojen pisteitä ei otettu ylös.

162092: Rakennuksen pohja erottuu laakeana kiveyksenä, jonka laajuus on 6 x 6 metriä. Rakennuksen pohja on kauttaaltaan kivetty, ja se sijaitsee loivassa rinteessä. Tästä syystä kiveys on pellon puolella puolisen metriä korkea, alarinteessä se on toista metriä.

Runsaan kasvillisuuden vuoksi rakenteista on vaikea saada selkoa. Selvää uunin paikkaa ei esimerkiksi ole hahmotettavissa.

162093: Rakennuksessa on betoninen kivijalka, jonka laajuus on 6 x 3,5 m. Kivijalka on säännöllisen muotoinen ja 30 cm korkea. Keskellä rakennusta on muuripata ja sen vieressä kiukaan paikka. Kiukaan kivikasassa on myös tiiliä. Kiuas on pientä kohoumaa lukuun ottamatta tuhoutunut, muuripata on tiiltä. Rakennuksen keskellä on ison tynnyrin jäänteet.

Matala kasvillisuus peittää rakennelman jäänteitä.

162094: Rakennuksen jäännösten keskellä on liuske kivinen uuni, jossa on tulipesä jäljellä. Rakennus vaikuttaa L-kirjaimen muotoiselta, pitkä sivu on 7 metriä, lyhyt 4 metriä. Seinät ovat olleet ilmeisesti kokonaan hirttä ja ne erottuvat kohoumana sammalen alla. Seinien paikat ovat osin hieman vaikeasti hahmotettavat juurakkojen vuoksi.

162095: Kohde on betonista valettu kannellinen kaivo. Sen halkaisija on noin 1,3 m ja kehikon korkeus on noin puoli metriä maan pinnan yläpuolella.

162096: Kellari on ainakin 10 m pitkä ja alarinteen suuntaan syvenevä. Rakennelman ympärillä on 2-3 m leveät reunapalteet, joiden harjalta kuoppa on 1.2 -1.5 m syvä. Palteet ovat ainakin puoli metriä korkeimmillaan. Kuopan seinämät ovat kauttaaltaan kivettyt, jonkin verran maata on kuitenkin valunut kuoppaan, jonka leveys on noin 1.5 m. Kuopan pohjalle on heitetty saunasta tuotuja peltejä.

Kellarin takaa kulkee alarinteeseen salaoja, jolla on ilmeisesti estetty veden kertyminen kellariin. Toden näköisesti itse kellariosuus on sijainnut kuopan eteläpäässä, jonne on johtanut pitkä käytävä. Kuopan pohjoispäässä on hirren riekaleita, jotka voivat olla jäänteitä kellarikuoppaan johtaneista tikkaista.

162097: Nauriskuoppa on pitkä ja kapea, 4 x 1,5 m. Se on 2 m syvä. Kuopasta kaivetut maat on jätetty palteiksi kuopan ympärille.

162172: Nauriskuoppa on 4 x 1 metriä, syvyyttä sillä on metrin verran. Kuopan tuntumassa kasvaa kuusiala, koivuja ja lehtokasvillisuutta. Kuopan pohjalla on vanha kanto.

P6100012. Rakennuksen pohja. Kuvassa mukana metsuri Reijo Taurovaara. Reiska 162092.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu alueena, jonka sisällä yksittäiset kohdepisteet sijaitsevat. Rajaus on tehty käsin digitoimalla.

Nykyisen tien länsipuolella sijaitsevat nauriskuoppien lisäksi

Tulkinta

Levämäen rakennuskanta on useamman vuosikymmenen ajalta. Vanhimpien rakenteiden päällä kasvaa satavuotiaita puita, nuorimmat ovat betoniperustaisia. Tilalla on ollut useita rakennusvaiheita 1900-luvun aikana. Tila lienee hylätty viimeistään 1970-luvulla.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013

Tarkastuspvm: 10.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä

Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomais- rekisterinro:

Kunto: 2 Kesinkertainen

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

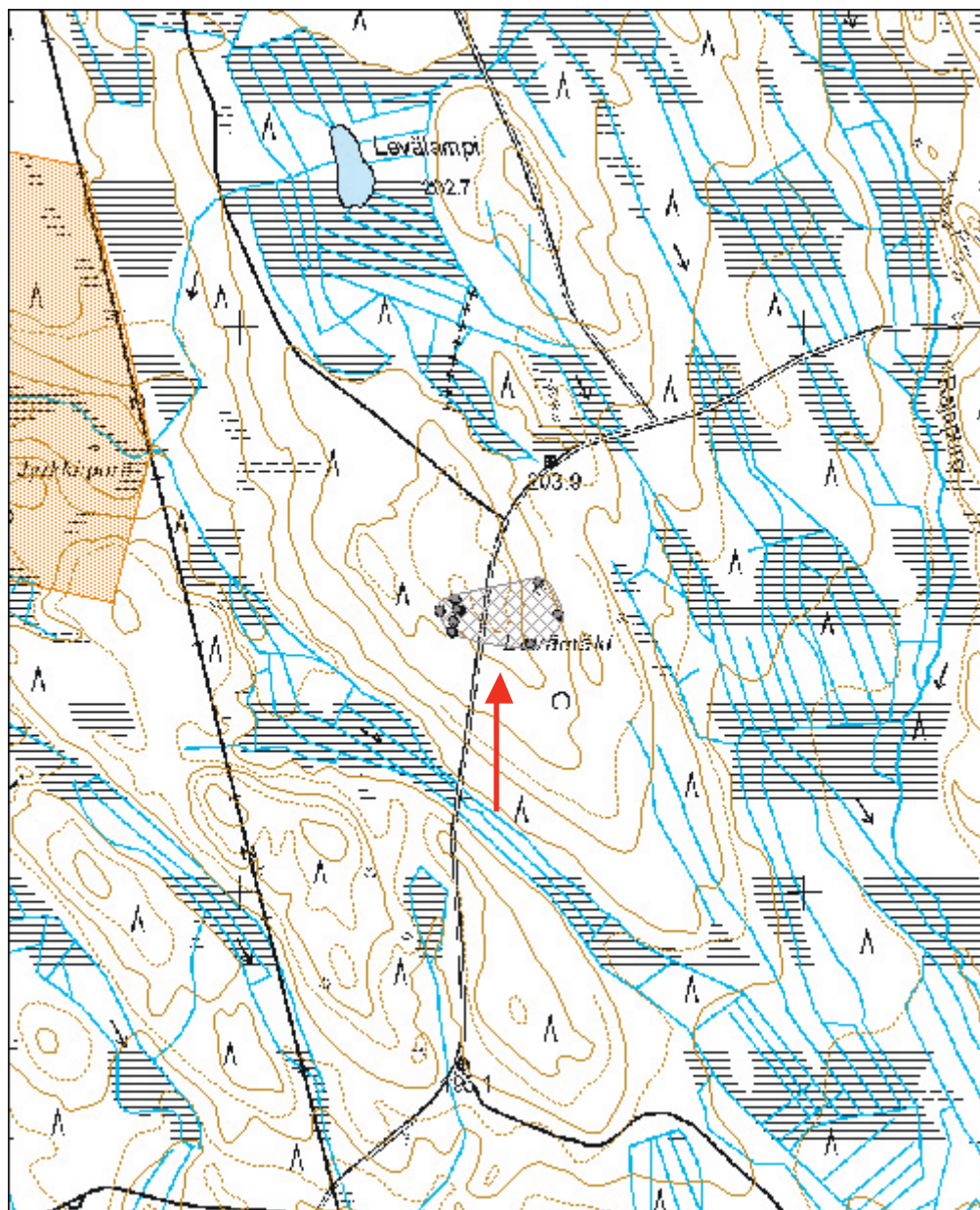
Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojaus:

0 Ei määritelty

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7091493, Y 3507456	Mittakaava:	1:10000

Karpinaho kiuas	MH-tunnus: 162529
------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7096965, Y 3501238, Z 195	Löydöt:	

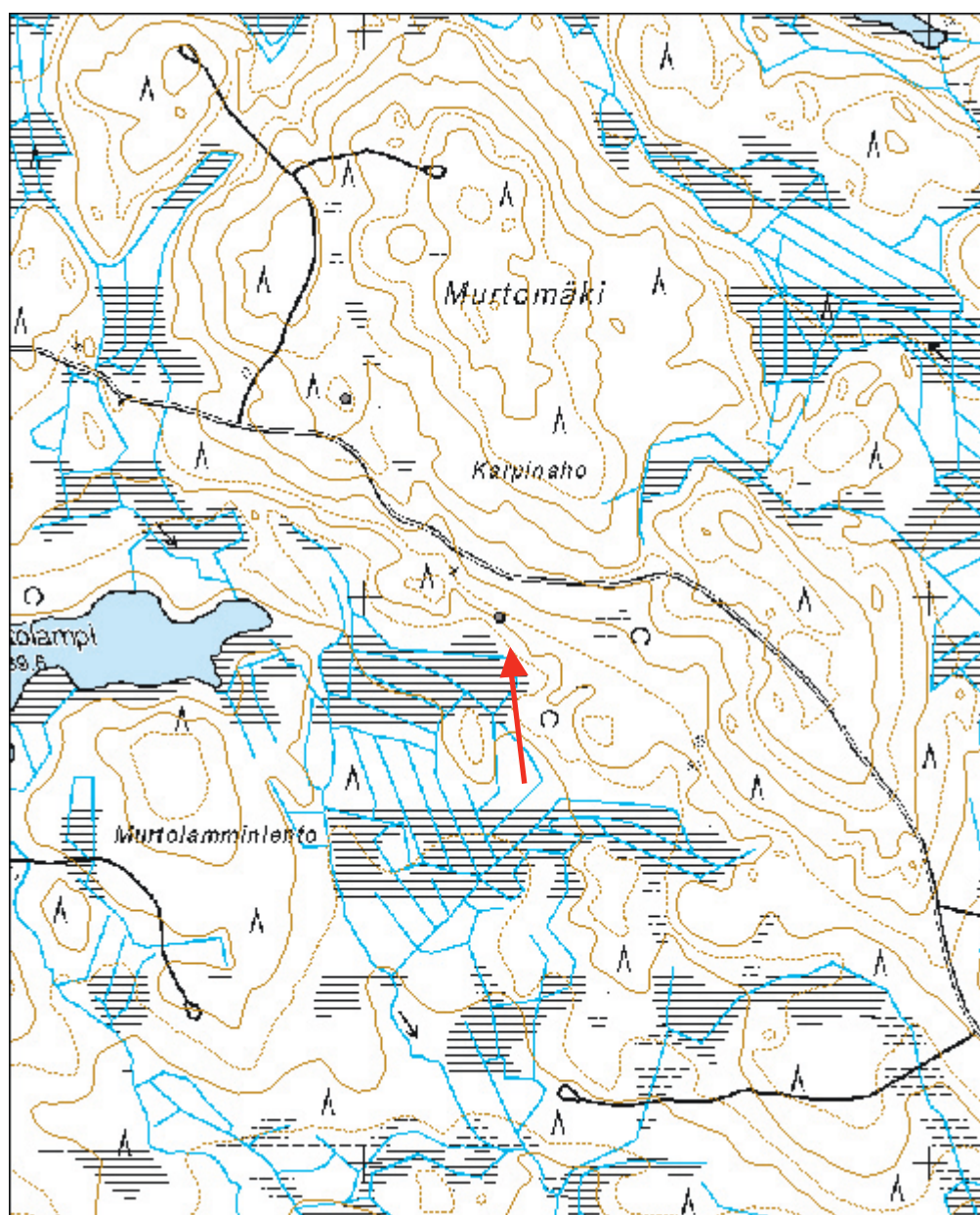
Taustatiedot
Kohteen oli aiemmin havainnut metsuri Reijo Taurovaara, jonka opastuksella kohteelle tultiin 10. kesäkuuta 2013.
Ympäristön kuvaus
Murtolammen itäpuolisessa rinteessä on rakennuksen pohja. Rinne kasvaa kuusikkoa, aluskasvillisuus on heinää, sammalta ja saniaista. Rinteen alapuolella on kosteikko, josta puut ovat kaadetut joitakin koivuja lukuun ottamatta.
Kohteen kuvaus
Rakennuksen pohja kiukaan ympärillä on noin 7 x 5 m, kivijalka on paikoin jyrkää, muttei joka puolelta täysin säilynyt. Seinien päällä kasvaa suuria koivuja sekä pienempiä pensaita. Rakennuksen keskellä on suuren neliskulmaisen kiviunin pohja, joka on mitoiltaan 2 x 2 m ja korkeudeltaan noin metrin. Uuni on ladottu luonnonkivistä, mutta päällä on sammalen peitossa myös tiiltä. Uunin ympärillä maa on kaivettu syvälle kuopalle, joten lattian alla lienee ollut säilytystilaa.
Selkeää oviaukon paikkaa ei enää voi havaita. Mitään puurakenteita ei ole jäljellä. Rakennus on täysin kasvillisuuden peitossa, joten havainnointi on vaikeaa. Tiilien lisäksi ei muuta reseranttia rakennusjätettä ole näkösällä. Rakennuksen pohjan lähistöllä on ainakin kolme pientä kuoppaa, jotka saattavat liittyä rakennuksen asutusvaiheeseen.
Kohteen raja
Kohde sijaitsee ilmoitetussa koordinaattipisteessä. Vajaa 500 metriä luoteeseen sijaitsee toinen rakennuksen jäännös (162530). Rakennusten yhteen kuulumisesta ei ole mitään varmuutta, joten ne ovat Reiskassa erillisinä kohteina.
Tulkinta
Rakennustavasta päätellen torppa lienee rakennettu viime vuosisadan alkupuolella ja se on hylätty jo hyvä tovi sitten.

Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 10.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventointi

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinkertainen
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7096965, Y 3501238, Z 195	Mittakaava:	1:10000

Yllä: P6100044. Karpinahon kiukaan jäännös. Reiska 162529.

Alla: P6100045. Karpinahon rakennuksen jäännös. Kuvassa mukana suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara. Reiska 162530.

Karpinaho rakennuksen pohja

MH-tunnus: 162530

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:	1		

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7097351, Y 3500965, Z 212	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen oli aiemmin havainnut metsuri Reijo Taurovaara, jonka opastuksella kohteelle tultiin 10. kesäkuuta 2013.

Ympäristön kuvaus

Vieremän kunnan pohjoisosassa sijaitsevan Murtomäen lounaisrinteessä, kuusikon reunassa, nuoren taimikon puolella, on rakennuksen jäännös. Taimikko kasvaa nuorta kuusta. Maaperä on kuivahkoa ja kivikkoista. Alueen koillispuolella on kosteampi notkelma.

Vajaat sata metriä kohteen eteläpuolella kulkee metsäautotie.

Kohteen kuvaus

Rakennus on epäsäännöllisen muotoinen. Sen pisin sivu on 12 m, varsinainen rakennus lienee ollut L-kirjaimen muotoinen, 8 x 7 m laajuinen rakennus. L:n sakara jatkuu matalana kiveyksenä nelisen metriä. Uusi kiveys on L:n sakarassa ja se jakaa asumuksen kahtia. Selvimmät seinävallit ovat rakennuksen luoteispäässä. Kivijalka on pääasiassa luonnonkivistä, mutta ilmeisesti pohjalla on myös maatuneita hirsiiä. Uunin länsipuolinen tila on kaivettu syvälle kuopalle, samoin alue välittömästi rakennuksen s-puolella.

Uuni ei erotu erityisen selvästi. Se on matala kumpare, jonka päällä kasvaa suuri kuusi ja vielä suurempi koivu. Rakennus on kauttaaltaan sammalen peitossa.

Rakennuksen eteläpään kiveys pilkottaa esiin sammalen alta. Kiveys peittää 12 neliön laajuisen alueen ikään kuin lattiana, vaikka kiveys ei olekaan kovin tasainen. Sen liittyminen rakennuksen pohjaan jää arvailujen varaan.

Kohteen rajausta

Kohde sijaitsee ilmoitetussa koordinaattipisteessä. Vajaa 500 metriä kaakkoon sijaitsee toinen rakennuksen jäännös (162529). Rakennusten yhteen kuulumisesta ei ole mitään varmuutta, joten ne ovat Reiskassa erillisinä kohteina.

Tulkinta

Kohteen ajoittaminen on vaikeaa sen huonosta säilyneisyydestä johtuen.

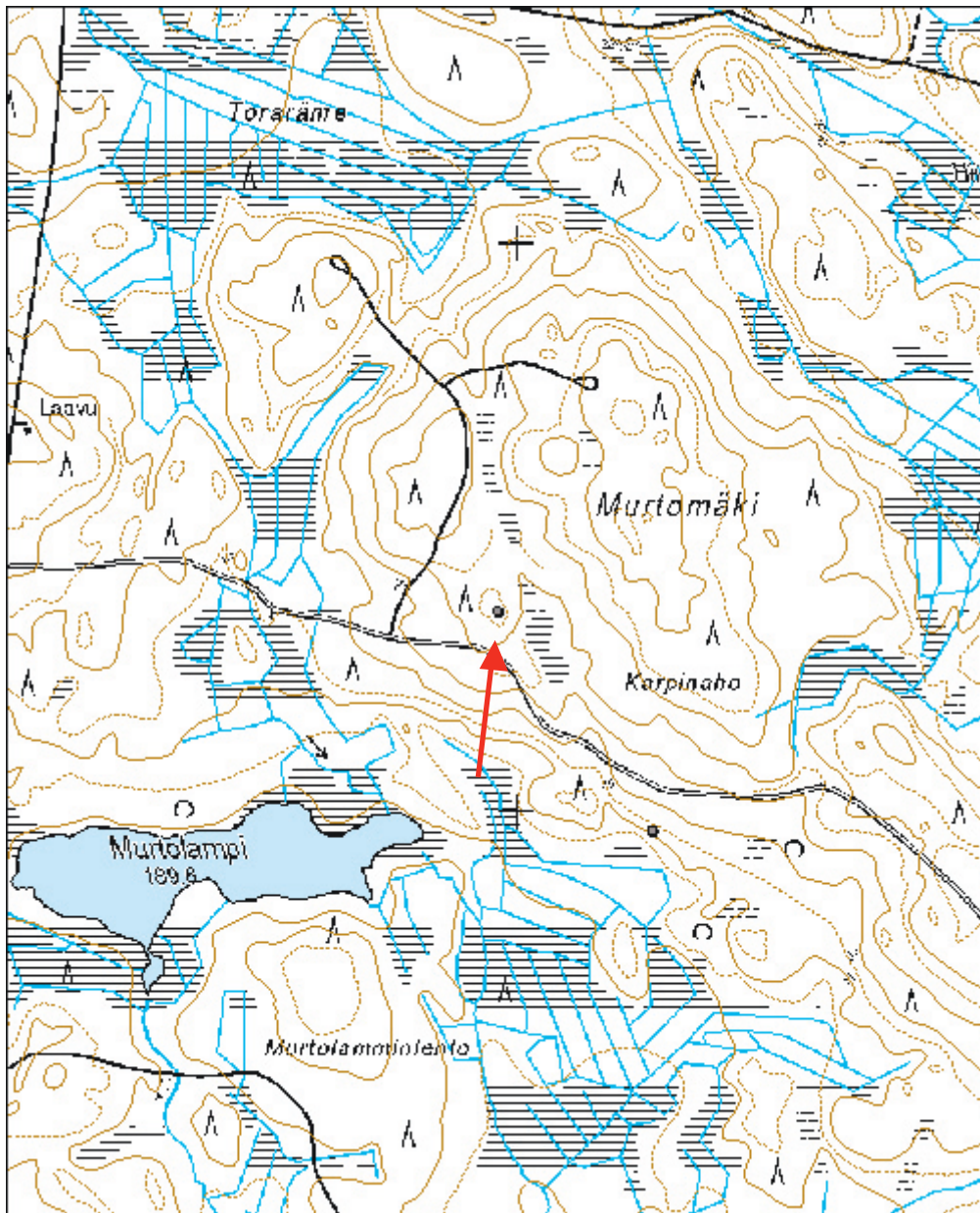
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 10.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventointi

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7097351, Y 3500965, Z 212	Mittakaava:	1:10000

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:	3		

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7098486, Y 3499290, Z 185	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on metsuri Reijo Taurovaaran paikantama rakennusjäännöskohde. Se tarkastettiin ja dokumentoitiin 10. - 11. kesäkuuta 2013. Maastossa olivat mukana Reijo Taurovaara ja Oili Räihälä.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Vieremän kunnan pohjoisosassa, Rasvakankaan pohjoispuolisen Rasvamäen laen lähellä. Mäen laki on ollut peltona, mistä merkinä ovat useat alueelta löytyvät peltorauniot. Mäen alarinteessä on peruskartallekin merkitty lähde. Mäellä sijaitsevat navetan ja savusaunan jäänteet. Asuinrakennus on ilmeisesti purettu. Maasto on rehevää sekametsää, jossa on suurten lehtipuiden lisäksi suuria kuusia. Aluskasvillisuus on rehevää ja kurjenpolvia kasvaa monin paikoin.

P6100051. Rasvamäen hyvin säilynyt savusauna. Reiska 162531.

Kohteen kuvaus

Rasvamäen rakennusjäännöksiin kuuluvat sauna, torppa sekä navetta.

Rasvamäki sauna (162531): Hirsinen savusauna on edelleen täpästä pystyssä, tosin jo vinossa. Kattorakennettakin on vielä jäljellä. Veistetyt hirsirakennuksen alkuperäiset ulkomitat ovat 3 x 3 m. Myöhemmin saunan oven eteen on rakennettu laudoista eteinen, joka on romahtanut. Seinähirret on veistetty rakennuksen alaosissa suoriksi, myös hirsien päät ovat tasaiset ja nelisnurkkaiset.

Rakennuksessa on ollut matala viistokatto noin 2.5 m korkeudella. Kurkihirren päällä on rimoja, joiden päällä on jäänteitä tuohikatteesta. Oviaukko on rakennuksen pohjoispäädyssä. Aukko on vain 0.70 m leveä ja metrin korkuinen. Ovi on tehty laudoista. Oven pönkä on oven yläpuolella. Itäreunalla on pieni ikkuna-aukko, jossa on edelleen lasi jäljellä.

Savusaunan kiuas on sijainnut oviaukon vasemmalla puolella. Seinät ovat nokeentuneet erityisesti saunan perällä. Saunan sisällä kasvaa saniaisia. Peräseinällä on kaksi pientä tuuletusräppänä. Saunan edustalla on emalipannuja ja alumiinikattila sekä öljylampun jäännökset.

Rasvamäki torppa (162532): Torpasta on enää jäljellä suuren uunin perustus runsaan aluskasvillisuuden suojassa. Rakennus lieenee purettu, vaikka paikalla on joitakin hiiltyneitä hirsitäkin. Kivijalka ei erotu aluskasvillisuuden alta mitenkään selvästi, eikä rakennuksen alkuperäisistä mitoista siten saa käsitystä. Uuni on ollut vähintään 3 x 3 metrin, pääosin luonnonkivistä muurattu rakennelma. Joukossa on tosin tiliäkin. Kiveystä on jäljellä reilun metrin korkeudelta. Uunikiveyksen päällä on öljylampun jäännökset.

Rasvamäki navetta (162533): Navetan jäännökset sijaitsevat torpan ja saunan länsipuolella. Navetan perustukset ovat jyrkät. Suurten luonnonkivien päälle on niukalla sementillä valettu jyhkeä jalka, joka on noin puolenmetrin verran maan pinnan yläpuolella. Rakennuksen länsipäässä on kaadettu puita jalan päälle, joka on tästä pahoin vaurioitunut.

Navettarakennus on 9 x 7 m laaja. Sen keskellä on suuren uunin jäännöksiä usean neliömetrin alueella. Kiveys on edelleen noin metrin korkuinen. Uuni on tehty luonnonkivistä ja tiilistä. Uunin vieressä on osia rautaisesta separaattorista. Rakennuksen länsipäässä on syvä kuoppa kuten usein navettarakennuksen perustuksissa on havaittavissa.

Navetta sijaitsee alueella, joka rajautuu usealta suunnalta vanhaan peltoalueeseen. Rakennuksen päällä kasvaa matalahkoa niittykasvillisuutta sekä muutamia isoja puita. Uunin päällä kasvaa koivu, joka lieenee korkeintaan 50 vuotta. rakennustavasta päätellen navetta on rakennettu viimeistään sotien jälkeen ja se on hylätty viimeistään 1960-luvulla.

Kohteen rajaus

Kohde muodostuu kolmen rakennusjäännökset ympärille. Torpan, saunana ja navetan koordinaattitiedot on tallennettu maastolaitteella. Aluerajaus on tehty käsin digitoimalla.

Tulkinta

Rasvamäellä on ollut pieni tila, joka lieenee rakennettu ennen sotia ja hylätty viimeistään 1970-luvulla.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013

Tarkastuspvm: 10.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä

Kuvaus: KMO kp-inventointi

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Kesinkertainen

Olotila: 2 Ei käytössä

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

**Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

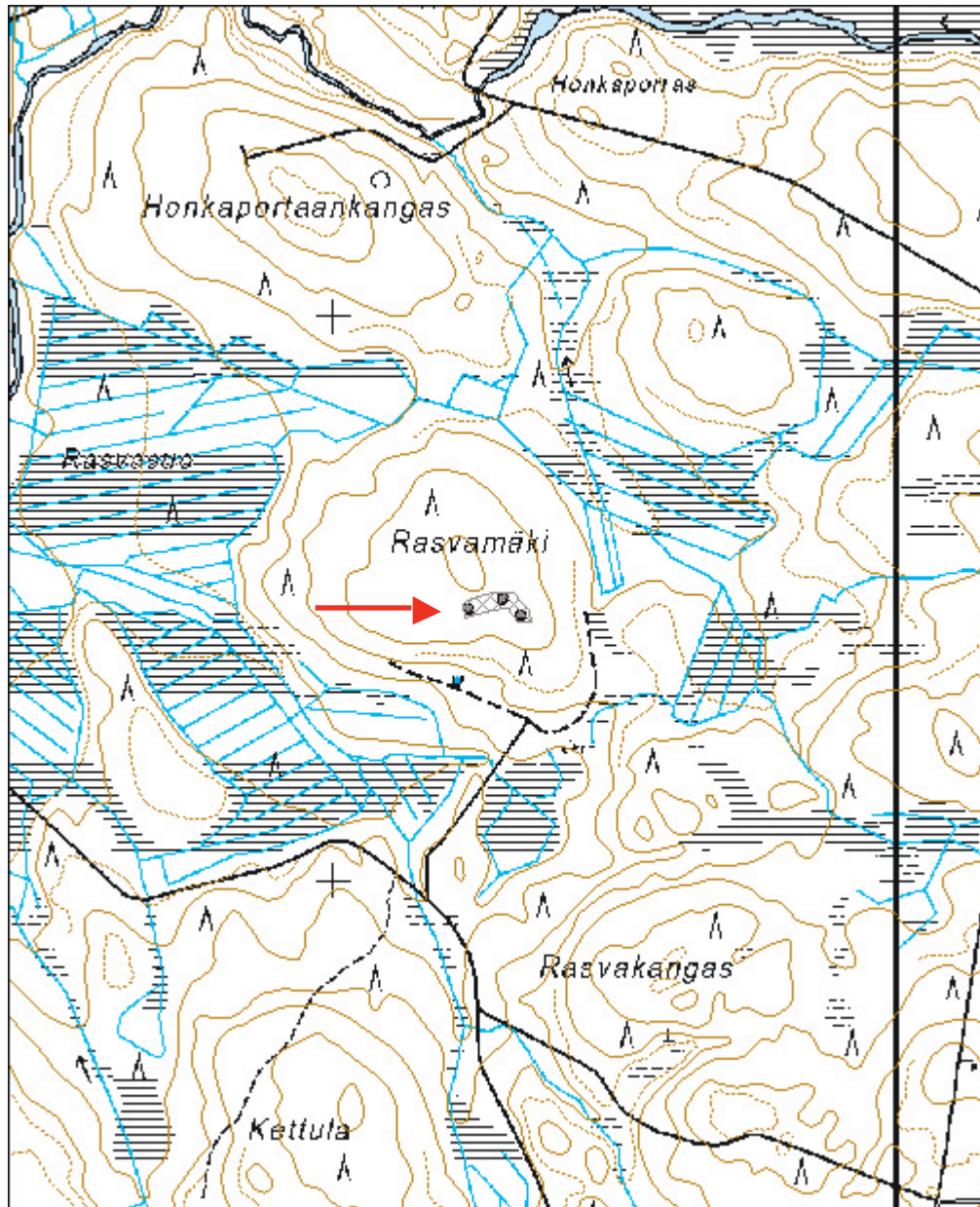
Yllä: P6100055. Rasvamäen sauna oli hyvin säilynyt. Reiska 162531.

Alla: P6100062. Torppa oli kehnommin säilynyt. Siitä oli lähinnä kivijalan riekaleita näkösällä. Reiska 162532.

P6100072. Navetan jäännöksiä Rasvamäessä. Reiska 162533.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7098486, Y 3499290, Z 185	Mittakaava:	1:10000

Kettula sauna	MH-tunnus: 162808
----------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7097620, Y 3498850	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot
Alueella liikkunut suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara muisteli joskus nähneensä vanhalla pellolla epäilyttävän näköisen kohouman. Haeskelimme paikkaa kesäkuun 11. päivänä 2013 laajalta alueelta. Taurovaaran sitkeys palkittiin: Vanhalta pellolta löytyivät saunan tai muun kiukaallisen rakennuksen jäännökset.
Ympäristön kuvaus
Rasvakankaan lounaispuolella on Kettula-niminen mäennyppylä. Peruskartalle on merkitty polku halki alueen. Sitä ei todellisuudessa enää ole, mutta se kulkee halki metsäkuvion. Kuvio on vanhaa pellon pohjaa kokonaisuudessaan. Siihen on istutettu kuusikko 1960-luvulla. Aluskasvillisuus on lähes yksinomaan sammalta ja näkyvyys on hyvä. Laaja peltoalue on täynnä eri kokoisia peltoraunioita, joita ei erikseen ole mitattu niiden runsaan lukumäärän vuoksi. Kettulan alarinteen puolella oli muutamia kuoppia, joita saattaisi arvella nauriskuopiksi. Kartalla näkyvän polun varressa, keskellä kuviota, ovat pienen maatuneen saunan jäänteet.
Kohteen kuvaus
Saunan pohja erottuu neliön muotoisena kohoumana sammalen alta. Sen mitat ovat 3.5 x3.5 metriä. Kohouman ja sammalen alla on maatunutta hirttä. Rakennuksen läntinen nurkka on kokonaan sammalen peittämää kiukaan pohjaa, joka vie pinta-alasta yli kolmanneksen. Oviaukon paikkaa ei rakennuksessa erotu. Lattia on selvästi kuopalla ja se on parikymmentä senttiä ympäröivää maan pintaa matalammalla. Vallit puolestaan kohoavat saman verran maan yläpuolelle. Sauna on rakennettu keskelle peltoa. On mahdollista, että Kettulan talo on sijainnut jossain hieman kauempana, ja sauna on rakennettu paikalle peltotöitä varten. Peltto on suuri, joten saunalle on voinut olla hyvinkin tarvista.
Kohteen rajaus
Vanha pelto käsittää koko kuvion 176. Saunan pohja sijaitsee koordinaattipisteessä.
Tulkinta
Rakennus lienee seissyt pellolla lähes sata vuotta sitten. Sen hylkäämisajankohtaa on vaikea arvella, sillä rakennuksen pohja on maatunut eikä ajoittavaa materiaalia löytynyt. Kettulan torppaa ei maisemasta kyetty paikallistamaan, joten siitäkään ei ole ajoituksessa apua. Voi olla, ettei kyseessä ole varsinainen sauna. Rakennuksen sijainti vanhalla pellolla voisi viitata muuhunkin. Mahdollinen tulkinta voisi olla esimerkiksi riihi.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013 Tarkastuspm: 11.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomais- rekisterinro:	Kunto: 0 Ei määritelty
--	-------------------------------

Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila: 2 Ei käytössä Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty	

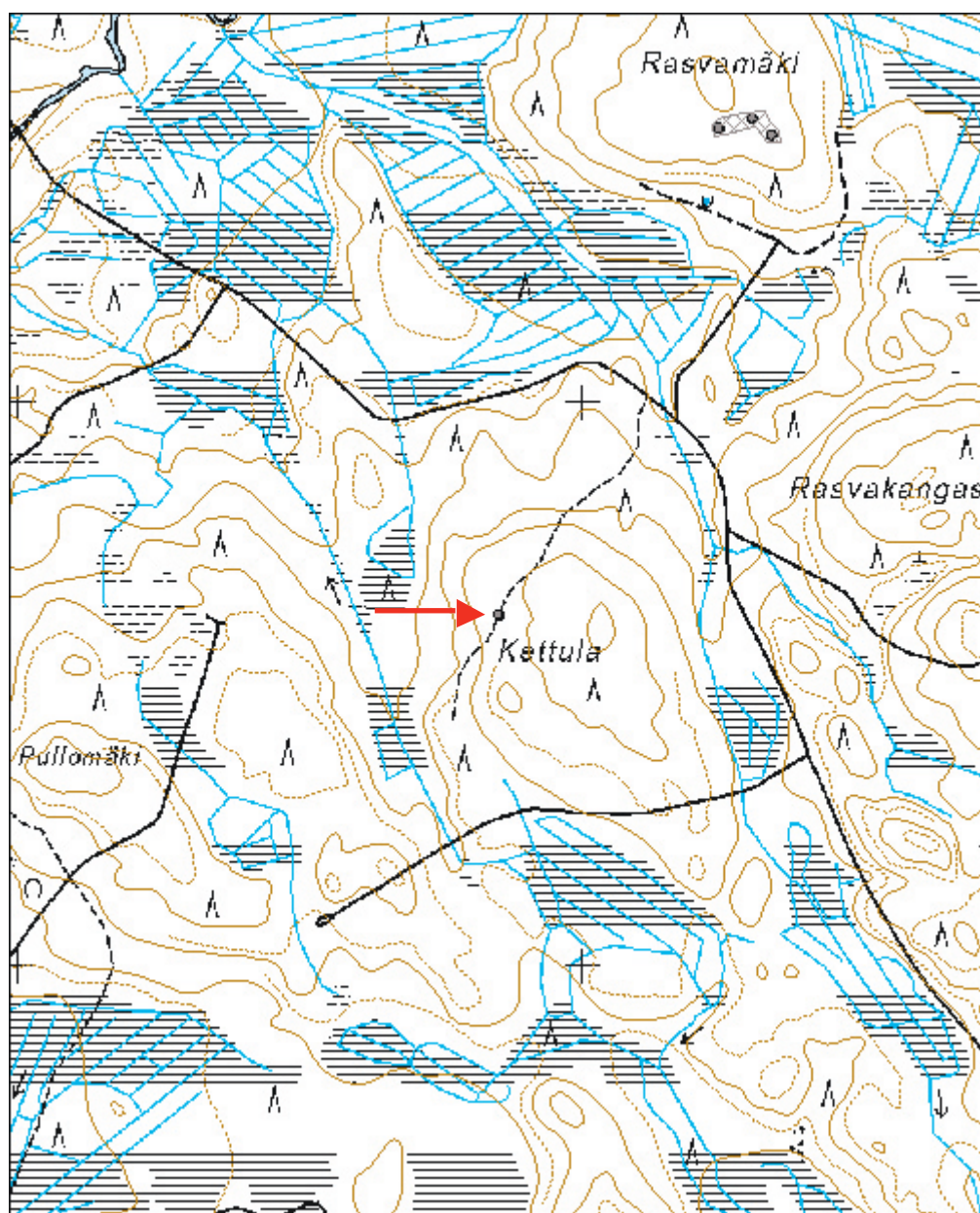

Yllä: P6110080. Sauna. Kuvassa mukana Reijo Taurovaara. Reiska 162808.

Alla: P6110077. Peltoraunioita Kettulan saunan kupeella.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7097620, Y 3498850	Mittakaava:	1:10000

Petäjäjoki silta

MH-tunnus: 162809

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7098592, Y 3498142	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde tarkastettiin ja dokumentoitiin 11.6.2013. Tieto kohteesta saatiin suunnittelumetsuri Reijo Taurovaaralta, joka toimi Vieremän inventoinnin oppaana.

Ympäristön kuvaus

Rakennus lieene seissyt pellolla lähes sata vuotta sitten. Sen hylkäämisajankohtaa on vaikea arvella, sillä rakennuksen pohja on maatonut eikä ajoittavaa materiaalia löytynyt. Kettulan torppaa ei maisemasta kyetty paikallistamaan, joten siitäkään ei ole ajoituksessa apua.

Voi olla, ettei kyseessä ole varsinainen sauna. Rakennuksen sijainti vanhalla pellolla voisi viitata muuhunkin. Mahdollinen tulkinta voisi olla esimerkiksi rihi.

Kohteen kuvaus

Siltarakenteet on molemmilla rannoilla tehty hirsiarkkuihin, jotka on täytetty kivillä. Arkut on salvottu huolellisesti, myös puutappeja on käytetty rakenteen pystyttämiseen. Itse silta on tykkänään hävinnyt, mutta arkuista on vielä suhteellisen runsaasti jäljellä niin hirsiä kuin täytekiviäkin. Joen itärannan puolella arkun päällä törröttää useita lahoavia hirsiä, jotka ovat kuuluneet siltaan.

Sillalle vie nykyäänkin maastossa erottuva aukko molemmilla rannoilla. Tie ei kuitenkaan juurikaan enää erotu. Tien käyttöhistoria ei ole tiedossa.

Kohteen raja

Kohde sijaitsee koordinaattipisteessä, Petäjäjoen molemmilla rannoilla.

Tulkinta

Paikalla lieene ollut hirsirakenteinen silta, joka on mahdollisesti rakennettu 1950-luvulla päätellen konstruktion yksityiskohdista.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013

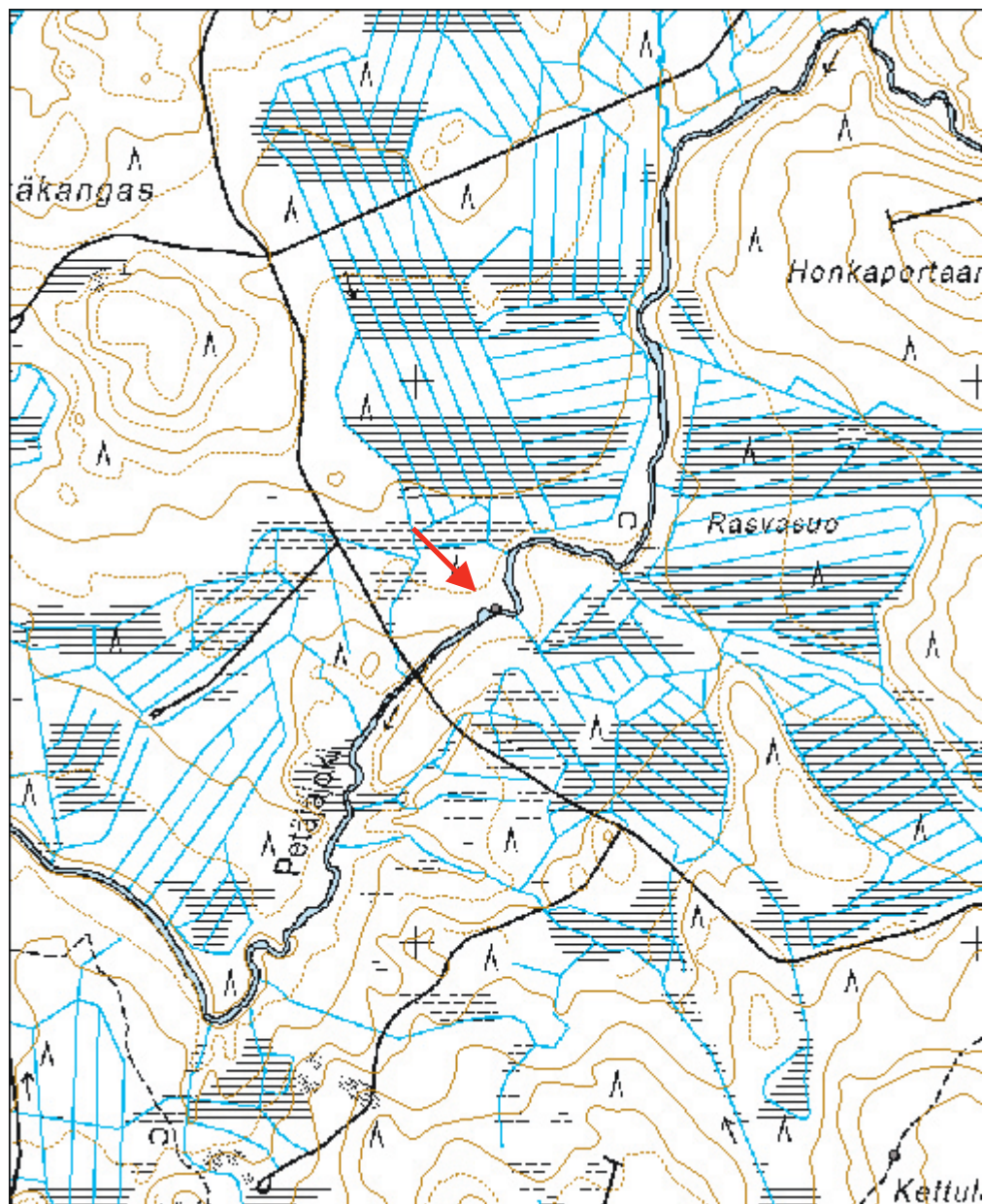
Tarkastuspvm: 11.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä

Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** 2 Kesinkertainen**Arvotus:** 8 Muu suojeluarvo**Olotila:** 2 Ei käytössä**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo**Ympäristön
suojaus:**

0 Ei määritelty

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7098592, Y 3498142	Mittakaava:	1:10000

Rahustenaho rakennusjäännös

MH-tunnus: 162816

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	925 VIEREMÄ
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7102400, Y 3494692	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen tunti entuudestaan Vieremän inventoinnin oppaana toiminut suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara. Kohde tarkastettiin ja dokumentoitiin kahtena eri työpäivänä, 11.-12. kesäkuuta 2013.

Rahustenaholla on sijainnut metsänvartijan torppa rakennuksineen. Rakennuksista dokumentoitiin torpan lisäksi sauna, talli, kaivo, varasto sekä vessa.

Ympäristön kuvaus

Vieremän kunnan luoteisnurkalla, täpärästi valtion maan puolella sijaitsee Rahustenaho. Peruskartalle alue on merkitty niityksi, mitä se jossain määrin onkin. Alue on rehevää sekametsää, jossa rakennusten ympärillä kasvillisuus on avoimempaa. Rakennusten jäännösten ympärillä kasvaa kuusten lisäksi erilaisia lehtipuita. Aluskasvillisuus on rehevää. Vattujen ja nokkosten lisäksi alueella kasvaa monenlaisia niittykukkia kurjenpolvista ahomansikkaan. Alueella on myös ilmeisesti ollut jonkun verran peltoa päätellen muutamista viljelyryykkiöistä.

P6110092. Rahustenahon torpan kivijalka ja uuniin jäännökset. Reiska 162810.

Kohteen kuvaus

Torppa (162810) on betonirakenteinen, 11 x 11 m laajuinen rakennuksen pohja. Betonista ovat myös valetut raput rakennuksen itäpäässä. Kivijalka on parhaimmillaan lähes metrin korkuinen. Rakennus on mitä ilmeisimmin purettu pois ja hirret myyty eteenpäin.

Aivan torpparakennuksen keskellä on ollut suuri uuni. Ilmeisesti tästä keskushormin eri puolilla, eri huoneissa, on ollut metalliset uunit, joista savu on johdettu keskushormiin ja lämpö varaamaan kiviormia. Peltisiä renkaitten kappaleita on rakennuksen sisällä eri puolilla muistona näistä yksittäisistä uuneista. Savuhormin alaosa on tehty luonnonkivistä, ylempänä on ainakin osin käytetty tiiltä.

Vaikka rakennus on purettu pois, on paikalla vielä jonkun verran hirsii. Niissä näkyy rautanauvoja ja tukevampia teräspultteja. Rakennustavasta päätellen torppa on rakennettu sotien jälkeen. Se lienee ollut käytössä suhteellisen lyhyen aikaa. Torpan päällä kasvaa pari pientä tuomea sekä vattuja ja nokkosia.

Sauna (162811) on 6 x 4 metriä laaja. Siitä on jäljellä betoninen jyrkää perusta, jonka nurkista törröttää harjaterästä. Betonikehikko on puolisen metriä korkea ja se on täyttynyt maasta ja roinasta. Kiukaan paikalla on jäljellä tiiliskiviä. Itse kiuaspönttö on nostettu kymmenen metrin päähän saunasta. Rakennuksen pohjan toisella puolella, kuusten alla, on pikkasen rakennusjätettä, muun muassa kattohuopaa. Rakennus on purettu ja hirret on ilmeisesti myyty pois.

Talli (162812) on saunan lähistöllä oleva hirsirakennelma, 7 x 5 metriä laajuudeltaan. Sen keskellä on syvä kuoppa, joka on lähes puolitoista metrinen. Hirsikehikon alla on leveät maapalteet. Alimpia hirsikertoja on vielä jäljellä, ne lepäävät paikka paikoin kivillä. Puutavaraa on muutenkin jäljellä. Rakennelmasta saa sen vaikutelman, että kuopan päällä olisi ollut lattia. Lyhyen seinän takana alkaa pitkä oja, josta on juoksettu jotain nestemäistä ulos rakennuksesta. Kuoppa voi tietysti olla kellarikin, mutta siihen tarkoitukseen se on kovin iso. Kuopassa on myös sinkkiämpäri, joka ehkä indikoi eläinten pitoa.

Kaivo (162813) on hirsikehikolla tuettu, 1 x 1 metrinen rakennelma. Siinä on runsaasti vettä edelleen. Kaivo on kattamatta.

Varasto (162814) laudoista tehty, romahtanut rakennus, kooltaan 3 x 1.3 metrinen. Rakennuksessa on sisällä kaminan jäänteet ja ruostunut polkupyörä.

Vessa (162815) on pieni laudoista tehty hyysikkä, joka on kattoa myöten pystyssä. Rakennuksen mitat ovat 1.5 x 1.5 metriä. Vessa on ollut kaksi-istuminen, sen katto on huopaa.

Kohteen rajaus

Rahustenhon yksittäisten rakennusjäännösten sijainti on tallennettu maastotietokoneella. Aluerajaus on tehty rakennusjäännösten sijainnin perusteella käsin digitoimalla.

Tulkinta

Reijo Taurovaaran mukaan kyseessä on metsänvartijan torppa.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 11.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 2 Kesinkertainen

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

**Ympäristön
suojelu:**

0 Ei määritelty

P6110095. Sauna. Reiska 162811.

P6110096. Saunan kiuas. Reiska 162811.

rahustenaho talli.101-102. Talli. Reiska 162812. Panoraamakuva. Kuvassa mukana metsuri Reijo Taurovaara, joka toimi oppaana Vieremän ja Sonkajärven kohteilla.

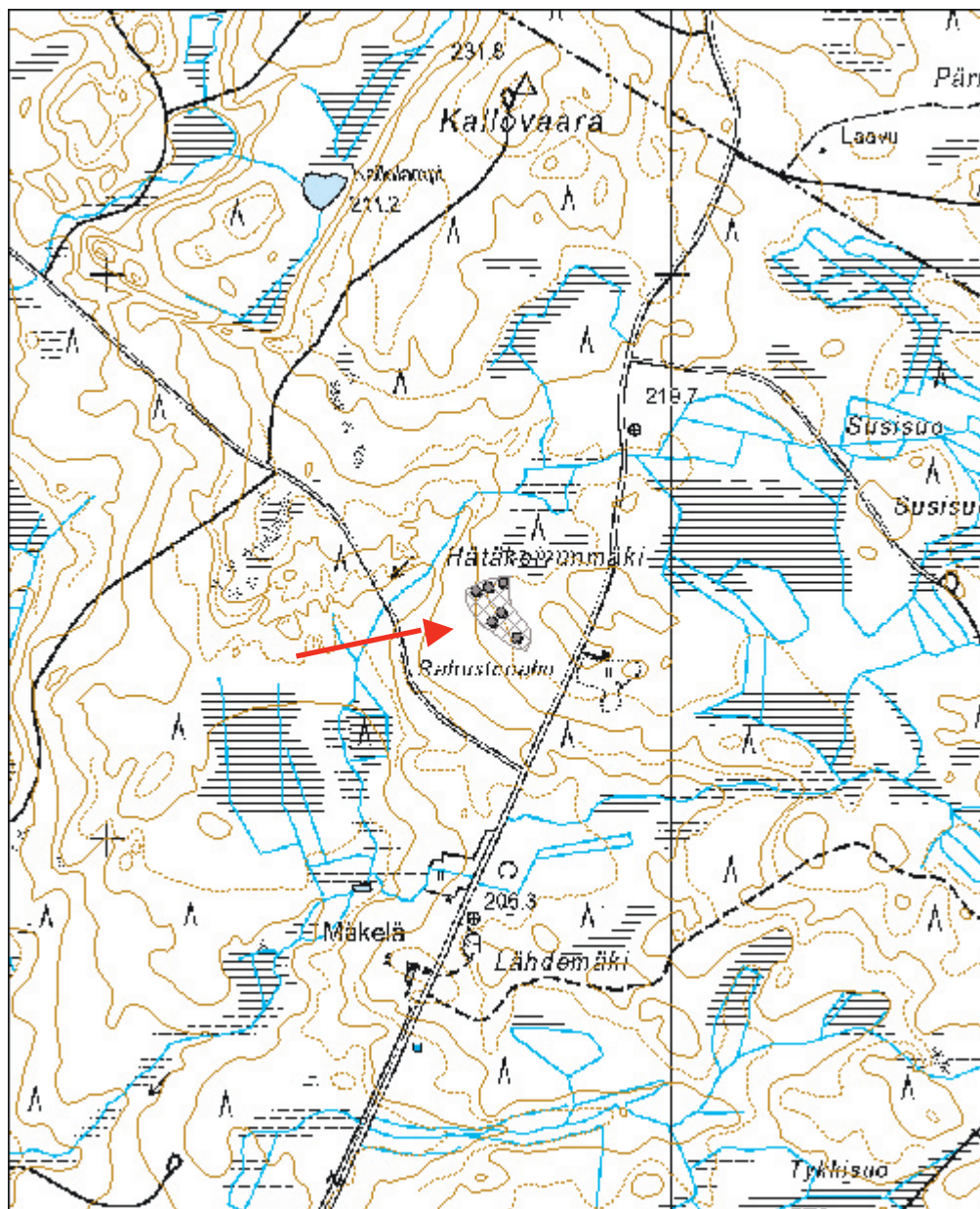
P6110107. Vessa. Reiska 162815.

P6110105. Varasto. Reiska 162814.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7102400, Y 3494692	Mittakaava:	1:10000

Tynnyrilampi savottakämpän jäännökset

MH-tunnus: 162820

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	925 Vieremä
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7095449, Y 3503172	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen tunti entuudestaan alueella työskentelevä suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara, joka toimi Vieremän inventoinnin oppaana. kohde tarkastettiin ja dokumentoitiin 12. kesäkuuta 2013.

Ympäristön kuvaus

Tynnyrilammen metsätyökämpän rakennusten jäänteet sijaitsevat Talaskankaan suojelualueen katveessa Vieremällä. Lampi jää kämppäalueen itäpuolelle. Välittömästi kämpän tuntumaan on pystytetty yksityisen hirviseuran kota ja laavu.

Kämpän ja kodan kohta ovat pienellä aukion tapaisella, mutta uudistuskypsä metsä alkaa välittömästi niiden ympärillä. Maasto on rehevää sekametsää, jossa on suhteellisen runsaasti lehtipuita. Tynnyrilammelta kämpän ohi kulkee pieni puro, joka laskee lounaassa Latvalampeen. Lampien rannat ovat kosteat.

vas. P6120114. Savottakämpän jäänteet. Taustalla hirviporukan maja. Reiska 162817.
oik. P6120122. Tallin jäänteet. Reiska 162819.

Kohteen kuvaus

Savottakämpä (162817): Paikalla on sijainnut Tynnyrilammen metsätyökämpä, joka on purettu ja hirret ilmeisesti viety pois. Rakennuksen pohja hahmottuu pensaiden ja nuorten kuusten alla lähinnä kolmen erillisen uunipohjan perusteella. Yksi seinämistä erottuu kohoumana, jonka sisällä näyttäisi olevan jonkin verran kivijalkaa. Tämän seinämän pituudeksi hahmottuu noin 11 metriä. Rakennuksen alkuperäisestä koosta ei voi varmuudella sanoa mitään. Viereinen hirviporukan kota ja laavu voivat olla osittain kämpän pohjan päälle rakennettuja.

Uunien pohjat on valettu betonista. Erityisesti eniten rakennuksen sisällä vaikuttavaan uuniin on käytetty tehdastekoisia tiiliä, mikä ajoittaa kämpän sotien jälkeen. Voitaisiin ajatella, että kämpää olisi tarvittu siinä vaiheessa, kun suuret ojitushankkeet alkoivat 1940-luvun lopulla.

Kämpän purkamisajankohdasta ei ole tietoa. Rakennuksen arveltu suhteellisen pieni koko ja uunien runsaus antavat aiheen epäillä, että rakennus olisi voinut olla kaksikerroksinen. Rakennuksen vieressä on edelleen hirviporukan kodan käytössä oleva kaivo, joka on varmasti tehty jo kämppäaikoina.

Sauna (162818): Sauna on ollut 5 x 5 metriä. Seinät erottuvat kohoumina, sammalen alla on jäljellä hirsiseinien alaosia. Kiuas on sijainnut saunan eteläseinustalla. Siitä erottuu kivetty alusta, tiiliä on useammassa kohdassa lattialla. Peltinen kiuas on heitetty saunan ulkopuolelle alarinteeseen.

Rakennus on ilmeisesti purettu. Sen rakenteista ei siksi voi sanoa mitään tarkempaa.

Talli (162819): Talliksi arveltu rakennuksen pohja on rinteeseen, kämpän ja saunan väliin kaivettu laaja kuoppa. Kuopan peräseinällä, rinteiden yläosassa, erottuu turpeen alta seinähirren paikka. Kuoppa on 4 x 5 m laajuinen kaivanto, joka on alarinteen puolella noin metrin syvä. Alarinteessä kaivannosta jatkuu reilun metrin levyinen kaivanto edelleen alas rinteeseen. Kaivanto on puolesta metrillä metriin syvä ja se jatkuu lähes kymmenen metriä päättyen alarinteessä kulkevaan ojaan. Kaivannon yläpäässä, tallin seinustalla, on kaivannossa veistettyjä hirsii. Yhdessä niistä on vieressä nauvoja. Nämä puut ovat ilmeisesti romahtaneet alas rakenteista. Muuta rakennusjätettä ei paikalla ole.

Rakennuksen käyttötarkoitus on epävarmaa, vaikka se on tallina dokumentoitu. Tällaiset hevossuojat ovat aiemmin olleet yleisiä metsätyökämppeiden yhteydessä, mutta on epävarmaa, käytettiinkö niitä edelleen 1950- ja 1960-luvuilla. Kellariksi kaivanto on kuitenkin kovin suuri, mutta ei ole mahdotonta, että rakennelma olisi toiminut kellarina.

Kohteen rajaus

Rakennusjäännösten sijainnit on mitattu maastolaitteella. Aluerajaus on tehty käsin digitoimalla rakennusten sijainnin perusteella.

Tulkinta

Savottakämpä rakennuksineen lienee rakennettu pian sotien jälkeen. Se on varmaankin jäänyt pois käytöstä 1960-luvulla.

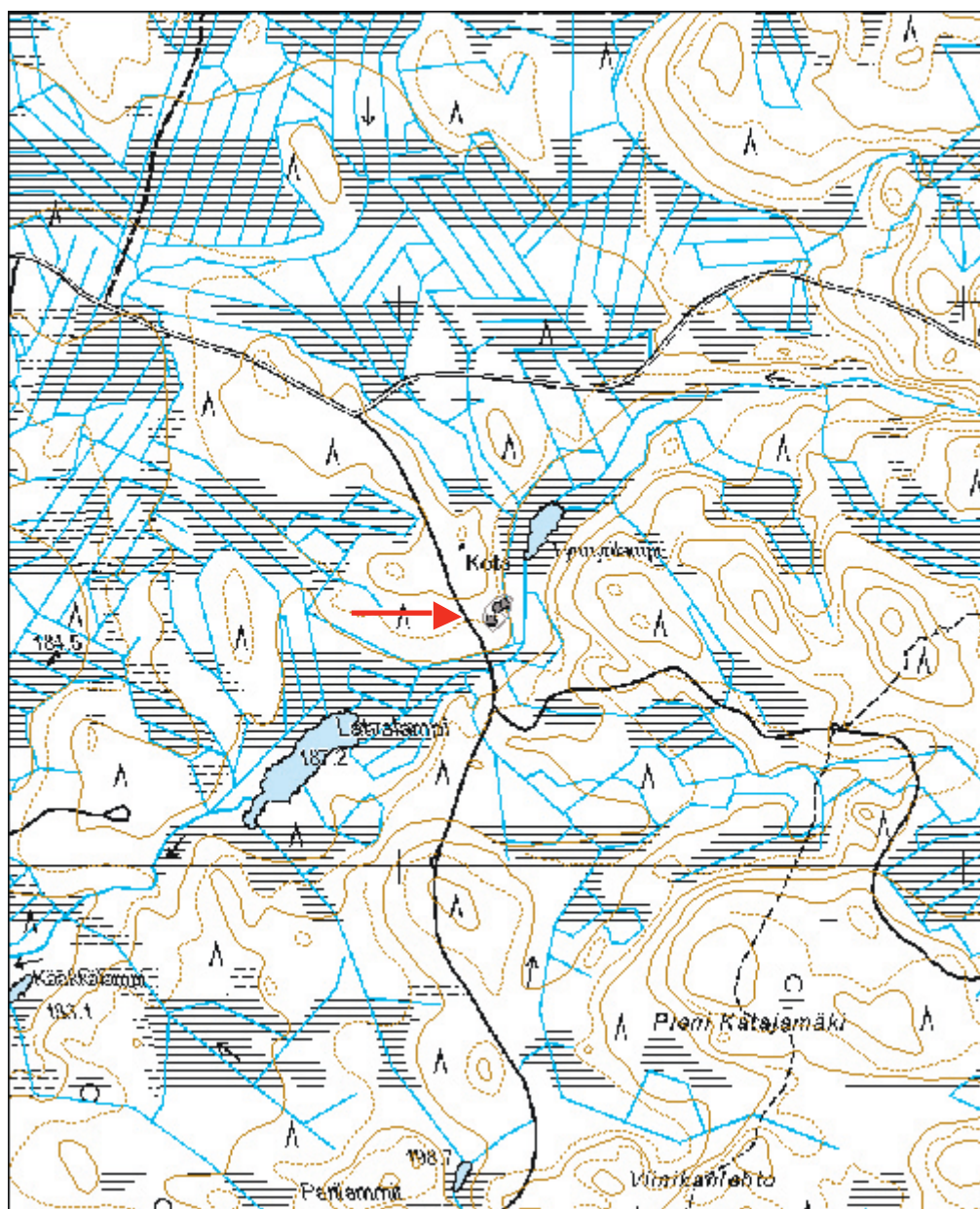
Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 5 Talousveden laadun tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 12.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty
--------------------------------------	-----------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7095449, Y 3503172	Mittakaava:	1:10000

**37461 Itä-Sonkajärven rantayleiskaava; LV -alueet, Leveälahti
vankileiri**

MH-tunnus: 163058

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	6 Digitointi, mittakaava >=1:10000
		tuotettu:	
Koordinaatit:	X 7075962, Y 3551771	Löydöt:	

Taustatiedot

Tieto kohteesta on saatu suunnittelija Matti Herraselta lisälmesta. Oppaana kohteessa toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara.

Kohde tarkastettiin kesäkuun 17. päivänä 2013 tihkusateessa. Havainnointiolot olivat suhteellisen hyvät sateesta huolimatta.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Sonkajärven itäosassa lähellä pitäjän rajaa, Laakajärven lounaisrannan Leveälahdessa. Paikalle johtaa pikkuinen tie, joka päättyy heinäiseen aukeaan. Paikalla on Metsähallituksen laavu ja vaja. Ympärillä kasvaa komea männikkö, aukion reunalla on runsaasti lehtipuita.

Paikalla on ollut sodan aikana saksalaisten saha, jolla kerrotaan käytetyn venäläistä sotavankityövoimaa.

P6170145. Saha. Yksityiskohta. Reiska 163056.

Kohteen kuvaus

Leveälahdessa on Metsähallituksen laavu ja suhteellisen uusi ja hyväkuntoinen vaja, joka on rakennettu vanhan betonijalan päälle.

Saha (163056): Betonisen rakennelman näkyvin osa on kaksi noin 2.5 metrin korkuista portaikkoa vajan ja rannan välissä. Ne sijaitsevat parin metrin päässä toisistaan ja niiden yläosassa on noin puolentoista neliön laajuinen tasanne. Tasanteissa on isot onkalot, jotka kulkevat betonissa viistosti kohti maata. Onkalot on valettu huolellisesti. Joitakin metrejä portaista rannan suuntaan, kohti itää, on betonipaaluja kahdessa rivissä. Portaita lähempi rivi noin viiden metrin päässä muodostuu kuudesta noin 60 cm korkeasta paalusta, joista töröttää harjaterästä. Suurin piirtein saman matkan päässä tästä rivistä, edelleen rannan suuntaan, on kolmen pilarin rivistö. Molemmissa riveissä pilarit ovat säännöllisesti noin puolentoista metrin päässä toisistaan. Vaikka rakennuksen hahmo ei selkeästi olekaan hahmotettavissa, ovat kaikki rakenteet niin säännöllisesti ja symmetrisesti sijoitetut suhteessa toisiinsa, ettei ole epäilystäkään, etteivätkö paalut yhdessä portaitten kanssa muodostaishi sarakennuksen perustuksia.

Joitakin metrejä portailta etelään alkaa pitkänmallisen rakennuksen betoninen yhtenäinen kivijalka. Ilmeisesti aivan koko rakennus ei ole levännyt betonilla, sillä vain osa rakennuksen pohjaa hahmottuu betonijalan avulla. Lähimpänä tietä jalka muuttuu lähes maantasaiseksi betonivaluksi, jonka päälle on pystytetty moderni ja käytössä oleva vaja, jonka mitat ovat pari metriä kertaa kolmisen metriä. Vanha rakennuksen pohja on siis otettu uusiokäyttöön.

Sahan näkösilällä olevista betonisista rakenteista ei sen alkuperäinen hahmo aivan pääse esiin. Betoniperusteet ovat kuitenkin ainakin 150 neliömetrin alalla, joten sangen mittavasta rakennuksesta on ollut kyse.

Korsu (163057): Kolmisenkymmentä metriä sahalta, aukion toisella puolella on laaja kuoppa. Sen halkaisija on reilut parikymmentä metriä ja syvimmillään se on lähes kolme metriä. Kuopan reunat ovat hieman resentin näköiset paikoitellen, mutta voi olla, että paikalla on ollut korsurakenne, kuten paikallinen perimätieto väittää. Kuoppaa on uusiokäytetty myöhemmin jätekuoppana. Kuopan pohjalla on metallisen kaminan jäännökset sekä vanha, ruostunut polkupyörä. Lisäksi osittain sammalen alla on useita rullia rautalankaa. Nämä jätteet voivat olla peräisin sahan ja korsukuopan alkuperäisestä käyttöyhteydestä. Mitään rakenteita ei ole näkösilällä.

Kuopan pohjalla on paksu sammalkerros sekä vesakkoa.

Kohteen raja

Kohde on rajattu kahden maastotietokoneella mitatun pisteen ympärille alueeksi. Digitointi on tehty käsin.

Tulkinta

Kyseessä lienee sota-aikainen vankityöleiri. Paikallisten informanttien mukaan Leveälahdessa on ollut saksalaisten saha, jossa on käytetty työvoimana venäläisvankeja. Saha erottuu betonirakenteiden perusteella selvästi, mutta suuri maakuoppa on tulkinnanvaraisempi jäännös. Kokonsa ja sijaintinsa puolesta se sopisi hyvin korsun pohjaksi. Todennäköisesti vangit - mikäli heitä todella on käytetty työvoimana - ovat asuneet mahdollisimman lähellä sahaa. Paikan päällä tarkasteltuna mikään ei puhu tulkintaa vastaan.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013

Tarkastuspvm: 17.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä

Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomais- rekisterinro:

Kunto: 2 Kesinkertainen

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:

0 Ei määritelty

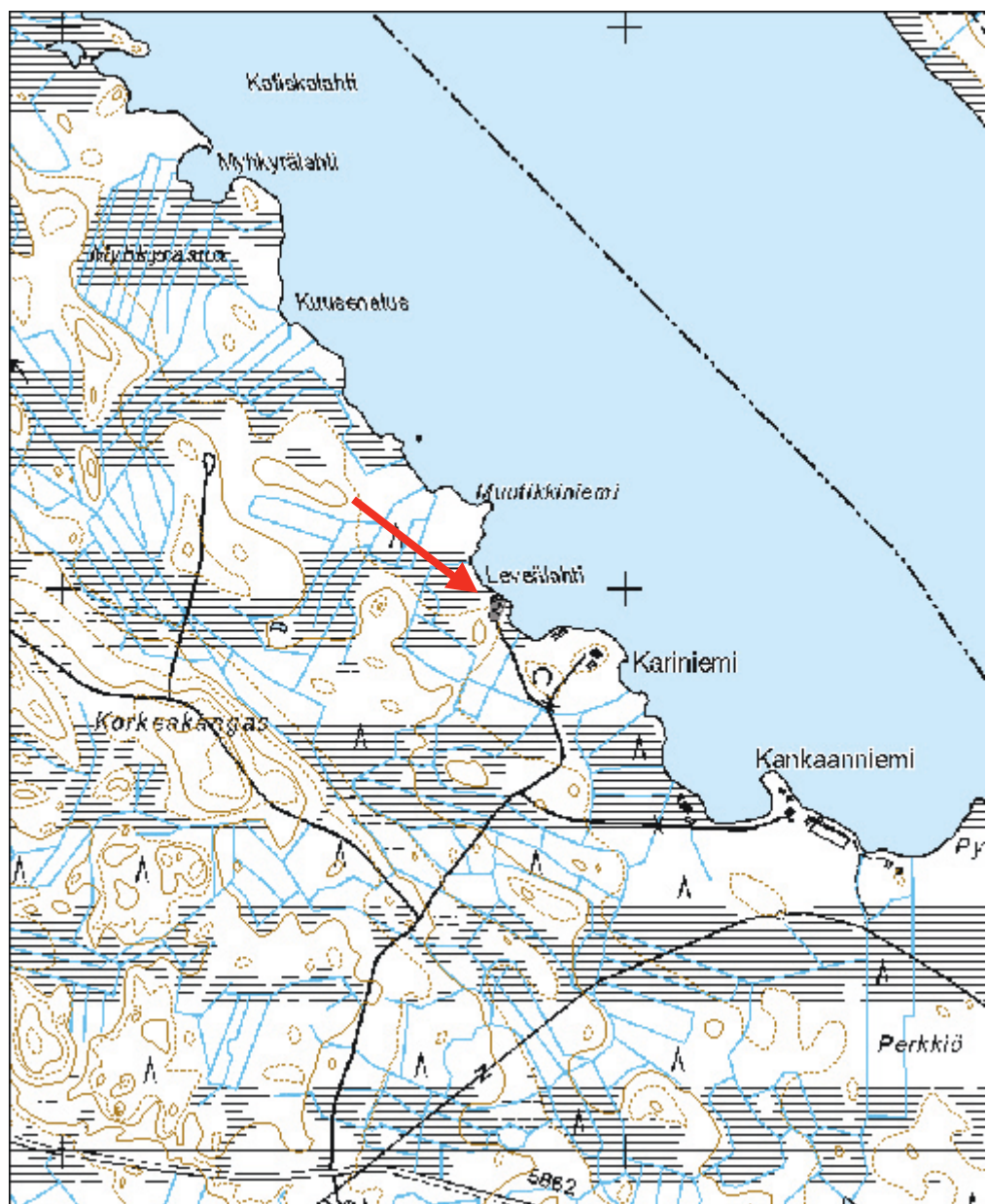

*Yksityiskohtia sahan jäänteestä. Yllä: P6170137. Reiska 163056.
Alla: P6170142. Reiska 163056.*

P6170147. Reiska 163056.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7075962, Y 3551771	Mittakaava:	1:10000

Kariniemi savottakämpä	MH-tunnus: 163115
-------------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	6 Digitointi, mittakaava >=1:10000
Koordinaatit:	X 7075892, Y 3551891	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kariniemessä käytiin 17. kesäkuuta 2013 alueella suoritetun kulttuuriperintöinventoinnin yhteydessä. Paikalle tultiin ennen muuta muutaman sadan metrin päässä sijainneen sota-aikaisen sahan vuoksi. Kariniemen kämppärakennuksen tarkastuksen yhteydessä alueelta löytyi jo tuhoutuneita rakennuksen pohjia. Nämä rakennukset - talli ja sauna - liittyvät kämppärakennuksen alkuperäiseen käyttöön. Alueen lounaispäässä oli useita maakuoppia, joiden liittymistä savottaan tai sota-aikaisiin toimiin ei voida varmentaa.

Vanha savottakämpä on edelleen käytettävissä oleva rakennus. Se on sutigisin tietojen mukaan ollut vuokrattuna vuoden 2012 loppuun saakka Savon Sellulle. Maapohja näyttää olevan metsätalousmaata.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Laakajärven lounaisosassa, Kariniemessä. Savottakämpän välitön ympäristö on heinäinen aukio, josta matkaa järvelle on vajaa 100 metriä. Aukion ympärillä kasvaa varttunutta kasvatusemetsää sekä lehtipuita. Kämpärakennuksen eteläpuolella aukion reunassa on pystyssä suurehko vaja. Kämpän länsipuolella, muutaman kymmenen metrin päässä, heinikossa, lehtipuiden katveessa on jäännöksiä tallista. Noin 150 metriä kämpältä länsiluoteeseen, aivan rannassa, on saunan jäännökset. Tästä reilut sata metriä lounaaseen on useita maakuoppia. Niiden ympäristö on lehtipuuvaltaista varttunutta sekametsää. Tallin ja kuoppien välille jää vanhaa peltoa, jota on aurattu.

Kohteen kuvaus

Kariniemen savottakämpän alueella on edelleen vapaa-ajan käytössä oleva savottakämpä, hirsinen piharakennus, kaivo, sauna ja venevaja.

Talli (163112): Pihapiirissä suuri betonista valettu talli, jossa on kaukaloita ja metallikoukkuja useille hevosille. Rakennuksen alkuperäisiä mittoja on vaikea arvioida, sillä sen perustuksista on vain osia jäljellä. Rakennuksesta on jäljellä tiilinen uunin pohja. Peltiromua ajelehtii tallin ympärillä.

Sauna (163114): Vanhan saunan pohja on kokonaan betonista valettu, kooltaan 5 x 5 m laajuinen. Sen rannan puoleisessa nurkassa on pääosin luonnonkivistä muurattu kiuas, joka on 1 x 1,5 m metrin korkuinen. Kiukaan päällysosa on betonia. Rakennuksen sisään antavassa kiukaassa on kaksi aukkoa, yksi lattian tasalla, toinen parikymmentä senttiä tämän yläpuolella. Kiukaan päällä on irtoneisia peltin riekaleita.

Saunan ympäristössä ei ole juurikaan muuta rakennusjätettä. Muutaman metrin päässä on lähde. Rakennustavan perusteella arveltuna sauna voi olla kuulunut saksalaisvaiheeseen eikä savottakämpävaiheeseen.

Maakuopat (163114): Kumpareella rannan läheisyydessä on viisi kuoppaa vierivieressä. Kuopat ovat 3-4 x 2-3 m laajuisia ja jopa par metriä syviä. Aivan samanlainen yksittäinen kuoppa on saksalaisten sahan viereisen laajan korsuksi arvellun kuopan vieressä.

Kariniemen kuopat ovat täysin sammaloituneet. Ne voivat liittyä yhtä hyvin saksalaisten toimintaan alueella kuin savottakämpän pihapiirin rakenteisiin.

Kariniemi kämppä151-153. Panoraamakuva savottakämpän pihapiiristä. Vas. päärakennus, oik. piharakennus. Kuvassa mukana Reijo Taurojärvi. Reiska 142.

Kohteen rajaus

Kariniemen savottakämpän alue on manuaalisesti rajattu olemassa olevien rakennusten sekä historiallisten rakennelmien perusteella. Rakennuksista pystyssä oleva ja vuokrattu kämppärakennus on reiskakohde 142, muut pisteet on mitattu maastotietokoneella.

Tulkinta

Saksalaisten sahan ja Kariniemen savottakämpän rakenteita on hieman vaikea erottaa toisistaan. Tämä ei johdu ainoastaan niiden maantieteellisestä läheisyydestä vaan myös siitä, ettei rakennusvaiheilla ole suurtakaan ajallista eroa.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 17.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomais- rekisterinro:

Kunto: 2 Kesinkertainen

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Olotila: 2 Ei käytössä

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:

0 Ei määritelty

Yllä: P6170155. Tallin jäänteitä savottakämpän pihapiirin reunalla. Reiska 163112.

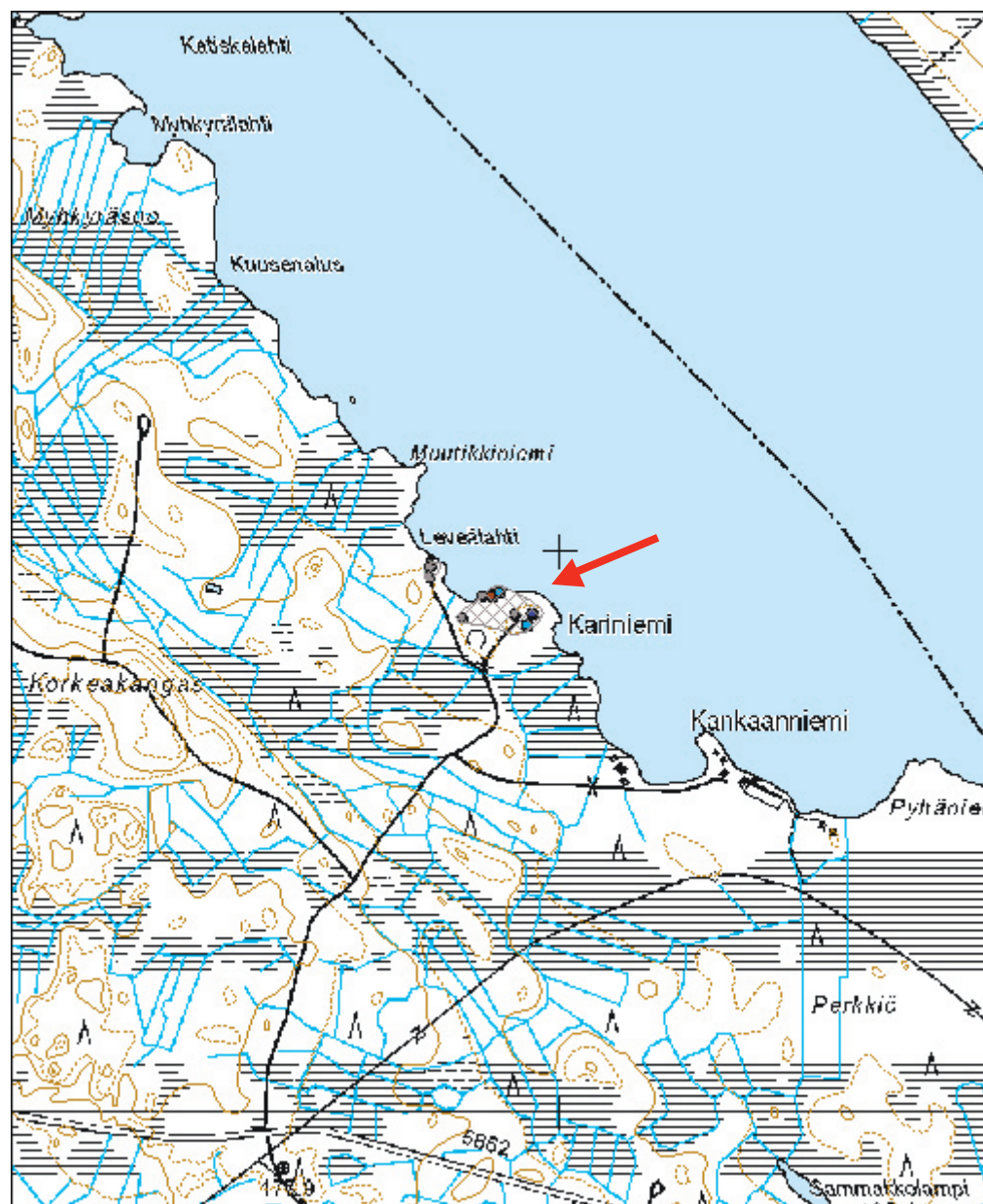
Oik. P6170157. Savottakämpän vanhan saunan jäänteitä. Reiska 163113.

Alla: P6170164. Maakuoppia Kariniemen savottakämpän saunan takana. Kuvassa mukana suomenlapinkoira Sonja. Reiska 163114.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7075892, Y 3551891	Mittakaava:	1:10000

Mustinlehto savottakämpän sauna**MH-tunnus: 163119**

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7069758, Y 3545141	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Kohdetarkastettiin ja dokumentoitiin KMO kulttuuriperintöinventointien yhteydessä kesäkuun 17. päivä 2013. Oppaana kohteelle toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara, joka myös oli kohteen havainnut alueella liikkueensa.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Sonkajärven Mustinlehdossa aika lähellä metsäautotietä. Mustinlehto on kuivempi kumpare soisen alueen keskellä, Haajasen järven länsipuolella. Mustinlehdon itäpuolella, suon reunalla on peruskartalle merkitty lähde noin kuudenkymmenen metrin päässä kohteelta.

Taimikon keskellä on savottakämpän saunan jäänteet. Alue on aurattu. Maassa on risuja ja oksia. Taimikko on nuorta, joten näkyvyys on heikkoa.

Kohteen kuvaus

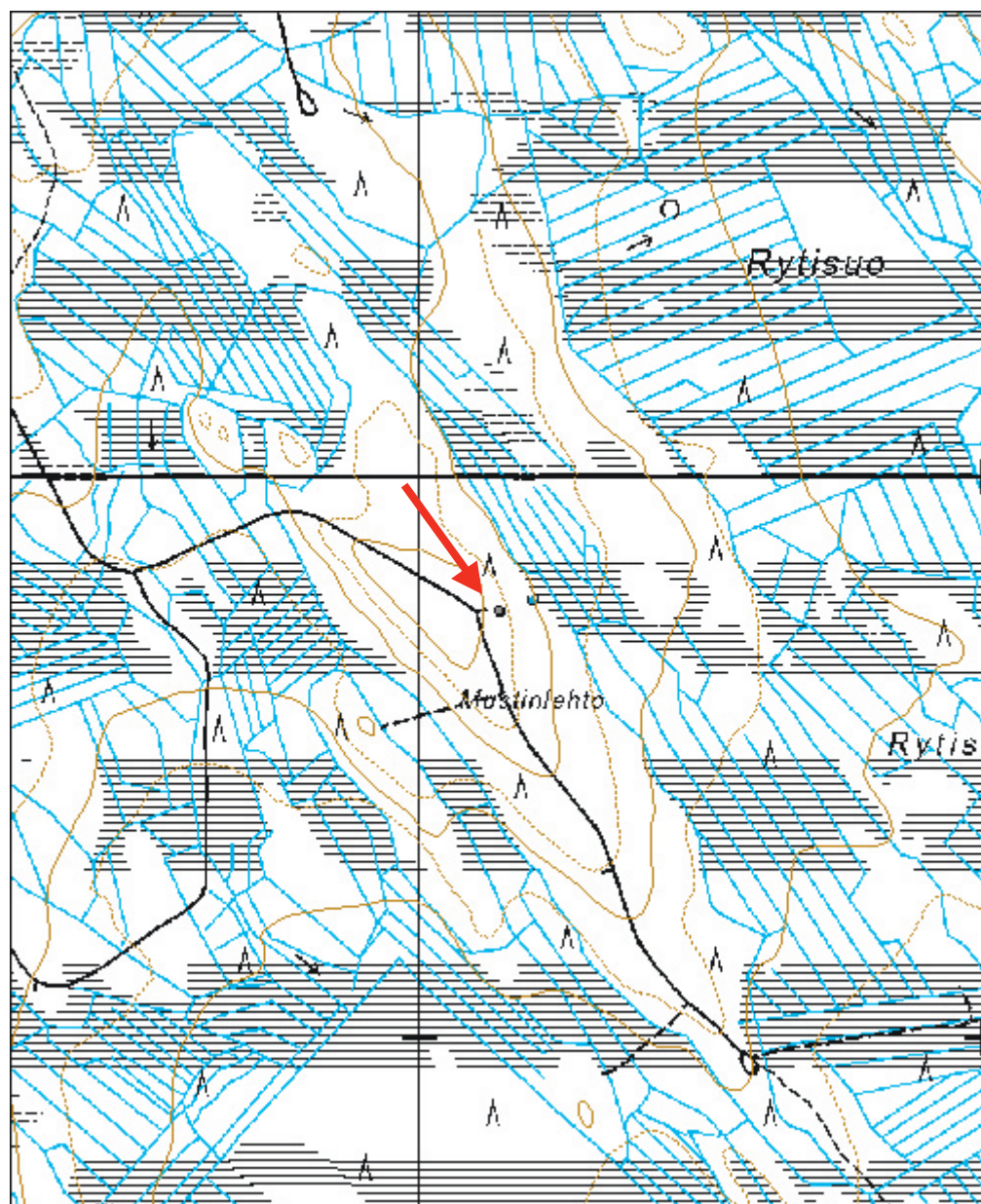
Saunan pohja erottuu 5 x 4 m laajuisista valleista. Rakennuksen toisessa päässä on suuri kasa tiiliä, toisessa päässä on lattian kohdalla syvä kuoppa. Muita rakenteita ei voi erottaa, sillä ympäristö on aurattu pilalle. Saunan vieressä on toinenkin syvä kuoppa sekä tiilikasa, mutta aurauksen takia näistä ei oikein saa tolkkua. Rakennelmien vieressä on hirvensyöttökatos.

P6170166. Mustinlehdon savottakämpän saunan jäänteitä. Reiska 163119.

Kohteen rajaus			
Kohteen sijainti maastossa on mitattu maastotietokoneella. Koska merkkejä itse kämppärakennuksesta ei tarkastuksessa havaittu, on kohde merkitty yksittäiseksi pisteeksi.			
Tulkinta			
Mustinlehdon savottakämppä lienee ollut käytössä sotien jälkeen päätellen saunan tiilimuurauksista. Se on kaiki- purettu ja siirretty muualle, koskapa rakennuksesta ei ole maastossa havaittavissa merkkejä. Alueen auraus vielä heikentää havainnointimahdollisuuksia.			
Tarkastukset			
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013			
Tarkastuspvm: 17.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä			
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit			
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	3 Huono
Arvotus:		Olotila:	2 Ei käytössä
8 Muu suojeluarvo		Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojaus:	0 Ei määritetty		

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7069758, Y 3545141	Mittakaava:	1:10000

Salminen verkkovaja	MH-tunnus: 163120
----------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7069765, Y 3542219	Löydöt:	

Taustatiedot
Kohdetarkastettiin ja dokumentoitiin KMO kulttuuriperintöinventointien yhteydessä kesäkuun 17. päivä 2013. Oppaana kohteelle toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara, joka myös oli kohteen havainnut alueella liikkeessään.
Ympäristön kuvaus
Salminen-järven rannalla, merkityn luontopolun varrella, on verkkovajan jäännökset. Se sijaitsee järven koillisrannassa, kapeikon kohdalla. Kolmisen sataa metriä etelään, järven rannalla, oli tulipaikka.
Suopursut kasvavat verkkovajan kohdalla aivan veteen saakka ja ranta on heinikkoinen. Metsä rannan takana on mäntyvaltaista sekametsää, jossa kasvaa jonkin verran lehtipuita. Rannan tuntumassa aluskasvillisuudessa on suopursujen lisäksi myös lakkaa, mutta rannan takana maasto nousee hiekkapohjaiseksi kauniiksi kankaaksi.
Kohteen kuvaus
Verkkovaja on harva hirsirakennus. Se on mitoiltaan 3,4 x 2,5 m. Hirsien välit ovat leveät eikä tilkkeitä ole. Oviaukko on rannasta pois olevalla pitkällä seinällä. Oviaukon viereen on kaiverrettu vuosiluku 1924 ja nimikirjaimet E R. Oviaukon viereisen nurkan hirret on salvottu vanhan kelon varaan. Kelossa on kaksi vanhaa metsähallituksen leimaa.
Vajassa on enimmillään seitsemän hirsikertaa jäljellä, rannan puolella vain kolme. Joitakin halkaistuja lautoja ilmeisesti kattorakenteesta on tippunut vajan sisään. Nurkassa nököttävät rysän jäännökset.
Kohteen rajaus
Kohteen sijainti maastossa on mitattu maastotietokoneella.
Tulkinta
Verkkovaja lienee rakennettu 1920-luvun alussa, päätellen vuosilukukaiverruksesta. Se on ilmeisesti ollut käytössä aika pitkään, koska rysästä on vielä jäännökset vajan nurkassa.
Tarkastukset
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 17.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Olotila:	2 Ei käytössä
		Kohteen suojelu:	9 Muu suojeluarvo

Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty
----------------------------	-----------------

Yllä: P6170169. Salmisen verkkovaja. Kuvassa mukana Reijo Taurovaara. Reiska 163120.

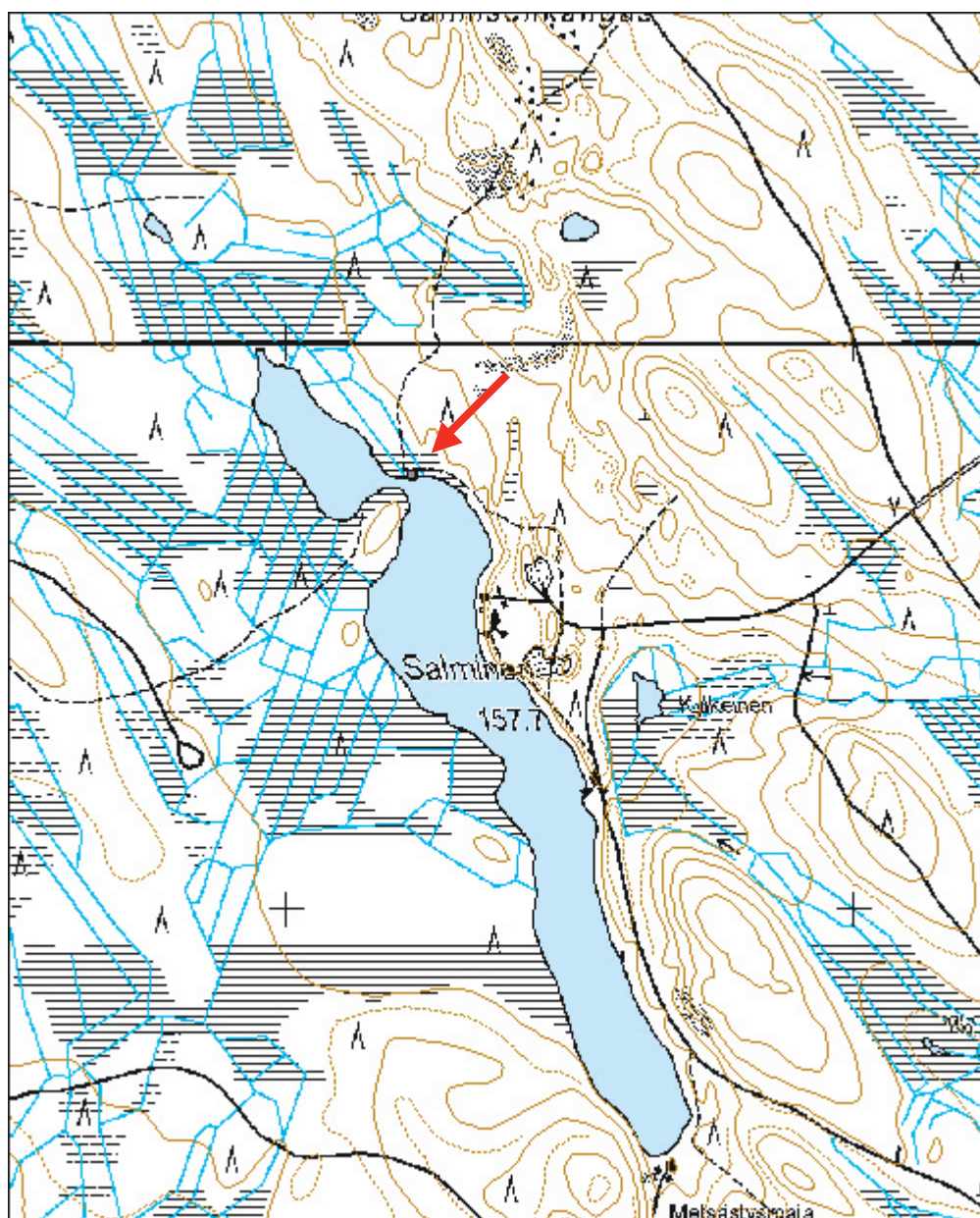
Oik. P6170172. Salmisen verkkovaja, yksityiskohta. Metsähallituksen leimoja kelossa, jonka varaan kaksi seinistä on salvottu. Reiska 163120.

Alla: P6170171. Salmisen verkkovaja, yksityiskohta. Hirteen on kaiverrettu vuosiluku 1924. Reiska 163120.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7069765, Y 3542219	Mittakaava:	1:10000

Pieni Ruostemäki rakennusjäännös

MH-tunnus: 163123

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria tuotettu:	6 Digitointi, mittakaava $\geq 1:10000$
Koordinaatit:	X 7077436, Y 3544417	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on merkitty Suti-kohteeksi, minkä vuoksi paikalle saavuttiin kesäkuun 18. Oppaana toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara. Kohde dokumentoitiin hieman kosteissa olosuhteissa, mutta havainnointimahdollisuudet olivat hyvät.

Ympäristön kuvaus

Pieni Ruostemäki sijaitsee Sonkajärven itäosassa, Kiltuanjärven itäpuolella. Mäelle vie hyväkuntoinen metsäautotie, hakkuita alueella on tehty edellisenä talvena. Kohteen tuntumassa on ajettu raskaille metsäkoneilla ja voipa olla, että lähinnä tietä oleva rakennusjäännös on osittain tämän vuoksi tuhoutunut. Tämän rakennusjäännöksen itäpuolella kasvaa varttunut kuusikko, mutta kuivahko Pieni Ruostemäki on monin paikoin suhteellisen mäntyvaltainen. Rakennusjäännöksen kohta on puuton ja aluskasvillisuus rehevää. Paikalla kasvaa viinimarjapensaita ja jotain koristepensasta. Näkyvyys on tästä syystä heikko.

Toinen Pienen Ruostemäen rakennusjäännös sijaitsee vajaan parin sadan metrin päässä metsäautotietä lähinnä olevasta rakennuksen pohjasta. Jälkimmäinen jäännös sijaitsee loivassa alarinteessä, jossa kasvaa 50-vuotias kuusikko. Rakennuksen alapuolella on suoniitty, jonka reunalla on lähde. Rakennuksen pohjan ympäristössä aluskasvillisuus on rehevää. Erityisesti saniaista on runsaasti, mutta myös viinimarjaa, kortteita ja pieniä tuomia kasvaa rakennuksen jäännösten tuntumassa.

Kohteen kuvaus

Rakennuksen pohja (163121): Rakennuksesta on jäljellä enää käytännössä uunin paikka. Se on halkaisijaltaan noin kolmemetrinen kasa, jonka päällä kasvaa kuusi. Aluskasvillisuuden alta pilkottaa luonnonkiviä ja tiiltä. Kasa on noin metrin korkuinen. Seinärakenteista ei näy jälkiä. Metsäkoneen ura viistää aivan uunin länsipuolelta, aluskasvillisuus on runsasta uunin vieressä. Voi olla, että rakennus on purettu pois. Tiilistä päätellen se ajoittune 1900-luvulle.

Rakennuksen pohja (163122): Rakennus erottuu kasvillisuuden seasta lähinnä ison uunin pohjan avulla. Se on nykyään halkaisijaltaan yli parimetrinen, korkeuttakin on lähes metri. Sammalen alta pilkottaa myös tiiltä. Uunin vieressä on metallisen kaminan riekaleita. Suuri metallinen kamina - 1.3 x 1.8 m - on kiikutettu parinkymmenen metrin päähän ylärinteeseen.

Rakennuksen hirsiseiniä on hieman jäljellä sammalen alla. Rakennuksen muoto ei niiden perusteella kuitenkaan täysin hahmotu. Uunin sijainnista päätellen rakennus on voinut olla I-kirjaimen muotoinen, myös lämmityslaitteiden runsaus ja järeys viittaavat hieman kookkaampaan rakennukseen.

Kohteen rajaus

Rakennusten koordinaattipisteet on mitattu maastotietokoneella. Kohteen aluerajaus on tehty käsin digitoimalla maastopisteiden ja -havaintojen perusteella.

pieni ruostemäki 177-178. Rakennuksen pohjan tietämiä. Panoraamakuva. Reiska 163121.

Tulkinta

Kuusikko selkeämmin erottuvan rakennuksen läheisyydessä on istutettu alueelle ilmeisesti 1960-luvulla, mikä ajoittaa rakennusten hylkäämisen hieman varhemmaksi. Tämä ajoitus on sopusoinnussa näkössä olevan rakennusjätteen kanssa. Näiden seikkojen perusteella kohteen asutusvaihe ajoittunee pääasiassa 1900-luvun alkupuolelle ja vuosisadan puoleen väliin. Koosta päätellen voisi arvella suurempaa rakennusta päärakennukseksi. Mäen päällä oleva heikommin säilynyt rakennuksen pohja on voinut olla navetta. Nämä ovat kuitenkin vain arvailuja, sillä kohde on siinä määrin tuhoutunut, ettei maastotarkastuksen perusteella rakennusten funktiosta saa varmuutta.

Tarkastukset

Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 18.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: 3 Huono

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Olotila: 2 Ei käytössä

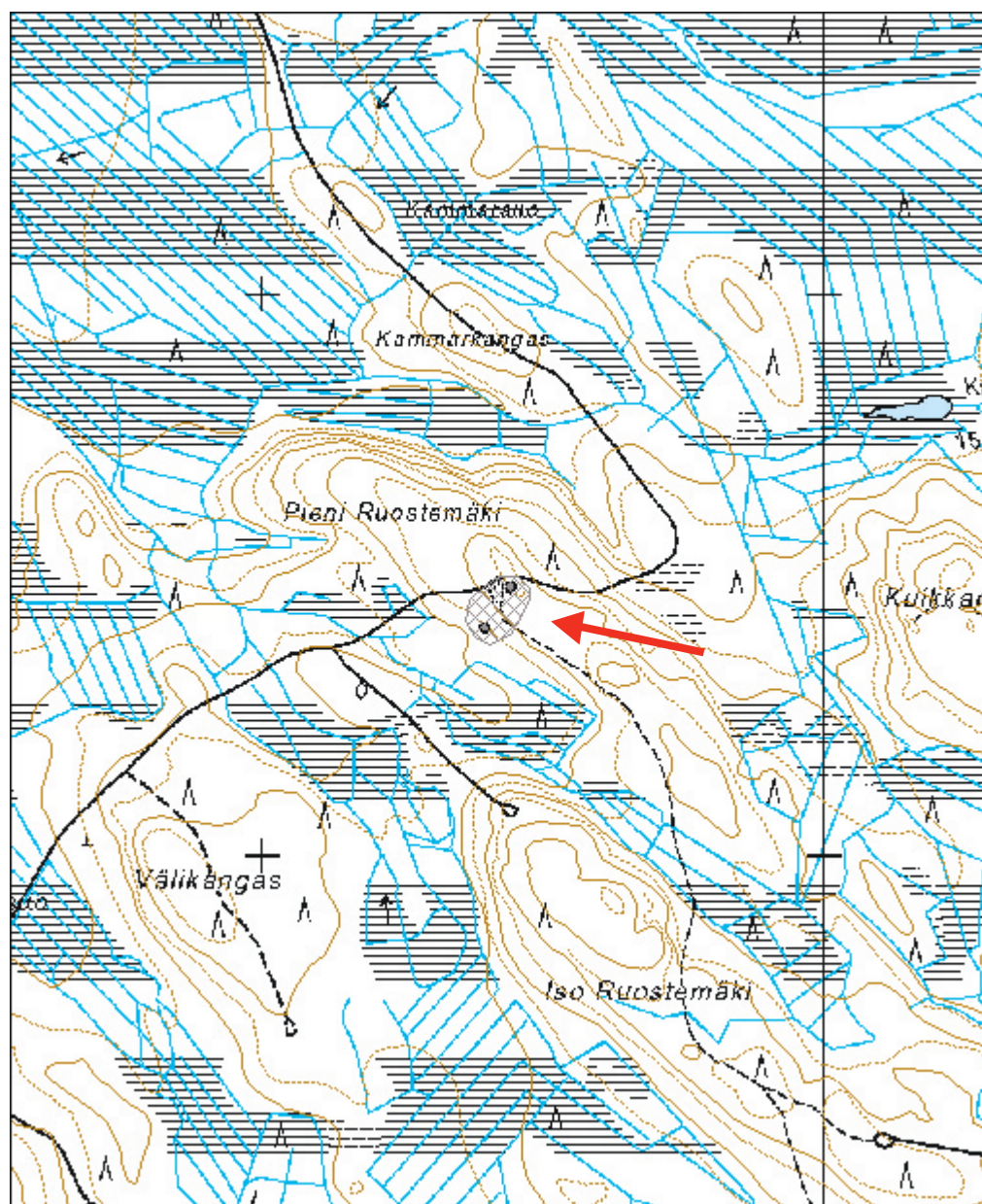
**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

**Ympäristön
suojelu:** 0 Ei määritelty

P6180180. Toisen rakennuksen pohjan tietämiä. Kuvassa Reijo Taurovaara tutkii paikalta löytynyttä kaminaa. Reiska 163122.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7077436, Y 3544417	Mittakaava:	1:10000

Ruijunlammit rakennusjäännös

MH-tunnus: 163293

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	6 Digitointi, mittakaava >=1:10000
Koordinaatit:	X 7087511, Y 3539069	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot

Ruijunlampien länsipuolinen lato näkyy peruskartalla. Muut alueen kohteet löytyivät ladon tarkastamisen yhteydessä 18.6.2013. Oppaana kohteessa toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara.

Ympäristön kuvaus

Sonkajärven itäosassa, pienen Ruijunlammit-nimisen heinäisen lammen länsirannalla on alue, jolle on peruskartalle merkitty lato. Paikalla on varttuneen kasvatusmetsän sisällä hieman avoimempi kohta, joka vaikuttaa umpeen kasvavalta aukolta. Alueella kasvaa suuria koivuja joiden iäksi voi arvella kuutisenkymmentä vuotta. Myös joitakin kuusia on levittäytynyt aukolle, jonka suuruus on noin 0.8 ha. Aluskasvillisuus on lehtomaista. Kurjenpolvet ja koiranputket kukkivat, saniaisat ja heinät kuuluvat myös valikoimaan.

yllä: P6180207. Rakennuksen pohja, kasa tiliä merkkinä uunin paikasta. Reiska 163291.

yllä oik. P6180213. Sammalen alla, aivan rakennuksen vieressä, oli haudattuna jonkinlainen akku.

oik. P6180214. Uunin luukun metallisia riekaleita rakennuksen vieressä.

vas. P6180211. Sinkkisaavi.

Kohteen kuvaus

Ruijunlampien ladon äärellä on jäänteitä useista rakennelmista.

Lato (163287): Lato on lautaseinäinen kookas rakennelma. Matkaa ladolta heinäisen lammen rantaan on noin 100 metriä. Ladon keveähköt tukirakenteet ovat hirrestä, mutta seinät ovat pystylautaa. Ladon mitat ovat 7.5 x 5.5 m, harjakorkeus on viitisen metriä. Pari metriä leveät oviaukot ovat molemmilla pitkillä sivuilla, joten lato on läpiajettavaa mallia. Ladossa on pärekatto. Alimpana kurkihirren päällä lepäävät katon yli kulkevat hirret, joiden päällä on laudoista pitkittäissuunnassa tehty pohja. Näiden päällä on ollut niin ikään poikkilaudoitusta, johon päreet on naulattu kiinni.

Toinen ladon pitkästä seinästä on lähes ehjä, toisesta on tippunut lautoja. Lyhyet seinät ovat kärsineet enemmän, lammen puoleista on poltettukin. Katon pohjalaudoitusta on lähes ehjä, poikkilautoja on hieman jäljellä, samoin pärekatteesta noin puolet on edelleen jäljellä. Ladon sisällä on useita ruostuneita katiskoja sekä Monark-merkkisen polkupyörän raato.

Ladon ajoitus herättää ristiriitaisia tunteita. Kevyt hirsien varassa seisova lautarakenne vaikuttaa sotien jälkeiseltä, mutta pärekatto viittaa ehkä hieman varhempaan ajoitukseen.

Talli (163288): Tallikuopalta on matkaa heinäisen lammen rantaan noin 50 metriä. Aivan rantaniityn reunalla, loivassa rinteessä on kuoppa, jota voi pitää ehkä alkeellisena hevossuojana. Se on suorakaiteen muotoinen kuoppa, joka levenee jonkin verran ylärinteeseen. Kuopan mitat ovat 4 x 2-2.5 m ja se syvenee alarinteen puolesta metrillä ylärinteen puoleen toista metriin. Rantaniitylle vie kapea noin metrin mittainen sisääntuloaukko, jonka toisella reunalla voi turpeen alta nähdä tueksi asetettuja suuria kiviä ainakin kahdessa kerroksessa. Kuopan maat erottuvat nykyään palteina kuopan ympärillä.

Kuopan sisäreunat on katettu kauttaaltaan laudoilla. Kuopan pitkittäissuunnassa on hirsi, joka lienee tukenut kattorakennetta, josta ei juuri muuta olekaan jäljellä. Aivan sisääntuloaukon vieressä on lyhyempi poikkihirsi. Se lienee niin ikään katteen tukirakenteista. Molemmissa hirsissä on tukevia nauvoja. Seiniä vasten lepää useita lautoja, kuopan reunat ovat pääosin sammalen peitossa. Kuopan yläpäässä erottuu sammalen alta pieni tasanne vajaan metrin korkeudella kuopan pohjasta.

Aivan kuopan vieressä, sen alapuolella, on suuri kaminan raato. Se on rautaa, 1 x 1.4 m ja 0,5 m korkea. Lyhyellä sivulla on tuliluukku, jonka päällä on suorakaiteen muotoinen aukko. Perimmäisenä tämän litteän ja matalan kaminan päällä on suuri pyöreä reikä, jonka päällä ilmeisesti alun pitäen on ollut savuhormi. Kamina ei varmaankaan ole alun pitäen kuulunut kuopparakenteeseen, sillä se on aivan liian kookas kuopan lämmityslaitteeksi. Kuopassa ei ole tosin tulisijaa, mitä on kuitenkin pidetty merkinä siitä, että kyseessä on eläinsuoja. Kamina saattaa kuulua myöhempään alueen käyttövaiheeseen.

Uuni (163289): Kymmenkunta metriä rantaniityltä rinteeseen on yksittäinen uunin pohja. Se on ladottu suorakaiteen muotoiseksi tiilistä, ja sen mitat täsmäävät parin kymmenen metrin päässä köllöttävän rautaisen kaminan kanssa hyvin yhteen. Kamina lienee nostettu tiilialustaltaan ja heitetty pois. Tiilialustan päälle on kerätty monenlaista rojua. Merkillisimmät näistä ovat rataiskun kappaleet, jotka eittämättä vievät ajatukset toiseen maailmansotaan ja saksalaisiin. Kasan päällimmäisenä on sinkkiämpäri.

Minkäänlaista rakennusta ei uunin pohjan ympärille hahmotu. Se on voinut olla lautta ja siten täysin hävinnyt.

Rakennuksen pohja (163291): Kohteessa lienee ollut rakennus, joka on joko purettu tai maatunut, sillä ulkoseiniä ei juurikaan hahmotu. Rakennuksen pohjaksi sen tunnistaa tiiliuunin perustuksista. Tiiliä on laajalla alueella, jonka halkaisija on kolmisen metriä. Keon korkeus on puolisen metriä. Tiiltä lisäksi kasan päällä on lisäksi rautaisia kappaleita, jotka ovat kuuluneet keittolevyihin.

Noin kymmenen metrin päässä kasalta on metallinen pyöreä kaminan raato, joka on täytetty tiiliskivillä. Vaikuttaa siltä, ettei se ole alkuperäisellä paikallaan, vaan todennäköisesti se on kiikutettu paikalle juuri rakennuksen sisältä. Kaminan takaa sammalen alta löytyi vanha myrkyllinen ja haperoitunut akku (2 kpl).

Muutaman kymmenen metrin päässä aukion reunalla on kaivo, jonka seinämiä on tuettu laudoin.

Vessa (163292): Vessan pohjaksi tulkittu hirsikehikko on 1.2 x 1.2 m. Se on turpeen peittämä, mutta erottuu selvästi. Yhdeltä nurkalta voi nähdä, että se on ollut salvottu rakennus. Tällä kohdalla on pari hirsikertaa jäljellä. Rakennuksen ovesta tai muusta luukusta ei ole näkyvissä merkkejä. Vessaksi ristitty pieni rakennus on yhtä hyvin voinut olla jonkinlainen varasto, minkä puolesta puhuisi sen sijoittuminen lähes keskelle aukiota.

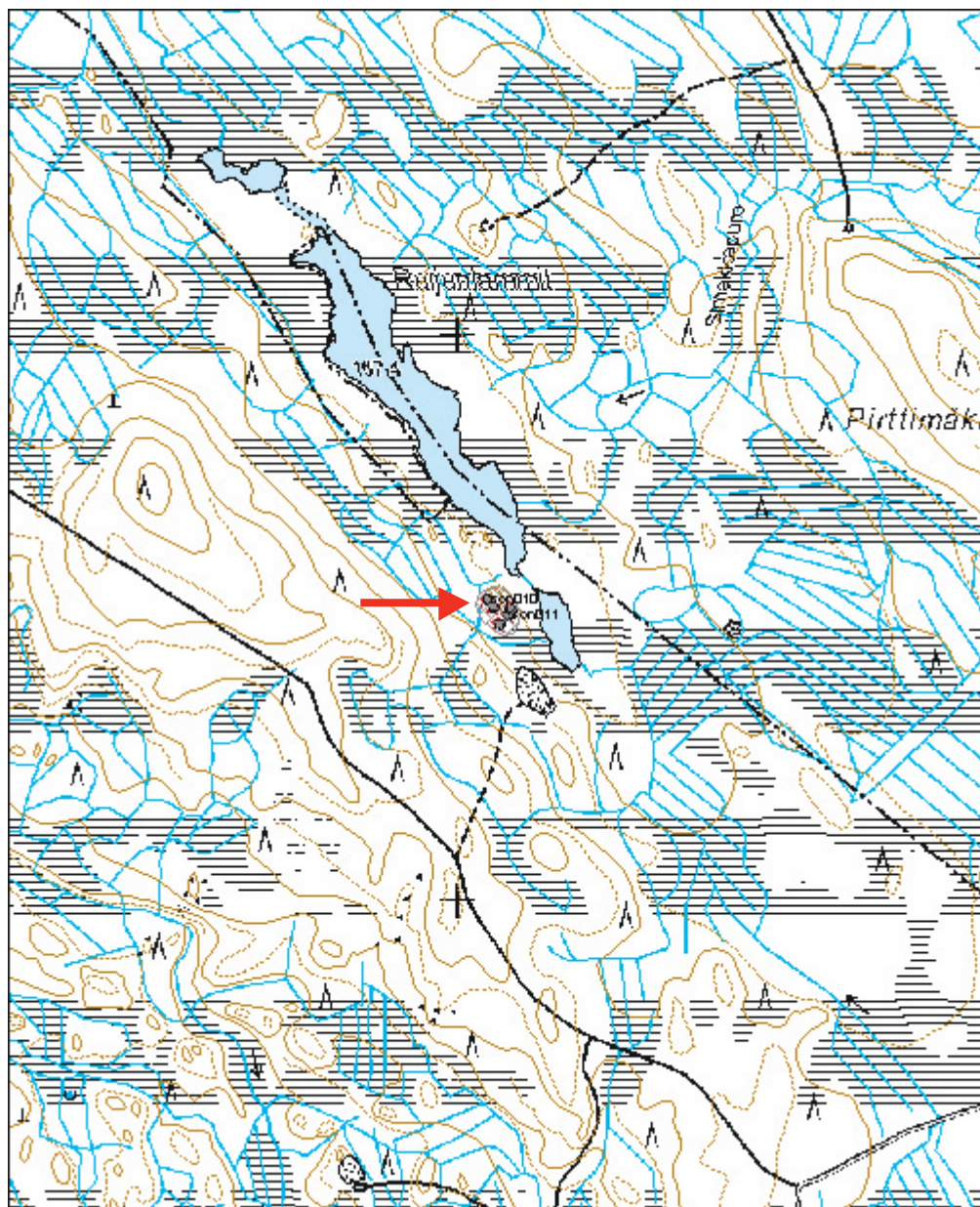
Kohteen raja	
Koko peruskartallakin erottuva aukio on täynnä monenlaisia kuoppia ja kasoja. Monet niistä ovat kaiketi luonnon muovaamia, mutta ihminen on myllännyt paikalla moneen otteeseen ainakin 1900-luvulla. Aluerajaus käsittää siten koko aukean. Rajaus on tehty käsin digitoimalla. Pohjatietona on käytetty maastotietokoneella mitattuja yksittäisiä rakennelmapisteitä.	
Tulkinta	
Ruijunlampien niittyaukealla on puuhasteltu eri aikoina. Vanhimpia jäänteitä lienevät kiukaan pohja sekä mahdollinen hevossuoja. Ratapalkit viittaavat sota-aikaiseen toimintaan. Lato ja muut kuopat ja kasat ovat vaikeammin ajoitettavia, mutta lienevät 1900-luvun tekosia.	
Tila: 2 Suunniteltu	Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 18.6.2013	Tarkastaja: O. Räihälä
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013	

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 2 Kesinkertainen
Arvotus: 8 Muu suojeluarvo	Olotila: 2 Ei käytössä
	Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty

vas. P6180185. Ruijunlammen lato. Reiska 163287.
oik. P6180190. Tallin jäänteitä Ruijunlammilla. Reiska 163288.

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7087511, Y 3539069	Mittakaava:	1:10000

sammakkolampi 227-230. Panoraamakuva saunarakennuksen sisältä. Reiska 163433.

Sammakkolampi tupa	MH-tunnus: 163433
---------------------------	--------------------------

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamisvuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7086403, Y 3537935	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot
Sammakkolammen tupa on peruskartalle merkitty rakennus, jonka suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara oli tarkastanut leimikon suunnittelun yhteydessä. Hän myös toimi oppaana, kun rakennus tarkastettiin 19.6.2013.
Ympäristön kuvaus
Sammakkolammen tupa sijaitsee Sonkajärven itäosassa, pienen lammen koillispuolella. Itse lampi sijaitsee Natura-alueella, mutta tupa on metsätalousalueella. Se on rakennettu soistumien ympäröimän laajahkon kangaslampareen eteläpäähän pienelle kivikkoiselle mäelle. Alueelle on kylvetty mäntyä 2002. Tuvan välittömässä läheisyydessä kasvaa vain suuria jättopuita, lähinnä mäntyjä. Aluskasvillisuus on puolukka-jäkälää ja maan pohja on kuiva.
Kohde erottuu hyvin maastossa hieman kauemmaskin.

**P6190233. Sammakkolammen saunatupa.
Reiska 163433.**

Kohteen kuvaus

Kohde on erittäin hyvin säilynyt rakennusperintökohde. Se on kiukaallinen tupa tai sauna, joka lienee rakennettu 1910.

Rakennus on hirsistä yksinkertaisesti kirveellä salvottu ja 4 x 4 m suuruinen. Hirsikertoja on 10-11 kurkihirteen. Katon taitteen kohdalla kulkee 20 poikkihirttä yli rakennuksen muodostaen välikaton. Katto on jossain vaiheessa uusittu ja katettu peltillä.

Hirret on pääasiassa veistetty kirveellä, mutta salvoksissa näkyy myös muutamia sahattuja hirsiiä. Hirsien välissä on edelleenkin näkösällä kuivanutta sammaltilkettä. Seinähirsiiä on jonkin verran veistetty sileäksi.

Rakennuksessa on yksi ikkuna-aukko kiukaan vastapäisellä seinällä. Siinä on ulkoseinän puolella jopa ikkunan karmien paikat, karmit ovat kuitenkin hävinneet. Aukko on tehty kirveellä. Kiukaan puoleisella seinällä on kaksi pienempää räppänää, jotka on tehty sahaamalla. Ne vaikuttavat myöhemmin tehdyiltä.

Ovi sijaitsee rakennuksen itäseinustalla. Aukko on noin 30 cm korkeudella. Se on 1 x 0.8 m suuruinen. Ovi on tehty kirveellä veistetyistä kolmesta tukevasta laudasta. Saranat ovat sepän tekemät, komeat rautasaranat. Myös suurin osa nauloista on sepän tekosia, mutta muutamia on ilmeisesti myöhemmin jouduttu vaihtamaan tehdastekoisiin. Oven karmit ovat alkuperäiset.

Sisällä tuvassa on oven oikealla puolella täysin ehjä kiuas. Se on suurehkoista kivistä huolellisesti ladottu rakennelma, joka on noin 1.3 x 1.3 m laajuudeltaan ja 0.7 m korkuinen. Ylinnä kiukaassa on täytteenä pienempiä kiviä. Kiukaan alareunassa on pieni halkeama, jossa tulta on ilmeisesti pidetty ainakin joskus, koska kivet sen ympärillä ovat mustuneet. Rakennuksessa on maalattia. Seinät ja välikatto ovat hiiltyneet, vain alimmat hirret ovat säästyneet tulen voimalta. Tuvan sisällä on mäntypölin kappaleita odottamassa polttopuiksi hakkaamista. Aivan oviaukon edessä, 1.5 m päässä, on kivetty nuotion paikka, jota on käytetty viime aikoina.

Erityisesti oviaukon tietämillä on runsaasti kaiverruksia eri ajoilta. Oven sisäpuolelle on O D kaivertanut vuosilukuja lähtien 1910 lähes joka vuosi aina vuoteen 1923. Tämä vuosiluku on tehty isommalla ja myös alleviivattu. Tämän jälkeen ovat paikalla käyneet kaiverrelleet vuosilukuja ja puumerkkejä eri puolille lähes jokaisella vuosikymmenellä. Todennäköisesti tupa on pystytetty vuoden 1910 tienoilla. Kaiverruksen lisäksi myös rakennustapa ja materiaalit puoltavat ajoitusta.

Tupa sijaitsee valtion maalla. Ei ole tiedossa, kuka sitä on käyttänyt ja mihin tarkoitukseen. Ei ole myöskään tietoa siitä, kuka on tehnyt korjauksia. Varsinkin katon korjaus on ollut huomattava panostus, sillä lähimmälle tielle on matkaa. Nykyään metsäautotiet tulevat vain puolen kilometrin päähän, mutta aiemmin teitä on ollut vähemmän.

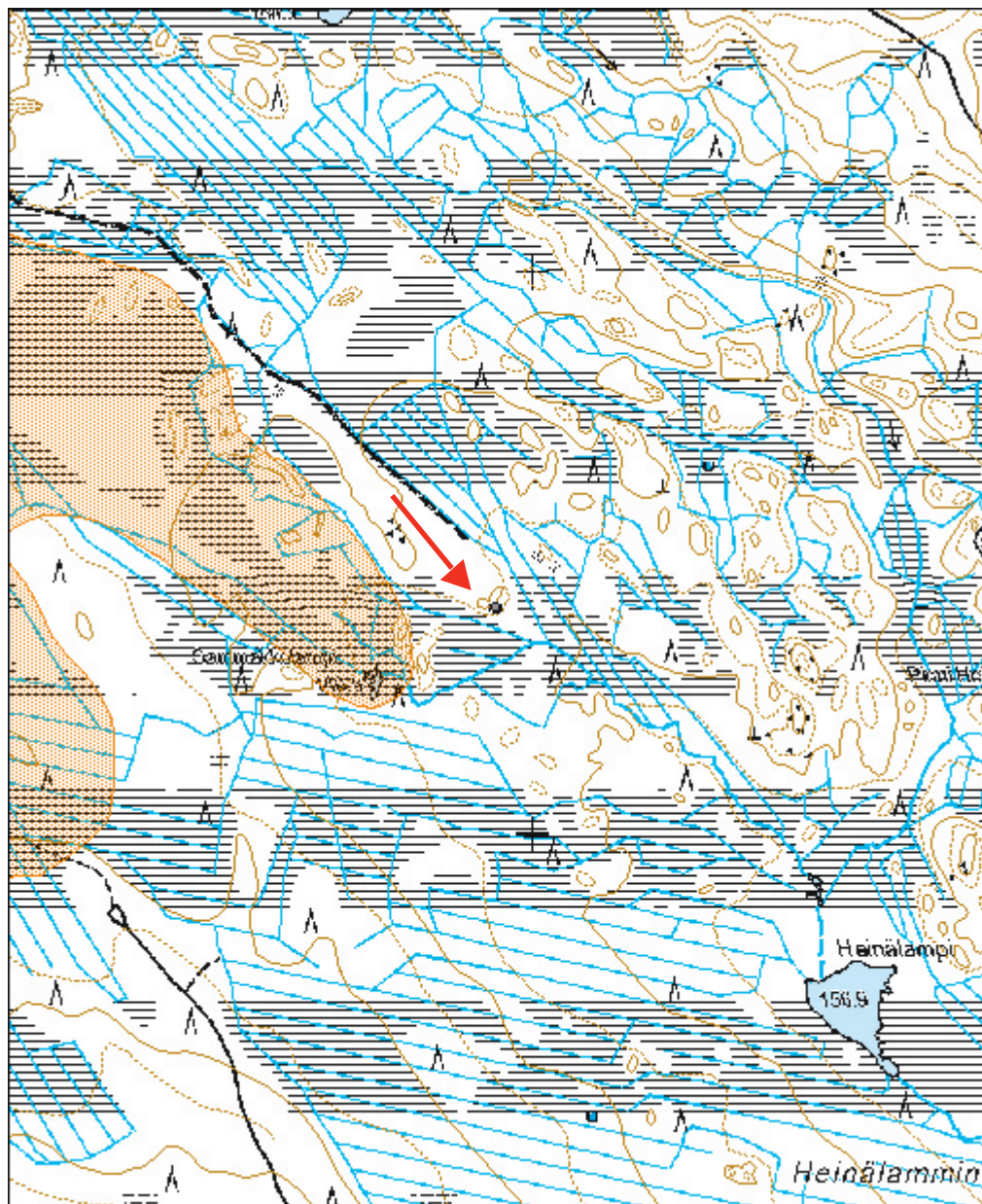
sammakkolampi 224-226. Panoraamakuva saunarakennuksen sisältä. Reiska 163433.

Kohteen raja	
Kohteen koordinaattipiste on mitattu maastotietokoneella. Piste on otettu oven pielestä.	
Tulkinta	
Koska lähistöllä ei ole kalavesiä eikä alueella tiedetä poltetun tervaa eikä hiilimiiluja tunnetta, tulee lähinnä mieleen, että tupa olisi metsästysmaja. Se on rakennettu 1900-luvun alussa. Tupa on edelleen hämmästyttävän hyväkuntoinen ja edustaa seudun talonpoikaista rakennusperinnettä. Sille on selvä suojelun tarve.	
Tupaa on tuskin enää vähään aikaan käytetty alkuperäiseen tarkoitukseensa, sillä siellä näyttää säilytettävän polttopuita. Tulia on viimeaikoina pidetty tuvan edustalla kivetyssä liedessä. Tuvassa on joitakin tyhjiä pulloja, mutta tupa ja sen ympäristö ovat siistit yleisilmeeltään. Tupa on tuskin laajemmin kovin yleisesti tunnettu.	
Tarkastukset	
Tila: 3 Toteutettu Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus Tarkastusvuosi: 2013	
Tarkastuspvm: 19.6.2013 Tarkastaja: O. Räihälä	
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013	
Viranomais- rekisterinro:	Kunto: 0 Ei määritelty
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Olotila: 2 Ei käytössä
	Kohteen suojelu: 9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojelu:	0 Ei määritelty

P6190242. Sammakkolammen saunatupa. Kaiveruksia ovesa. Reiska 163433.

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7086403, Y 3537935	Mittakaava:	1:10000

SON.rajamäki.250-252. Yleiskuva Rajamäen rakennusten tietämyltä. Reiska 163435-163437.

Rajamäki rakennusjäännös		MH-tunnus: 163439
--------------------------	--	-------------------

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Ajoitus:	7116 Uusi aika	Ylläpitäjä:	131 Metsätalous Itä-Suomi
Rakentamivuosi:		Kunta:	762 Sonkajärvi
Lukumäärä:			

Koordinaatti-selitys:		Geometria	6 Digitointi, mittakaava >=1:10000
Koordinaatit:	X 7059777, Y 3553674	tuotettu:	
		Löydöt:	

Taustatiedot
Metsäkuvio on merkitty Sutigis-havainnoksi. Alue tarkastettiin ja dokumentoitiin 20.6.2013. Oppaana kohteella toimi suunnittelumetsuri Reijo Taurovaara.
Ympäristön kuvaus
Aivan Sonkajärven kaakkoisnurkalla, lähellä Rautalammin rajaa, Kervisjärven itäpuolella on Rajamäki-niminen metsäkuvio molemmiin puolin tietä. Alue on vanhaa peltoa, aurausjäljet erottuvat hyvin sammalen alta. Puusto alueella on ainakin 50-vuotiasta kuusikkoa, jossa on siellä täällä avoimempia laikkuja. Laikuilla kasvaa pieniä lehtipuita. Pelto on ollut kivikkoinen ja kiviä on kerätty pellon reunoille pitkiksi ja massiiviseksi aidaksi.
Aivan tien reunassa on kolmen rakennuksen pohjan ryhmä. Kaksi rakennuksista on tehty luonnonkivijalalle, kolmas on betonista valettu. Rakennusten ympärillä kasvaa suurten kuusten lisäksi suuria koivuja sekä pienempiä lehti- ja havupuita. Paikalla kukkivat koiranputki, kurjenpolvi ja puna-ailakki. Kohta on hieman ympäristöä rehevämpää. Piha rajoittuu peltoon ja tiehen.
Lähteeseen rakennetun kaivon tuntumassa maaperä on kosteaa. Täällä ympäristössä kasvaa okarahkasammalta, rahkasammalta, karhunsammalta, lehväksammalta ja mesiangervoa, kämmekkää sekä suo-orsokkia. Aluskasvillisuus on siten rehevää ja moni-ilmeistä.
Aluetta halkovan metsäautotien koillispuolella, uudistuskypsän metsän rajalla, on pellon reunassa, loivassa alarinteessä kaksi nauriskuoppaa.

Kohteen kuvaus

Kaivo (163434): Lähde kumpuaa aika syvältä maan povesta. Se on tarkastushetkellä 2.5 x 1.5 m laajuinen ja jatkuu alarinteeseen monta metriä pitkänä juonteena. Lähteen reunoja on tuettu kivin. Keskellä on 1.2 x 1.2 suuruinen puinen kehikko, joka jää kokonaan veden alle. Kehikko on salvottu huolellisesti hirsistä ja sen näkyvä korkeus on ainakin 0.6 m. Rakenteet ovat erittäin hyvin säilyneet. Lähteessä on vettä lähemmäs metrin verran. Vesi on kirkasta ja erittäin hyvän makuista.

Rakennuksen pohja (163435): Rakennuksen betoninen kivijalka on 8 x 6.5 m. Kivijalka on toista metriä korkea pohjoisreunalla, muilla sivuilla matalampi, eteläseinällä olematon. Puurakenteita ei ole säilynyt. Kotitekoisista harmaista tiilistä muurattu uuni sijaitsee rakennuksen eteläpäädyssä. Sitä on jäljellä metrin verran. Aivan hormin kupeessa on syvä kuoppa, joka näyttää ikään kuin kellarilta. Kasvillisuus peittää sitä, joten sen syvyys jää epäselväksi. Kellarin paikaksi tosin uunin vierusta vaikuttaa omituiselta.

Rakennuksen päällä kasvaa runsaasti puita, joten sen rakenteista ei juurikaan voi saada selkoa. Rakennustavasta päätellen se on rakennettu heti sotien jälkeen. Aivan tämän rakennuksen vieressä on kaksi ilmeisesti hieman vanhempaa luonnonkivijalalle tehtyä rakennusta.

Rakennuksen pohja (163436): Rakennus on luonnonkivijalalle pystytetty 5 x 5 laajuinen rakennelma. Kivijalka on tehty isoista kivistä, ja sitä on jäljellä pellon puolella hyvinkin toista metriä. Täällä alarinteessä on jäljellä myös joitakin romahtaneita hirsiiä. Nurkassa erottuu seinän puurakennetta enemmänkin. Täällä näkyy lautaa, tukipuu ja sepän tekemiä nauvoja. Kivet ovat sangen suuria. Lämmityslaitetta ei rakennuksen sisällä näy. Pellon puolella on karhin jäännökset sekä jäännöksiä muistakin maatalouskaluista. Emäliämpärin riekaleita on myös lähimaastossa.

Rakennus on saattanut olla talli tai navetta. Se lienee yhdessä toisen luonnonkivijalalla olevan rakennuksen pohjan kanssa asutuksen vanhempaa, 1900-luvun alun vaihetta. Uusin rakennus on tehty heti sotien jälkeen.

Rakennuksen pohja (163437): Rakennus on luonnonkivijalalle pystytetty 5 x 6 laajuinen jäännös vastapäätä toista luonnonkivijalkaista rakennusta. Niiden välissä ei ole kivijalkaa, mutta tästä rakennuksesta lähtee lyhyitä kivijalan pätkiä kohti toista rakennusta. On mahdollista, että rakennukset on yhdistetty kevyemmällä hirsii- tai puurakenteella toisiinsa.

Rakennuksen pohjoispäässä on kolmiportaiset rappuset. Lattia on kokonaan kivetty ja kohoaa noin 0.6 m maan pintaa korkeammaksi. Pensaat ja puun taimet peittävät pohjaa, joten sisä rakenteista ei saa selvyyttä.

Kyseessä voi olla asuinrakennus tai navetan puolikas.

Nauriskuoppia (163438): Kuopat sijaitsevat nauriskuopille tyypillisessä paikassa pellon reunassa ja alarinteessä. Kuoppia on kaksi. Toisesta kuopasta lähtee pitkä kapea osa alarinteeseen. Ojan päällä on lahoavia heinäseipäitä. Kuopat ovat nelisen metriä pitkiä, noin 2.5 m leveitä ja parhaimmillaan pari metriä syviä. Ne ovat kokonaan sammalen peitossa. Mitään muita rakenteita ei ole näkyvissä.

Kohteen rajaus

Rajamäen rakennusjäännökset on rajattu aluekohteeksi käsin digitoimalla. Rajauksen perustana ovat maastotietokoneella mitat yksittäiset maastopisteet eri rakennelmista alueella.

Tulkinta

Rakennusjäännöksistä päätellen paikalla on asuttu 1900-luvulla. Vanhimmat rakennukset lienevät vuosisadan alkupuolelta, uusin asuinrakennus voi olla rakennettu pian sotien jälkeen. Paikka on ollut autiona jo useita vuosikymmeniä.

Tarkastukset			
Tila: 3 Toteutettu		Laji: 6 Suojeluarvojen tarkastus	Tarkastusvuosi: 2013
Tarkastuspvm: 20.6.2013		Tarkastaja: O. Räihälä	
Kuvaus: KMO kp-inventoinnit 2013			
Viranomais- rekisterinro:		Kunto:	2 Kesinkertainen
		Olotila:	2 Ei käytössä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Kohteen suojaus:	9 Muu suojeluarvo
Ympäristön suojaus:	0 Ei määritelty		

*yllä: P6200249. Rajamäen erinomaisesti säilynyt kaivo.
Reiska 163434.*

*alla: rajamäki.019.260-261. Panoraamakuva Reiska-kohteen 163436
(navetan) nurkalta.*

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Copyright:	© Metsähallitus 2008 © Maanmittauslaitos 1/MML/08
Koordinaatit:	X 7059777, Y 3553674	Mittakaava:	1:10000

